

Vol 13 No 2 July-December 2022

ISSN: 1906-8557

AEE-T

Journal of Environmental Education

วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา

Dr. Vinai Veeravatnanond: Editor

www.aeet.or.th

E-Mail : aeet2552@gmail.com

วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท

AEE-T Journal of Environmental Education

© 2010 The Association for Environmental Education of Thailand

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

วารสารราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ

ISSN : 1906-8557

ที่ปรึกษา

ศ.ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์

Assoc.Prof.Dr.Bob Jickling

บรรณาธิการ

รศ.ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.บุญเลิศ วงศ์โพธิ์

ดร.วิญญู สะตะ

พิสูจน์อักษร

ผศ.ดร.อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์

ดร.รวิวรรณ สนั่นวรเกียรติ

ประชาสัมพันธ์และงานโฆษณา

ดร.มณูญ มนุขจร

ดร.รัชชณพัฒน์ ปานพรม

เจ้าของ / สำนักงาน

สมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย 188 หมู่ 1 ต.น้ำริด อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ 53000

- บทความทุกเรื่องได้ตรวจความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน
 - ข้อความในบทความที่ลงในวารสารเป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และมีข้อความรับผิดชอบต่อสมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย
 - สมาคมฯ ไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา
-

บรรณาธิการ

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน กำลังดำเนินการเป็นภัยเงียบที่คุกคามเราอยู่ทุกยาม ทั้งสภาวะการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของอากาศที่ผันผวน ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ที่ยามเราเปิดหน้าต่างก็สามารถเผชิญกับอันตรายต่อสุขภาพได้ ซึ่งยังไม่รวมถึงสารเคมีอันตรายที่เพิ่มปริมาณและแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ภัยสงครามและภัยธรรมชาติที่ปะทุขึ้นในพื้นที่ภูมิภาคของโลก ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอยู่ทุกขณะ เพราะฉะนั้นภารกิจของนักสิ่งแวดล้อมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง

1. พัฒนาผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ ในฐานะผู้สอนทั้งในสาขาสิ่งแวดล้อมและสาขาวิชาการเชิงเดี่ยวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม นอกจากจะต้องมีทักษะและความเชี่ยวชาญในเนื้อหาแล้ว ยังจะต้องมีความเป็นครูที่เป็นผู้รับผิดชอบที่แสดงตนเป็นแบบอย่างทั้งในและนอกเวลาสอน มีภาวะผู้นำทางความคิด และดำรงตนเป็นแบบอย่างให้สมกับวิชาชีพสิ่งแวดล้อมศึกษา ทั้งทางสติปัญญาและการประพฤติปฏิบัติ

2. การแสวงหาผู้สนับสนุน การทำงานเป็นทีม หรือมีผู้สนับสนุนจะช่วยให้งานประสบความสำเร็จ การผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นการขยายเครือข่ายผู้ร่วมอุดมการณ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และความสำเร็จของบุคคล และการจัดการศึกษาของหลักสูตรการช่วยเหลือทางวิชาการกับนักวิชาการที่มีแนวคิดและหลักการเดียวกัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะทำให้ได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานด้วย

3. การให้คุณค่าของการศึกษา คุณค่าของผู้สำเร็จการศึกษามีใช่อยู่ที่การได้รับปริญญาบัตร แต่อยู่ที่การที่ผู้เข้ามาศึกษาได้ค้นพบตนเอง ค้นพบสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นจากการศึกษา คือ ความรู้ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม วิสัยทัศน์ และทักษะในวิชาชีพที่แท้จริง โดยจะเกิดขึ้นจากความเพียรพยายามศึกษาค้นคว้า อดทนต่อความเกียจคร้านจนเกิดสติปัญญาที่คู่ควรกับระดับการศึกษา และเป็นนักสิ่งแวดล้อมศึกษาที่สมบูรณ์

4. การพัฒนาปัญญา เป้าหมายสำคัญของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ การเป็นผู้มีปัญญา มีความรอบรู้ในสาระวิชา สามารถบูรณาการสาระวิชาการต่างๆ ได้ รู้จักคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น และมีความคิดอิสระ การเกิดปัญญาจะต้องได้รับการฝึกฝนด้วยตนเองเท่านั้น ซึ่งอาจต้องใช้เวลาและปัจจัยในการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญช่วยชี้แนวทางปฏิบัติ และผู้เรียนต้องเกิดความศรัทธาในสาขาวิชา และศรัทธาในผู้สอนด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
เกี่ยวกับสมาคม Part A	
นโยบายการจัดพิมพ์	A1
คณะกรรมการร่วมกลั่นกรอง	A2
บทความวิจัย Part B	
1. ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดย มนวดี ศรีวงสุข ¹ , อุดม คมพยัคฆ์ ² , วัชรารักษ์ ฉุนแสนดี ³ , ชนินทร์พงศ์ สุขแสง ⁴	1
2. การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆฉายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดย ไพศาล ปั้นแดน ¹ , ฉวีวรรณ เฟื่องทอง ² และคณะ	15
3. ประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดย ณัฐวัฒน์ ปรีทยานิชย์ ¹ , ธนกฤต โพธิ์เงิน ² , ไพบุลย์ ชูวัน ³	31
4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ กรณีศึกษา ร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนิว กรุงเทพมหานคร โดย พัชรมน สีหะวงษ์	45
5. การบริหารคุณภาพองค์การที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนถิ่น กรุงเทพมหานคร โดย ศรัญญาภรณ์ เสนาชัย ¹ , ธนภาค บุ่งจันทร์ ² และประดิษฐ์ คีวัฒนกุล ³	63
6. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมลดสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดย นิตติยา สนิทนอก ¹ , อุดม คมพยัคฆ์ ² , จีระศักดิ์ ทัพพา ³ และ ศิริชัย จันทุม ^{4*}	79
7. ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ โดย สรรช โหมงาม ¹ , ธนภาค บุ่งจันทร์ ² และธีรยุทธ์ สามเตี้ย ³	91
8. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรี วัยหมดประจำเดือน ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดย ณัฐชญา สง่าอารีย์กุล ¹ , จรรยา เสียงเสนาะ ² , วัชรารักษ์ ฉุนแสนดี ³ และ ศิริชัย จันทุม ^{4*}	109

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
9. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 โดย อาคม สมุทรโคจร ¹ , และคณะ	124
10. นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดย สมศักดิ์ เถารักตระกูล ¹ , ธนภาค บุ่งจันทร์ ² , และธีรยุทธ สามเศียร ³	132
11. ความสัมพันธ์ของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการจังหวัดนนทบุรี โดย พิมพา เคนคำภา ¹ , วัชรภรณ์ จุนแสนดี ² และจรรยา เสี่ยงเสนาะ ³	148
12. นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดย วรันธร เพ็ชรเครือ ¹ , ธนภาค บุ่งจันทร์ ² และ เรืองฤทธิ์ แก้วยศ ³	166
13. โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วย โรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ตำบลโคกสะอาด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดย นุฬา แสนคาน ¹ , จรรยา เสี่ยงเสนาะ ² , ปณิธาน กระสังข์ ³ , และ จีระศักดิ์ ทัพพา ⁴	179

บทความวิชาการ Part C

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเทคนิคการเรียนรู้ (Active Learning) โดย รัชชณพัฒน์ ปานพรม	193
--	-----

Part A

เกี่ยวกับสมาคม

วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท

AEE-T Journal of Environmental Education

© 2010 The Association for Environmental Education of Thailand

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษาของสมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นวารสารราย 6 เดือน จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นการร่วมกันสร้างความรู้และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม บริการด้านวิชาการ ส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร เป็นศูนย์กลางของนักสิ่งแวดล้อมศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นการอนุรักษ์และร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ไปจนถึงระดับนานาชาติ

การเตรียมต้นฉบับ

บทความและงานวิจัยต้องผ่านการพิจารณาจากประธานผู้ควบคุม พิมพ์เป็นภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 10 หน้ากระดาษเอ 4 พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 16 พอยต์ โดยต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความหรืองานวิจัย
2. ชื่อผู้เขียน และตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด
4. สถานที่ติดต่อ อีเมลล์ และหมายเลขโทรศัพท์

ประเภทบทความวิจัย จะต้องมีส่วนประกอบคือ บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 250 คำ ท้ายบทคัดย่อให้กำหนดคำสำคัญ (Keyword) ไว้ด้วย และมีลำดับหัวข้อดังนี้ คือ บทนำ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และบรรณานุกรม (Download Template ได้ที่ www.aeet.or.th)

การส่งบทความและงานวิจัย

ส่งบทความหรืองานวิจัย มาที่ สมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย 188 หมู่ 1 ตำบลน้ำริด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 53000 โทร. 095-7347894 หรือส่งทาง E-Mail: aeet2552@gmail.com

สิ่งที่ผู้เขียนได้รับตอบแทน

กองบรรณาธิการวารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท อภินันทนาการวารสารฉบับที่ลงตีพิมพ์ ผลงานของผู้เขียน จำนวน 1 ฉบับ

วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท

AEE-T Journal of Environmental Education

© 2010 The Association for Environmental Education of Thailand

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

คณะกรรมการร่วมกลั่นกรอง

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา	วิทยาลัยนครราชสีมา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ	นักวิชาการสมาคมฯ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อดิศักดิ์ สิงห์สีโว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เถลิงศก โสมทิพย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนา พรหมณี	สถาบันวิทยาการประกอบการแห่งโยชยา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
8. ดร.สมพงษ์ เสนชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
9. ดร.สุนทรี จินธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ
10. ดร.สม นาสฮ้าน	นักวิชาการสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
11. ดร.ธงชัย ปัญญรัตน์	นักวิชาการสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
12. ดร.บุปผา อินทิวร	นักวิชาการสมาคมฯ
13. ดร.พัชรีย์ ประสงค์ริโย	นักวิชาการสมาคมฯ
14. ดร.ปรัชญากุล ตูลาคม	นักวิชาการสมาคมฯ
15. ดร.รัตนา เจริญศรี	นักวิชาการสมาคมฯ
16. ดร.สุกัญญา แก้วน้อม	นักวิชาการสมาคมฯ
17. ดร.รัชชณพัฒน์ ปานพรม	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
18. ดร.รวีวรรณ สนั่นวรเกียรติ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
19. ดร.ไพศาล ปันแดน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี
20. ดร.บุญเลิศ วงศ์โพธิ์	เลขานุการสมาคมฯ

Part B

บทความวิจัย

Factors for Behavior Prediction of Rabies Prevention Among People in the Area of Thachang Sub district Administrative Organization, Muang District, Chanthaburi Province.

Monwadee Sriwongsukh¹, Udom Kompayak², Vacharaporn Chunsandee³, Chaninpong Suksawang⁴

¹Student of Master Degree, [Health System Management], Pathumthani University

^{2,3,4}Lecturer, Health System Management, Faculty of Allied Health Sciences, Pathumthani University

Abstract: This descriptive research, cross-sectional design was aimed to study the factors predicting rabies prevention behavior of people in Thachang Subdistrict administrative organization area, Muang District, Chanthaburi Province. The samples were 316 people with pets via multi-stage sampling. research tools It is a 5-part questionnaire. The qualify questionnaire: content validated by 5 experts with IOC=0.91, difficulty, discrimination = 0.58, 0.45 and reliability= 0.76 was used for collecting data. Statistics used in data analysis were descriptive statistics include: frequency, percent, mean, standard deviation and reference statistics: Stepwise multiple regression.

The results of the study found that: 1) the mean score of rabies prevention behavior of the people in Thachang SAO at moderate level (\bar{x} = 3.04, S.D. = 0.91) and 2) social support about things, and information, knowledge, and attitude are able to predict the behavior of preventing rabies by 17.80% (β = 14.310, $p < .01$). This is recommended government agencies would have promote public education process along with supporting items such as sufficiency vaccines for people with pets to raise their awareness of protection themselves from rabies.

Keywords : Behavior, Rabies Prevention.

ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

มนวดี ศรีวงสุข¹, อุดม คมพยัคฆ์², วัชรภรณ์ คุณแสนดี³, ชนินทร์พงศ์ สุขแสวง⁴
¹นักศึกษา, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
^{2,3,4}อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Study) เพื่อศึกษาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชนที่มีสัตว์เลี้ยง อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง สุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 5 ส่วน การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และมีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.91 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.58, 0.45 และค่าดัชนีความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอ้างอิงใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในตำบลท่าช้างอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง (\bar{X} = 3.04, S.D. = 0.91) และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าได้ ร้อยละ 17.80 (β = 14.310, $p < .01$) ข้อเสนอแนะ หน่วยงานภาครัฐควรมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการให้ความรู้กับประชาชน และสนับสนุนทางด้านสิ่งของ เช่น วัคซีน เพื่อให้ผู้ที่มีสัตว์เลี้ยงได้ตระหนักในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดโรคพิษสุนัขบ้า

คำสำคัญ : พฤติกรรม, โรคพิษสุนัขบ้า

บทนำ

โรคพิษสุนัขบ้าในปัจจุบัน เป็นโรคที่มีอันตรายร้ายแรง เมื่อเป็นแล้วยากที่จะรักษาให้หายได้ ผู้ป่วยมักเสียชีวิตทุกราย โดยพาหะนำโรคนี้ คือ สัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น สุนัข แมว หนู เป็นต้น ดังนั้นเมื่อสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าขึ้น ก็จะแพร่ติดต่อสู่คนได้ และยังแพร่เชื้อโรคไปยังสัตว์ปกติได้อีกด้วย วิธีการควบคุม

และป้องกันโดยการนำสัตว์เลี้ยงไปรับวัคซีน โรคพิษสุนัขบ้า และอีกวิธีหนึ่งที่เป็นวิธีการป้องกันที่ดีที่สุด คือ การระมัดระวังไม่ให้ถูกสัตว์กัด หรือถูกน้ำลายของสัตว์ และหากถูกสัตว์กัดต้องรีบทำความสะอาดแผล ก่อนไปพบแพทย์เพื่อทำการฉีดวัคซีนทันที

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) เป็นที่มีความรุนแรงมีโอกาสเสียชีวิตสูงถึงร้อยละ 100 โดยร้อยละ 99 ของผู้ป่วยล้วนได้รับเชื้อมาจากสุนัข ในแต่ละปีองค์การอนามัยโลก ได้รับรายงานผู้ป่วยเสียชีวิตมากกว่า 60,000 รายทั่วโลก โดยพบมากในประเทศแถบเอเชียและแอฟริกา และแม้ว่าทุกคนจะมีความเสี่ยงต่อโรคพิษสุนัขบ้า แต่ร้อยละ 40 ของผู้ที่ถูกสุนัขบ้ากัดยังมีอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งองค์การอนามัยโลกและองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ จึงได้กำหนดกรอบการทำงานเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั่วโลกภายใต้พันธกิจ “Working Together to make Rabies History” ที่มุ่งให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากทุกประเทศทั่วโลกภายในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งประเทศไทยได้ขานรับนโยบายเรื่องนี้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายโลก โดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้ลงนามร่วมกันเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทยภายในปี พ.ศ. 2563 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะสังคมไทยนิยมเลี้ยงสุนัข ไว้เฝ้าบ้าน ๆ ละหลายตัว กอปรกับผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขเลี้ยงของตน จึงส่งผลให้ประชาชนเสี่ยงต่อการถูกสุนัขกัดสูง โดยพบว่าในแต่ละปี จะมีผู้ถูกสุนัขกัด ประมาณปีละ 1,300,000 ราย ผู้ถูกสุนัขกัดจะมีทุกกลุ่มอายุตั้งแต่ต่ำกว่า 1 ปี-90 ปี จำแนกจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มอายุสูงสุด คือ 1-5 ปี และอายุ 6-10 ปี นอกจากนี้ จากการประเมินสภาพปัญหา และจากรายงานการสอบสวนโรคเฉพาะราย พบว่าเมื่อประชาชนถูกสุนัขกัด ไม่ให้ความสำคัญในการดูแลบาดแผลและยังเข้าใจผิดว่า สุนัขที่กัดถ้าอายุน้อยจะไม่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าหรือเข้าใจว่าถูกกัดเนื่องจากความซุกซนหรือความขี้เล่นของลูกสุนัข จึงไม่ได้ไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

สำหรับในประเทศไทย มีรายงานมากกว่า 1 ล้านคนต่อปีที่ถูกสัตว์กัดหรือข่วน และสถิติของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2558 มีผู้เสียชีวิต 5-7 รายต่อปี ถัดมาปี พ.ศ. 2561 เพียงประมาณ 2 ปี มีผู้ป่วยเสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้าแล้วถึง 3 รายร่วมกับตรวจพบสัตว์ติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว 251 ตัว ซึ่งสูงกว่าระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ถึง 1.5 เท่า โดยพบมากที่สุดที่สุนัขกว่าร้อยละ 90 แมว และโค ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 13 จังหวัด ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้ประกาศเขตโรคระบาดพิษสุนัขบ้าพื้นที่สีแดง คือ จังหวัดสุรินทร์ ชลบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา น่าน บุรีรัมย์ อุบลราชธานี เชียงราย ร้อยเอ็ด สงขลา ระยอง ตาก และศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังต้องเฝ้าระวังโรคระบาดพิษสุนัขบ้าในอีก 42 จังหวัด โรคนี้จึงนับเป็นปัญหาสาธารณสุข ที่มีความสำคัญยิ่ง โดยในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 มีจำนวนสัตว์ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้ามากถึง 59 ตัว นับว่าเป็นตัวเลขสูงสุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ในขณะที่เดียวกันจังหวัดจันทบุรีได้รับแจ้งจากกรมควบคุมโรค เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าสามารถพบได้ตลอดทั้งปี

ข้อมูลจากสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบว่าในปี 2559 มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า 6 ราย จากจังหวัดฉะเชิงเทรา 2 ราย และจังหวัดตาก ระยะเวลาของ สมุทรปราการ สงขลา จังหวัดละ 1 ราย สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากสุนัขหรือแมวกัด-ข่วนแล้วไม่ได้รับการดูแลรักษาหรือเข้ารับฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างถูกต้อง

ผลการสำรวจความรู้และทัศนคติของประชาชนเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าไม่ถูกต้อง เช่น คิดว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้มีเพียงร้อยละ 27 ทราบว่าต้องพาลูกสุนัขที่มีอายุ 2-3 เดือนไปรับการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรค ร้อยละ 46.5 คิดว่าสุนัขและแมวฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเข็มเดียวสามารถป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ตลอดชีพ ร้อยละ 13.6 และไม่แน่ใจร้อยละ 57.3 จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ประชาชนมีความเข้าใจแบบผิดๆซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการป้องกันตนเอง เช่น คิดว่าโรคพิษสุนัขบ้ารักษาได้ทำให้ไม่มารับวัคซีน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ และมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้มีการกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ ต้องมีการฉีดวัคซีนในสุนัข ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ร้อยละ 50, 60, 80 และ 100 ตามลำดับ การสำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัข ร้อยละ 50 และภายในปี พ.ศ. 2563 ต้องไม่พบผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าปี ในปี พ.ศ. 2555 - 2560 จำนวน 45 ราย พบว่าประมาณร้อยละ 90 ของผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าไม่ได้เข้ารับการรักษาที่ สถานพยาบาลหลังถูกสัตว์กัด เนื่องจากขาดความรู้ ขาดความตระหนักความรุนแรงของโรคพิษสุนัข บ้า มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากเกิดความชะล่าใจในการป้องกันหลังสัมผัสสัตว์ที่เสี่ยงมีเชื้อเพราะ คิดว่าเป็นรอยแผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่พบว่าติดเชื้อพิษสุนัขบ้ามาจากสัตว์ที่มี เจ้าของมากกว่าสัตว์ที่ไม่มีทราบประวัติหรือไม่มีเจ้าของ

สำหรับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจากสัตว์ก่อนถึงคน ด้วยการนำลูกสุนัขอายุ 2-4 เดือน ไปฉีดวัคซีน และฉีดกระตุ้นตามนัดทุกปี ถือว่าเป็นการป้องกันและควบคุมโรคในสัตว์ก่อนมาถึงคน จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด ขณะเดียวกัน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้เตรียมรับมือกับสถานการณ์ของโรคพิษสุนัขบ้าด้วยการประกาศภาพลักษณ์ขององค์กร “เมืองน่าอยู่ คุณภาพชีวิต จิตประชาเป็นสุข” และนโยบายปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้า 100 % ร่วมกับการสำรวจและขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยง โดยมีสุนัข 1,373 ตัว แมว 527 ตัว จาก 1,500 ครัวเรือน คิดเป็น 15.7% ของครัวเรือนทั้งหมดในปี 2564 แม้อัตราที่ผ่านมายังไม่มีผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้าก็ตาม แต่จากข้อมูลข้างต้น อัตราส่วนของครัวเรือนยังขาดความตระหนักถึงปัญหานี้ค่อนข้างสูง

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงพฤติกรรมป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง ด้วยการเสริมปัจจัยด้านความรู้ ทักษะและแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างเหมาะสม และเพื่อจากรับนโยบายขององค์กร ตลอดจนนำข้อมูลการวิจัยที่ได้พัฒนาแผนงาน/โครงการให้เต็มพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั้งจากคนและสัตว์เลี้ยงต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ และแรงสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาการศึกษาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันการโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นผู้ที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสัตว์เลี้ยงแมวหรือสุนัข และอาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,500 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนโดยใช้สูตรตามแนวคิดของ ทาโร่ ยามาเน่ จำนวน 316 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยเป็นตัวแทนครัวเรือน ละ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า ส่วนที่เป็น 5 พฤติกรรมการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และมีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.91 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.58, 0.45 และค่าดัชนีความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 1-15 เดือนมิถุนายน 2565 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถาม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม กรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจข้อคำถามสามารถซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้วิจัยได้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่ามีข้อมูลไม่สมบูรณ์ให้คัดแยกออก แล้วนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปประมวลผลทางสถิติ ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอ้างอิงใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี (n=316)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	136	43.0
หญิง	180	57.0
อายุ		
15-24 ปี	15	4.7
25-34 ปี	132	41.8
35-44 ปี	68	21.5
45-54 ปี	54	17.1
55-64 ปี	35	11.1
65 ปีขึ้นไป	12	3.8
ระดับการศึกษา		

ไม่ได้เรียน	10	3.2
ประถมศึกษา	23	7.3
มัธยมศึกษา	104	32.9
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	126	39.9
ปริญญาตรีขึ้นไปหรือสูงกว่า	53	16.8
อาชีพ		
ไม่ได้ทำ	11	3.5
เกษียณราชการ/บำนาญ	55	17.4
เกษตร	66	20.9
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	50	15.8
ค้าขาย	81	25.6
รับจ้าง	32	10.1
อื่น ๆ	21	6.6
รายได้ของครอบครัวท่านต่อเดือน (บาท)		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	11	3.5
5,001-10,000 บาท	117	37.0
10,001-15,000 บาท	74	23.4
15,001-20,000 บาท	81	25.6
มากกว่า 20,001 บาท	33	10.4

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 มีอายุ 25-34 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 ส่วนใหญ่จบ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 มีอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0

ตารางที่ 2 แสดงผลความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า	ระดับความรู้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. โรคพิษสุนัขบ้าเกิดจากเชื้อโรคอะไร	0.61	0.49	ปานกลาง
2. สัตว์ในข้อใดที่เป็นพาหะนำเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าแพร่เชื้อสู่คนได้	0.63	0.48	ปานกลาง
3. สัตว์เลี้ยงที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะมีอาการอย่างไร	0.57	0.50	ปานกลาง
4. เชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจะติดต่อสู่คนได้โดยวิธีใดบ้าง	0.58	0.49	ปานกลาง

5. เราควรนำสัตว์เลี้ยงไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเมื่อใด และฉีดอย่างไร	0.56	0.50	ปานกลาง
6. เมื่อถูกสัตว์เลี้ยงกัดหรือข่วน ต้องทำวิธีใดถูกต้องที่สุดเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า	0.55	0.50	ปานกลาง
7. วิธีการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์เลี้ยง ข้อใดถูกต้อง	0.43	0.50	ปานกลาง
8. บุคคลใดที่ปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการถูกสุนัขกัดหรือข่วน	0.45	0.50	ปานกลาง
9. ถ้าเจ้าของไม่นำสัตว์เลี้ยงไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จะมีโทษตามกฎหมายอย่างไร	0.58	0.49	ปานกลาง
10. เมื่อมีคนถูกสัตว์เลี้ยงของตนเองที่สงสัยเป็นพิษสุนัขบ้ากัดหรือข่วน เจ้าของสัตว์เลี้ยงควรทำอย่างไร	0.69	0.48	มาก
เฉลี่ยรวมความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า	0.57	0.49	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีมีคะแนนเฉลี่ยรวมความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.57$, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 3 แสดงผลทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ทัศนคติต่อโรคพิษสุนัขบ้า	ระดับทัศนคติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. คนที่มีร่างกายแข็งแรง เมื่อเป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะมีโอกาสหายได้เอง	2.91	0.78	ปานกลาง
2. เด็กและคนชราจะมีความต้านทานโรคพิษสุนัขบ้าต่ำกว่าคนหนุ่มสาว	2.93	0.88	ปานกลาง
3. โรคพิษสุนัขบ้า จะรักษาให้หายได้ด้วยยาสมุนไพร	2.83	0.88	ปานกลาง
4. โรคพิษสุนัขบ้า เป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนที่อันตรายร้ายแรงถึงชีวิตได้	2.95	0.87	ปานกลาง
5. ถ้าสัตว์เลี้ยงถูกสุนัขบ้ากัด ควรตัดหางสัตว์เลี้ยงทิ้งไป จะทำให้สัตว์เลี้ยงนั้นไม่เป็นบ้า	3.05	0.90	ปานกลาง
6. เมื่อถูกสุนัขที่สงสัยว่าเป็นบ้าจริงหรือไม่กัด การรดน้ำมนต์จะทำให้ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้	3.11	0.96	ปานกลาง
7. สุนัขที่มีเคยฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าไปแล้ว 1 ครั้ง เมื่อมากัดเราไม่จำเป็นต้องไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าก็ได้	3.34	1.01	ปานกลาง
8. การหลีกเลี่ยงไม่ให้อาหารสุนัขกัด จะลดอัตราเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าได้	2.83	0.77	ปานกลาง
9. ไม่จำเป็นต้องนำสุนัขและแมว ไปฉีดวัคซีนทุกตัว เพราะบางตัวถูกเลี้ยง			

อย่างดีจึงไม่มีโรคพิษสุนัขบ้า	2.96	0.87	ปานกลาง
10. การปล่อยสัตว์เลี้ยงไปกัดเพื่อนบ้าน หรือคนที่ผ่านไปมา ทำให้เจ้าของไม่มี ความผิดตามกฎหมาย	2.81	0.87	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมรายชื่อทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า	2.97	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีคะแนนเฉลี่ยรวมทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.97, S.D. = 0.88)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

พฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า	ระดับพฤติกรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านนำเนื้อสุนัขเร่ร่อนที่เสียชีวิตมาปรุงเป็นอาหารเพื่อตนเองและแบ่งปันให้คนอื่น	3.06	0.90	ปานกลาง
2. ท่านสวมถุงมือเก็บซากสุนัขหรือซากแมวที่เสียชีวิตจากโรคที่เกิดกับสัตว์เลี้ยงทุกครั้ง	3.29	1.01	ปานกลาง
3. ท่านดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้เด็กเล่นอยู่กับสุนัขตามลำพัง	2.97	0.90	ปานกลาง
4. เมื่อถูกสุนัขหรือแมวกัด ข่วน หรือเลียบาดแผล ท่านล้างบาดแผลด้วยน้ำสบู่หลายๆ ครั้ง ก่อนไปพบแพทย์เพื่อฉีดวัคซีน	2.91	0.83	ปานกลาง
5. ท่านแนะนำและให้ความรู้แก่เพื่อนบ้านในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า	2.96	0.91	ปานกลาง
6. ท่านนำสุนัขหรือแมว ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามกำหนดที่สัตวแพทย์สั่ง	2.91	0.91	ปานกลาง
7. ท่านแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที เมื่อพบเห็นและสงสัยว่ามีสุนัขหรือแมวเป็นบ้า เพื่อช่วยกันจับทำลาย	2.99	0.89	ปานกลาง
8. ท่านควบคุมสุนัขหรือแมวของตนเองไม่ให้ถูกสุนัขหรือแมวตัวอื่นกัด	3.08	0.91	ปานกลาง
9. ท่านเลี้ยงสุนัขหรือแมวไว้ในบ้านเอง ไม่ปล่อยให้เพื่อนผ่านไปบ้านคนอื่นหรือที่สาธารณะ	3.24	1.00	ปานกลาง
10. ท่านนำสุนัขหรือแมวจากที่อื่นมาเลี้ยงในบ้านและไม่นำไปฉีดวัคซีน	2.99	0.88	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมรายชื่อพฤติกรรมปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า	3.04	0.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในตำบลท่าช้าง อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง (\bar{X} = 3.04, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ ได้แก่ ความรู้ ทักษะคิด แรงสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า

ปัจจัยพยากรณ์	R	R ²	F	Unstd.		Std.	t	p-value
				B	SE	Beta		
Constant				14.310	2.069		6.917	0.000**
1. ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ	0.271	0.073	24.831	0.352	0.076	0.246	4.604	0.000**
2. ปัจจัยด้านความรู้	0.337	0.114	20.039	0.270	0.086	0.163	3.141	0.000**
3. ปัจจัยด้านทักษะคิด	0.410	0.168	21.012	0.234	0.053	0.231	4.458	0.000**
4. ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร	0.422	0.178	16.864	0.152	0.077	0.105	1.961	0.000**

**p<.01

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาปัจจัยพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านทักษะคิด ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร สามารถพยากรณ์พฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าได้ ร้อยละ 17.80

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในตำบลท่าช้าง อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านทักษะคิด และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารสามารถพยากรณ์พฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าได้ ร้อยละ 17.80 (β = 14.310, $P < .01$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ด้านความรู้ พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ประชาชนยังขาดความรู้ในการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า โดยทาง อบต. ได้มีการให้ความรู้ตามช่องทางต่างๆ

ได้แก่ ینگรถประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์เสียงไร้สาย และมีการให้ความรู้ตามสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น หน้าเพจ เฟสบุ๊ก และ ไลน์ จากการศึกษาครั้งนี้ประชาชนยังขาดความรู้ในการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งทาง อบต.ท่าช้างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการเพิ่มการให้ความรู้กับประชาชนให้มากขึ้น โดยสอดคล้องกับสำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, (2564) ที่ระบุว่า ประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า ไม่ทราบแนวทางในการป้องกันตนเอง โดยควรศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะพื้นที่เพื่อปรับกลยุทธ์การป้องกันควบคุมโรค การสื่อสาร ความเสี่ยงและการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการใช้สื่อท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบท และระดับความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย และในส่วนของบุคลากรสาธารณสุขจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพในทุกกระดับเพื่อให้บริการอย่างถูกต้องเหมาะสมตามแนวทางเวชปฏิบัติอันจะช่วยป้องกันการเสียชีวิต ลงได้อีกทางหนึ่ง ด้านทัศนคติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เห็นว่า โรคพิษสุนัขบ้าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ทั้งยังขาดความตระหนักถึงความรุนแรงของโรคพิษสุนัขบ้า โดยทางอบต.ท่าช้างได้มีการจัดอบรมผู้นำชุมชน และอสม. เพื่อที่จะสร้างจิตสำนึกในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และให้ผู้นำชุมชน อสม. ไปแนะนำประชาชนในพื้นที่ต่อ และมีการแจกแผ่นพับ รณรงค์เรื่อง การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จากการศึกษาครั้งนี้ประชาชนยังขาดทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า โดยทางอบต.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการพัฒนาวิธีการให้ประชาชนตระหนักและมีทัศนคติในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้มากขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณฎา ภานุรักษ์, ศศิกานต์ ไพลกลาง และ ฐนกร ศรีธราพิพัฒน์, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงาน และพัฒนาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในเทศบาลตำบลท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคนและสัตว์ที่ผ่านมา ยังไม่มีรูปแบบการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจนขาดการประสานเพื่อเชื่อมโยงการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นลักษณะการเฝ้าระวังและป้องกันด้วยการฉีดวัคซีนป้องกันและการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และประชาชนยังขาดความตระหนักในเรื่องการให้วัคซีนในสัตว์เลี้ยง รวมทั้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าและ การเข้าถึงวัคซีนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านพฤติกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้างได้มีการให้ความรู้ และส่งเสริมจิตสำนึกในการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า โดยจัดการฝึกอบรมตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน และ อสม.ในพื้นที่ และมีการให้ความรู้ประชาชนโดยสื่อออนไลน์ช่องทางต่างๆ มีการแจกแผ่นพับให้ความรู้ จากการศึกษาครั้งนี้ประชาชนยังขาดพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งในส่วนของบุคลากรสาธารณสุขและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้างจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพในทุกกระดับเพื่อให้บริการอย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เค โกะ อาไก, (2558) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าของสุนัข จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความรู้

เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกัน รวมไปถึงทัศนคติมักมีความสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงลบกับความรู้สึก นึกคิด ที่ได้รับการส่งเสริม ประสิทธิภาพในระยะเวลาหนึ่งนั้น มักมีผลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมเป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้และทัศนคติ เมื่อได้ระดับหนึ่งก็มักแสดงออกในรูปของการกระทำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีภุชงค์ รักพานิชย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ที่เพียงพอและทัศนคติที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเหมาะสมต่อการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ จากการศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง ได้มีการสนับสนุนทางด้านวัคซีน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และการออกพื้นที่ตามหมู่บ้านในการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าให้ประชาชนส่งผลให้ การศึกษาในครั้งนี้สามารถเป็นปัจจัยพยากรณ์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทภัก ชนะพันธ์, (2556) ที่ระบุว่า การที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นตนเอง ได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ต่าง ทำให้บุคคลที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ ได้รับความรัก รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น ๆ ทำให้มีกำลังใจ มีอารมณ์มั่นคง ส่งเสริมให้เผชิญความเครียดได้ดี มีการปรับตัวที่เหมาะสม อันจะส่งผลให้เกิดสุขภาพกายและใจที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ศักดิ์ ศรีเชนศชัย, (2555) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขและแมวไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การดูแลเอาใจใส่สุนัข ความสะดวกในการเดินทางพาสุนัขไปรับการฉีดวัคซีน ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการนำสุนัขและแมวไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนได้ร้อยละ 28.5 ปัจจัยด้านความรู้ จากการศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง ได้มีการให้ความรู้ทั้งแจกแผ่นพับ เสี่ยงไร้สาย วิทยุประชาสัมพันธ์ และทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ส่งผลให้การศึกษาในครั้งนี้สามารถเป็นปัจจัยพยากรณ์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลื้อะ อาไ, (2558) ที่ระบุว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกัน รวมไปถึงทัศนคติมักมีความสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงลบกับความรู้สึก นึกคิด ที่ได้รับการส่งเสริม ประสิทธิภาพในระยะเวลาหนึ่งนั้น มักมีผลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมเป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้ และทัศนคติ เมื่อได้ระดับหนึ่งก็มักแสดงออกในรูปของการกระทำ ปัจจัยด้านทัศนคติ จากการศึกษาในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง ได้มีการส่งเสริมจิตสำนึกในการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า โดยจัดการฝึกอบรมตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน และ อสม.ในพื้นที่ เพื่อให้ไปถ่ายทอดให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบ และมีการณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ ส่งผลให้การศึกษาในครั้งนี้สามารถเป็นปัจจัยพยากรณ์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีภุชงค์ รักพานิชย์, (2560) ที่ระบุว่า ความรู้ที่เพียงพอและทัศนคติที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเหมาะสมต่อการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ เช่นเดียวกัน ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร จากการศึกษาในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าช้าง ได้มีการวิงวอดประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์เสียงไร้สาย ประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน และการประชาสัมพันธ์ตามช่องทางออนไลน์ต่างๆ ในการแจ้งกำหนดการการลงฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์เลี้ยงของประชาชน และมีแจกแผ่นพับให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าและการป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า ส่งผลให้การศึกษาในครั้งนี้สามารถเป็นปัจจัยพยากรณ์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีกฤษณ์ รักษาณิษฐ์, (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเอื้อระดับมาก และปัจจัยเสริมระดับมาก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเหมาะสมต่อการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะประชาชนที่มีการเลี้ยงสุนัข เพื่อที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในตนเองและสุนัขที่เลี้ยง

1.2 ควรมีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นในเรื่องความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การพาสุนัขเลี้ยงไปรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น รวมถึงเพิ่มช่องทางในการสื่อสารให้หลากหลาย เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

1.3 การวางนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ควรครอบคลุมไปในส่วนของงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เช่น ยา วัคซีน สื่อต่างๆในการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ทั้งนี้หากมีงบประมาณครอบคลุมจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษารั้งต่อไป อาจจะเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมในการโปรแกรมการส่งเสริมความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่

บรรณานุกรม

กรรณฎา ภานุรักษ์, ศศิกานต์ ไพลกลาง และ ธูนกร ศรีธราพิพัฒน์. (2563, มกราคม-มีนาคม).

“การพัฒนาแบบการดำเนินงานสร้างเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชนแบบมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น,” ใน วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 13 (ฉบับที่ 1) : หน้า 67-78.

- กรมสุขภาพจิต. (2561). **สำนักกระบาดวิทยา ชี้คนตายจากพิษสุนัขบ้า ส่วนใหญ่ถูกกัดไม่ล้างแผล-รักษา**
[Press release]. เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27669>.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2560). **แผนยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค
คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้า
จุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี. ปี 2560 - ปี 2563.**
- เคโก๊ะ อาโก. (2558). **“พฤติกรรมกรป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าของสุนัข จังหวัดนครปฐม,”** วารสาร
สาธารณสุขและการพัฒนา. ปีที่ 13 (ฉบับที่ 1) : หน้า 17-28.
- ดวงพร ตุงศ์สมบูรณ์ และ วันทปรีชา พงษ์สามารถ. [ออนไลน์]. (2565, มกราคม). **ความรู้โรคพิษสุนัขบ้า
สำหรับประชาชน.** เข้าถึงได้จาก <https://www.pidst.or.th/A740.html>.
- นันทกั ชนะพันธ์. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม และความรู้จักตนเองกับการคืน
ความสำคัญให้ตนเองของผู้ป่วยหญิงโรคซึมเศร้า.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต. การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผาณิต แต่งเกลี้ยง. [ออนไลน์]. (2563, 15 ธันวาคม). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการฉีดวัคซีนไม่ครบตาม
นัดของผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า.** เข้าถึงได้จาก <https://www.promkiri.go.th>.
- พงศ์ศักดิ์ ศรีชนเศษชัย. [ออนไลน์]. (2564, ตุลาคม). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีน
ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชน เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.** เข้าถึงได้จาก
<https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/236538>.
- กานุกองศ์ ยะโสธร. [ออนไลน์]. (2564, สิงหาคม). **การนำนโยบายการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าไปสู่การ
ปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561.** เข้าถึงได้จาก
http://www.mpm.ru.ac.th/Documents/Article_MPM18/10.pdf.
- รัฐกรณ์ ตีระพงษ์ศักดิ์. (2558). **ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมต่อการใช้จักรยานของประชาชน ใน เขต
กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์.
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- โรงพยาบาลศิริราช. [ออนไลน์]. (2565, มกราคม). **โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) ภัยร้ายใกล้ตัว.** เข้าถึงได้จาก
<https://www.siphhospital.com/th/news/article/share/579>.
- ศรกฤษณ์ รักพานิชย์. (2561). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในการป้องกันโรคพิษ
สุนัขบ้า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร.
มหาบัณฑิตขอนแก่น.
- สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. [ออนไลน์]. (2564, 20 สิงหาคม). **คู่มือโรค
พิษสุนัขบ้าและลดความเสี่ยงจากการถูกสุนัขกัด.** เข้าถึงได้จาก
<http://r36.ddc.moph.go.th/r36/uploads/document/51fffc9e410c4.pdf>.

**A Project Evaluation Environmental Education for Sustainable Development
of Wat Sungkajayadhen School, Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1.**

Paisarn Pandan¹, Chaweewan Fuengthong² and others

¹Director, Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1.

²School Director, Wat Sungkajayadhen School, Suphanburi Province

Abstract : The objective of this project evaluation was for evaluate Environmental Education for Sustainable Development of Wat Sungkajayadhen school, Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1. Using CIPP model to assess 4 sides there were Environment condition, Factors, Process, and Productivity. Satisfaction Assessment for 2 sides there were participants and students. Target group consist of 20 teachers and educational personnel, 125 students, 9 basic school board committees, and 125 students' parents total 279 people. Research instrument was a questionnaire with a rating scale of 5 levels (Rating Scale), 1 copy. The statistics used in data analysis were percentage, mean (\bar{x}) and standard deviation (S.D.). The data were analyzed by using the computer program SPSS for windows. Study Results.

The research results were found as follows:

1. Environmental conditions were the top 3 highest level, sorted in orders, there were obviously shown school location map, good moral character for students, and school safety preparing.

2. The factors were the top 3 highest level, sorted in orders, there were enough and appropriate number of project team, regularly personnel development training, the project team consist of school executive, teachers, educational personnel, students basic school board committees, and students' parents.

3. Process were the top 3 highest level, sorted in orders, there were project planning, project activities procedure planning, continuously analyze and apply the assessment results to work improvement.

4. Productivity were the top 3 highest level, sorted in orders, participants have cognitive about Environmental Education for Sustainable Development, understanding and able to advise to others about Environmental Education for Sustainable Development, sources of information were Radio and TV.

5. Participant's satisfaction were the top 3 highest level, sorted in orders, the maximum efficiency of Environmental Education for Sustainable Development of Wat Sungkajayadhen school, Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1 project, the pride of project team, and always strives to continue the Environmental Education for Sustainable Development project in school.

6. Students' satisfaction were the top 3 highest level, sorted in orders, students were pride to participated in teaching and learning management improvement, students satisfied with Environmental Education for Sustainable Development learning medias, students satisfied with Environmental Education for Sustainable Development learning by their clean nice and well proportion classroom.

Keywords: Environmental Education For Sustainable Development.

การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

ไพศาล ปันแดน¹, จวีวรรณ เฟื่องทอง² และคณะ

¹ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1,

²ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสังฆายเถร จังหวัดสุพรรณบุรี

บทคัดย่อ : การประเมินโครงการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ประเมินความพึงพอใจ 2 ด้าน คือ ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และด้านนักเรียน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน นักเรียน จำนวน 125 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 125 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 279 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for windows

ผลการวิจัย

1. ด้านสภาวะแวดล้อม มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดเรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ มีการแสดงแผนผังเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร มีคุณลักษณะที่ดีด้านคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย
2. ด้านปัจจัย มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดเรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ มีจำนวนบุคลากรดำเนินงานโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน
3. ด้านกระบวนการ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ มีการวางแผนดำเนินโครงการ ดำเนินกิจกรรมที่กำหนดในโครงการเป็นไปตามขั้นตอนทุกกิจกรรม มีการวิเคราะห์และนำผลการประเมินมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านผลผลิต มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจมาก และสามารถแนะนำให้ผู้อื่นได้ ด้านแหล่งข้อมูลที่ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา จากรายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์

5. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเรียงลำดับ 3 ลำดับ คือ การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ที่เสร็จสิ้นมีประสิทธิภาพสูงสุด โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เป็นสิ่งที่ทุกคนภาคภูมิใจและมุ่งที่จะทำให้มีความยั่งยืน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร มีการดำเนินการระดับชั้นเรียนและโรงเรียน

6. ความพึงพอใจของนักเรียน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ นักเรียนพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นักเรียนพึงพอใจการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นักเรียนพึงพอใจการจัดการเรียน การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในห้องเรียนที่มีความสะอาด สวยงาม และเป็นสัดส่วน

คำสำคัญ : สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน,

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม มนุษย์ดำรงอยู่ได้ด้วยอาศัยปัจจัยพื้นฐานจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย อาหาร อากาศ น้ำ ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่มีมนุษย์มองไม่เห็น แต่ก็สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ได้แก่ พลังงานต่าง ๆ เช่น พลังงานความร้อน แสง เสียง และไฟฟ้า แต่เมื่อมนุษย์ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานเพื่อดำรงชีวิตจึงเพิ่มตามไปด้วย เพราะการใช้ขาดหลักการใช้อย่างฟุ่มเฟือย ไม่ชาญฉลาดในการอนุรักษ์ ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ลดน้อยถอยลง มนุษย์จึงดิ้นรนหาทางเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ตัดไม้ทำลายป่า ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีฆ่าแมลง ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลเพื่อทุ่นเวลาและช่วยผ่อนแรง ซึ่งวิธีการเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม ต่อสุขภาพ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ มลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ทางดิน การขาดแคลนทรัพยากรพลังงาน (เต็มดวง รัตนทัศนีย์, 2539)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทวีความรุนแรงทั่วทุกภูมิภาคและทั่วโลก เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้องทำให้ระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 คือ มนุษย์ สังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ดำเนินไปด้วยกันโดยเชื่อมโยงทุกส่วนให้เป็นปัจจัยส่งผลในทางเกื้อกูล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยดีด้วยกัน และในระบบนี้ มนุษย์ในฐานะเป็นปัจจัยตัวกระทำถือว่ามีความสำคัญที่สุด (พระธรรมปิฎก, 2551: 237) ดังนั้น การแก้ปัญหาลingkunganจึงต้อง แก่ที่ “มนุษย์” คือต้องให้มนุษย์มีจิตสำนึกในการที่จะร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้พลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า ดังนั้น การแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องเริ่มจากตัวมนุษย์อันเป็นตัวต้นเหตุและมี

ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ และส่วนท้องถิ่น ควรต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วย เหตุนี้หลายประเทศจึงมีความตื่นตัวต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการป้องกันแก้ไขพัฒนาฟื้นฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันจะเป็นแนวทาง แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้ผลดีและมีความยั่งยืน และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งก็คือว่าได้ผลที่สุดและนำไปสู่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ได้แก่ การให้การศึกษาทั้งการเรียนในระบบ การเรียนรู้นอกระบบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และต่อคุณภาพชีวิต (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2562)

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและแรงกดดันจากภายใน จากสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้รองรับ กับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษาจะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดแรงงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี โดยภาพรวมระบบการศึกษา ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกยกระดับความสำคัญถึงจุดที่บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) โดยยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ระบุชัดเจนว่า “การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” ซึ่งนำไปสู่ยุทธศาสตร์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วย “การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ย่อมเป็นผลให้สถานศึกษาทั่วประเทศต้องปรับตัวเพื่อรับกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษา 20 ปี ที่กล่าวถึงนี้ โดยในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในระดับประเทศ และพื้นที่ และการนำประเทศไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำและการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมพร้อมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้การปฏิบัติในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ทักษะ สร้างทัศนคติ และความตระหนักแก่ผู้เรียนและคนทุกช่วงวัยในเรื่อง ความสำคัญของการพัฒนาและเติบโตในสังคมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อ การกระทำของตน และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และ เทคโนโลยีที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาระบบ เศรษฐกิจ และการจัดการ สิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา เจตคติ ค่านิยม ทักษะและ พฤติกรรม ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ได้รู้คุณค่าของ สิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงได้พัฒนากิจกรรมและ โครงการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาขึ้น ใน ส่วนของโรงเรียนนั้น การจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน รวมไปถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มักจะถูกกำหนดตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงอยู่แล้ว แต่ในแต่ละสถานศึกษาอาจจะมีการปรับ หรือพลิกแพลงให้เหมาะกับนักเรียนและท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป แต่หากจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีต่อเรื่องพลังงานและสิ่งแวดล้อมจริง ๆ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการสอดแทรก เรื่องพลังงานและสิ่งแวดล้อมเข้าสู่กระบวนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดไปถึงกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนและเมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเหล่านี้แล้ว เขาจะได้แนวคิดรวบยอดเรื่องพลังงานและ สิ่งแวดล้อมได้อย่างครบถ้วน ชัดเจน และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางบวกมากขึ้น โดยผู้ที่มีส่วน สำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีก็คือครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็น กำลังสำคัญในแต่ละโรงเรียนนั้น ๆ

โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม จึงควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้ทุกคนใน โรงเรียน มีความรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ร่วมกัน คือ สร้างความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ผู้บริหาร โรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญคนหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องเข้าใจ เห็นใจ และให้กำลังใจแก่ครู และบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่

ครูและบุคลากรจะร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้ความรัก ความเมตตาแก่นักเรียน นอกจากการสอนเนื้อหาวิชา นักเรียนจะเกิดความรู้สึกว่าต้องการมาโรงเรียน มาแล้วก็มี ความอบอุ่น สบายใจ (สายสมร ภูเจริญ, 2554)

ในปัจจุบันโรงเรียนได้ดำเนินการป้องกันและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) ซึ่งได้รับการยอมรับและมีความสำคัญมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม โดยการถ่ายทอดจากผู้สอนสู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียว อาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เมื่อเทียบกับการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ เพื่อสร้างจิตสำนึก และความมุ่งมั่น ในการอนุรักษ์จากภายใน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรตระหนักถึงความสำคัญของทุกกลุ่ม และเปิดโอกาสให้พลเมืองโลกทุกคนเข้าถึงการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกโรงเรียนโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกรอบการทำงานตามแนวทางของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้โรงเรียนดำเนินการบริหารจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้อุณหภูมิสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา และด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 135 แห่ง มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนในสังกัด โดยเฉพาะในประเด็นของการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบว่ายังมีโรงเรียนอีกหลายแห่ง ต้องพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลบริบทของโรงเรียนในสังกัดแล้ว พบว่า โรงเรียนวัดสังฆายเถร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ควรมีการพัฒนาด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เช่น สนามกีฬา ห้องน้ำ มุมอับต่าง ๆ ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพของนักเรียน สภาพของประตูห้องน้ำ ก๊อกน้ำชำรุดเสียหาย ภายในห้องเรียนมีการขีดเขียนโต๊ะ-เก้าอี้ ฝาผนัง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ มีการชุกขยะตามช่องฝาผนังห้องเรียน สถิติการใช้น้ำประปาและไฟฟ้าสูง รวมทั้ง โรงเรียนยังตั้งอยู่บริเวณชุมชนท้องถิ่นที่ล้อมรอบไปด้วย ลานตากข้าว โรงเลี้ยงไก่ชุมชน ซึ่งสาเหตุที่สำคัญของปัญหา คือ นักเรียนขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงต้องแก้ไขที่ตัวนักเรียน โดยผู้บริหาร โรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ต้องร่วมมือกัน โดยการให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และ

ฝึกปฏิบัติจริงให้นักเรียนเพื่อมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จึงได้คัดเลือกโรงเรียนวัดสังฆฉายเถร เป็นโรงเรียนนำร่องเพื่อทำวิจัย “การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆฉายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านสถานะแวดล้อมเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เป้าหมาย และกิจกรรมของโครงการ
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านปัจจัยเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ ค่าดำเนินงาน งบประมาณ วัสดุ - อุปกรณ์ และเครื่องมือ
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการ เกี่ยวกับการประเมินการวางแผนดำเนินโครงการ การปฏิบัติตามโครงการ การนิเทศติดตาม
4. เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านผลผลิต เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา
5. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆฉายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
6. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกับโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของโรงเรียนวัดสังฆฉายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยในครั้งนี้ เป็นประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียน วัดสังฆฉายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Danial L Srufflebeam, 1971) มาเป็นแนวทางในการประเมินซึ่งกำหนดการประเมินจากองค์ประกอบ 6 ประเด็น ดังนี้ 1. ด้านสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) 2. ด้านปัจจัย (Input Evaluation) 3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) 4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) 5. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 6. ความพึงพอใจของนักเรียน
2. ขอบเขตด้านประชากร
กลุ่มประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆฉายเถร ในครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 125 คน และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 125 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 279 คน

3. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ 18 พฤษภาคม 2563 ถึง 31 มีนาคม 2564

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการและเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบประเมินเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 7 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบประเมินโครงการ ตอนที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมด้านสภาวะแวดล้อม ตอนที่ 4 แบบประเมินความพร้อมด้านปัจจัย ตอนที่ 5 แบบประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการ ตอนที่ 6 แบบประเมินด้านผลผลิต และตอนที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบประเมินการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร ทั้ง 4 ด้าน โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนช่วงน้ำหนักรับเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมด้านสภาวะแวดล้อมของการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนช่วงน้ำหนักรับเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบประเมินความพร้อมด้านปัจจัยในการดำเนินงานตามการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีจำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนช่วงน้ำหนักรับเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 5 แบบประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการของการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ประเมิน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีจำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนช่วงน้ำหนักรับเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 6 แบบประเมินด้านผลผลิตของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นผู้ประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจของการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

7.1 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีจำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

7.2 ความพึงพอใจของนักเรียน การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สำหรับนักเรียนเป็นผู้ประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีจำนวน 9 ข้อ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

5. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

5.1 ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการและรูปแบบการประเมินโครงการแบบชิปปี้ (CIPP Model) โดยพิจารณาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในครั้งนี้

5.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบและสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อสอบถามระดับความคิดเห็นของประชากร

5.3 นำ (ร่าง) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มี ความถูกต้อง ครบคลุมตามขอบเขตนิยามศัพท์ที่ศึกษา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำผลจากการตรวจสอบ ของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence) โดยมีดัชนี ความสอดคล้อง หรือ IOC= 0.954

5.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนบ้านท่าเสด็จ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วย การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 96) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.725

5.5 จัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูลกับประชากรได้ข้อมูลกลับคืนมาจำนวนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ทำหนังสือบันทึกถึงกลุ่มประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลทั้งหมด โดยประสานและนัดหมายกับกลุ่มประชากร เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้ได้แบบสอบถามคืนครบ 100 %

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for windows เพื่อวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

7.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

7.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยรวมและรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

สำหรับเกณฑ์การประเมินโครงการครั้งนี้กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปจากการประชุมของคณะกรรมการดำเนินโครงการ

8. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านสภาวะแวดล้อมความสอดคล้องเหมาะสมของหลักการวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกิจกรรมของโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับดังนี้ 3 ลำดับแรกคือ การแสดงผลแผนผังเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีคุณลักษณะที่ดีด้านคุณธรรมให้แก่

ผู้เรียน มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น ป้ายบอกทางหนีไฟ ถังดับเพลิง เป็นต้น มีการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณสถานศึกษาที่สะอาดร่มรื่นสวยงาม

2. ผลการประเมิน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ มีจำนวนบุคลากรดำเนินงานโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน

3. ผลการประเมิน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้ การวางแผนดำเนินโครงการ มีการประเมินผลการดำเนินโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินกิจกรรมที่กำหนดในโครงการเป็นไปตามขั้นตอนทุกกิจกรรม การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ในการพัฒนางาน มีการวิเคราะห์และนำผลการประเมินมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการประเมิน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากและสามารถแนะนำให้ผู้อื่นได้ ด้านแหล่งข้อมูลที่ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา จากรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์

5. ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 สำหรับ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายเถร ที่เสร็จสิ้นมีประสิทธิภาพสูงสุด โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โรงเรียนวัดสังฆายเถร เป็นสิ่งที่ทุกคนภาคภูมิใจและมุ่งที่จะทำให้มีความยั่งยืน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร ประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

6. ความพึงพอใจของนักเรียน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียน

วัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 สำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนพึงพอใจการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นักเรียนพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นักเรียนนำประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนไปใช้ต่อได้สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมด้านสถานะแวดล้อมของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) เนื่องจากโรงเรียนวัดสังฆายเถรได้มีการจัดโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นอย่างต่อเนื่องและโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมหลากหลายโครงการ ทั้งนี้โรงเรียนจัดให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการของผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และวิทยากรในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง มีการรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณสถานศึกษา บรรยากาศและสภาพแวดล้อม ของโรงเรียน มีการจัดเตรียมสถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้ดูสะอาดเรียบร้อย มีระเบียบ โดยมีการจัดสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ นิพัทธนานนท์และมนัส สุวรรณ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสนับสนุนการเป็นโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและนักเรียน จำนวน 506 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

2. การประเมินความพร้อมด้านปัจจัยในโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$) ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีจำนวนบุคลากรดำเนินงานโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสม ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้เกิดความพร้อมด้านปัจจัยในการดำเนินงานตามโครงการสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชลิดา จุงพันธ์ และนฤพจน์ พุฒวัฒน์ (2563) ที่ศึกษาเรื่องวิธีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-school): กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์ในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาฯ อายุระหว่าง 25 – 50 ปี จำนวน 8 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ก็คือ 1) การนำประเด็นสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือหลักในการสอน 2) การมีเครือข่ายอาจารย์ทั้งในและนอกโรงเรียน 3) การใช้กิจกรรมที่เน้นประสบการณ์จริงของนักเรียน และ 4) การสร้างระบบนิเวศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา (whole school approach)

3. การประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$) เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาครูในการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลาย การดำเนินกิจกรรมที่กำหนดในโครงการเป็นไปตามขั้นตอนทุกกิจกรรม มีการนิเทศติดตามกำกับการดำเนินโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดทุกระยะ การวิเคราะห์และนำผลการประเมินมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผลการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินโครงการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ จริยาภรณ์ มาสวัสดิ์และคณะ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมระดับมัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และเพื่อสร้างแนวทางการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในระบบโรงเรียนภายใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 235 ชุด ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมมี 5 แนวทาง ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลง แนวทางดังกล่าวนี้จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผลผลิตของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆายเถร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่าความรู้ความเข้าใจมากและ

สามารถแนะนำให้ผู้อื่นได้ มีความรู้ความเข้าใจและนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันและมีความรู้แต่ยังไม่ค่อยเข้าใจมากนัก การได้รับการพัฒนาความรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่าวิทยากรมาให้ความรู้ในโรงเรียน ผู้บริหารให้คำแนะนำ ศึกษาด้วยตนเอง และการอบรมสัมมนาและศึกษาดูงาน แหล่งข้อมูลที่ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า รายการโทรทัศน์ เอกสารเผยแพร่ข้อมูล อินเทอร์เน็ต นิตยสารวารสาร รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ การนำสิ่งแวดล้อมศึกษาไปใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมา การรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การใช้สติปัญญาในการทำงานและดำเนินชีวิต การรู้จักวางแผนในการดำเนินชีวิต การติดตามและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ดำเนินการร่วมกันทั้งโรงเรียน บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และดำเนินการร่วมกันทั้งโรงเรียน วิธีการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า ประเมินโดยการทดสอบ ประเมินจากพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ เพิ่มสะสมผลงาน และประเมินโดยการตรวจผลงาน คุณธรรมที่นักเรียนได้รับจากการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า นักเรียนตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน นักเรียนมีการพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม และจริยธรรม นักเรียนปฏิบัติตนในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างฉลาดและคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับพรณิภา เข็มสมักร (2561) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาการ รายวิชา บูรณาการ (สิ่งแวดล้อมศึกษา) จำนวน 43 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีภาพรวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์น้ำ ด้านการดูแลพื้นที่สีเขียว และด้านการอนุรักษ์พลังงาน มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนที่มีต่อสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอันเป็นผลมาจากโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนวัดสังฆาจารย์ เขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นโครงการเป็นสิ่งที่ทุกคนภาคภูมิใจและมุ่งที่จะทำให้มีความยั่งยืน ทั้งนี้โรงเรียนได้ดำเนินการบริการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เยี่ยมบ้านนักเรียน จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในโรงเรียน ชุมชน บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความร่วมมือ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงศ์ นิพัทธนันท์และมนัส สุวรรณ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยสนับสนุนการเป็นโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านความร่วมมือโรงเรียน กับชุมชน โดยโรงเรียนฯ มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมผ่านครู

นักเรียน ไปสู่ชุมชนในท้องถิ่นและทางโรงเรียนและนักเรียนได้มีการออกเยี่ยมชมชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีการจัดเตรียมสถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ให้ดูสะอาดเรียบร้อย มีระเบียบ โดยมีการจัดสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในโรงเรียน มีการจัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่น ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีการเปิดโอกาสให้ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในท้องถิ่น ได้มีการแสดงออก ซึ่งผู้ปกครอง ครู นักเรียน ชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานในโครงการส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

6. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอันเป็นผลมาจาก การดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนวัดสังฆายาเจด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักเรียนพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน เห็นสภาพแวดล้อมที่สวยงามร่มรื่น มีผลงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการจึงเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับทฤษฎีอ้างอิงกลุ่มของโคแมน (Koman.1997.อ้างถึงใน พิสนุ พงศ์ศรี, 2552) ความพึงพอใจในงานเกิดจากความต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ ต่อผลที่ได้รับจากงานกับการประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายของตนนักเรียนพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เข้าร่วมเครือข่ายโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ควรขยายผลให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนและมีการทำวิจัย “การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียน” ทุกโรงเรียน

บรรณานุกรม

จริยาภรณ์ มาสวัสดิ์และคณะ. (2562). รายงานวิจัยการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมระดับมัธยมศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ชลิดา จุงพันธ์ และนฤพจน์ พุระวัฒนะ. (2563). การศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา
ในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-school): กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัด
ปทุมธานี. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้. 11(1). 115 -
130.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
เต็มดวง รัตนทัศนีย์. (2539). สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในมนุษย์
กับสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระธรรมปิฎก. (2551). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิกิมทอง.
- พิสนุ ทองศรี. (2552). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
พรรณนิภา เข็มสมักร. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาการ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2562). หลักการสอนสิ่งแวดล้อม. (พิมพ์ครั้งที่ 1) พิษณุโลก: สำนักพิมพ์
พิษณุโลก คอตคอม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2563). เกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียนสิ่งแวดล้อม
ศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินเตอร์-เทค พรินติ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สายสมร ภูเจริญ. (2554). การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิพงษ์ นิพัทธนันท์ และมนัส สุวรรณ. (2556). แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามกรอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Daniel L. Stufflebeam and others, (1971). Education Evaluation and Decision Making
Itasca, Illinois: Peacock Publisher.

**Administration efficiency of Salaya Subdistrict Municipality,
Phutthamonthon, Nakhon Pathom Province**

Nattawat Pariyapanich¹, Thanakrit Pho Ngoen², Paiboon Chuwan³

¹Student of Master Degree, [Health System Management], Pathumthani University

^{2,3}Lecturer, Health System Management, Faculty of Allied Health Sciences, Pathumthani University

Abstract: The objectives of this research were 1) to study the efficiency of the administration of Salaya Subdistrict Municipality. Phutthamonthon 2) to study the comparative study between personal factors such as sex, age, educational level. Average monthly income operational period with the efficiency of the administration of Salaya Subdistrict Municipality Phutthamonthon Nakhon Pathom Province 3) to study the recommendations on the efficiency of the administration of Salaya Subdistrict Municipality. Phutthamonthon Nakhon Pathom Province. The samples used in the research a total of 176 people studied at Salaya Subdistrict Municipality. The research tool was a questionnaire consisting of 3 parts: Part 1 General information, Part 2 Questionnaire on municipal administration efficiency, Part 3 Recommendations. Tool quality inspection by qualified The Conformity Index was equal to 0.76 and the confidence value. (Reliability) for the whole version is equal to 0.90. Statistics used in data analysis by frequency, percentage, mean, and standard deviation and comparative analysis of variance using statistics (One-way ANOVA)

The results showed that the efficiency of administration of the Salaya Subdistrict Municipality had average scores. At a high level (Mean = 80.01, S.D = 2.56). The results of the comparison of the differences between the general information factors and the efficiency of the administration revealed that the gender factor education level Average monthly income different There are different management efficiency. Statistically significant at the .05 level. Age, position and different operating periods there is no difference in management efficiency.

Suggestions Use the results of the study to develop skills for each person who is different. To increase the potential of the administration of Salaya Subdistrict Municipality to be more efficient and benefit the people in the most responsible areas

Key words : efficiency, administration, municipality

ประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ณัฐวัฒน์ ปริญญาพิชัย¹, ธนกฤต โพธิ์เงิน², ไพบุลย์ ชูวัน³

¹นักศึกษา, สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3}อาจารย์, สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลศาลายา โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงทั้งหมด จำนวน 176 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาล ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้เท่ากับ 0.76 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่จับได้เท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Independent Samples t-test และ วิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนโดยใช้สถิติ (One-way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายามีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 80.01$, S.D = 2.56) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไป กับประสิทธิภาพการบริหาร พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ นำผลการศึกษาที่ได้นำมาพัฒนาทักษะแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเกิดประโยชน์กับประชาชนเขตรับผิดชอบสูงสุด

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการบริหารงาน, เทศบาลตำบลศาลายา

บทนำ

การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้การพัฒนาคุณภาพการให้บริการมีคุณภาพและทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากสังคมประชาธิปไตยมีพันธกิจที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นอันดับแรกที่รัฐพึงกระทำ (พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร, 2552) และสังคมปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยที่มุ่งเป้าหมายไปสู่จุดหมายเดียวกันคือยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางหน่วยงานภาครัฐต้องพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณสุขปโภคสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รัฐให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแล ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2545 ซึ่งแยกออกมาจากกรมการปกครองเพื่อรองรับภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงเทศบาลเป็นหนึ่งในหลายหน่วยงานที่นำนโยบายของรัฐบาลและภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมาดำเนินการให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2550)

การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นสัญลักษณ์ของประเทศที่เจริญแล้วนำมาใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลักซึ่งหลายประเทศประสบความสำเร็จในการใช้ “เทศบาล” เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครองประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย สำหรับสังคมไทยเทศบาลเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมืองที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2555) มีรากฐานการปกครองเกือบ 79 ปีแล้วเทศบาลในประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นมาภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แนวความคิดและรูปแบบโครงสร้างของเทศบาลจัดได้ว่าเป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นของไทยที่มีรูปแบบการปกครอง เช่นเดียวกับประเทศตะวันตกและนับเป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นไทยที่มีลักษณะใช้หลักการกระจายอำนาจมากที่สุดเนื่องจากท้องถิ่นในประเทศไทยมีสภาพแตกต่างกันบางแห่งเป็นชุมชนใหญ่ และบางแห่งก็เป็นชุมชนเล็ก ปัจจุบันการยกฐานะของท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาลและเป็นระดับใดนั้นจำเป็นต้องยึดถือความสำคัญของท้องถิ่น จำนวนราษฎรของท้องถิ่นชุมชนนั้น ความหนาแน่นของราษฎรและรายได้ที่คาดว่าจะสามารถเก็บมาเป็นค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายเทศบาลได้กำหนดให้จัดเก็บเป็นหลัก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มีผลทำให้สุขาภิบาลจำนวน 982 แห่งต้องเปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลตำบล ซึ่งมีผลในวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าเทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมที่สุดแบบหนึ่งสำหรับประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งจะทำหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลางการบริการเป็นหน้าที่ของข้าราชการ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การปรับปรุงการให้บริการภาครัฐประสบ

ความสำเร็จได้ก็คือการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีจิตสำนึกในการให้บริการและปรารถนาที่จะปรับปรุงบริการภาครัฐ ทั้งนี้เนื่องจากการบริการเป็นกระบวนการของกิจกรรมในการส่งมอบบริการจากผู้ให้บริการไปยังผู้รับบริการ ไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ชัดเจนแต่ออกมาในรูปของเวลา สถานที่ รูปแบบ และที่สำคัญเป็นสิ่งเอื้ออำนวยทางจิตวิทยาให้เกิดความพึงพอใจ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2560)

ดังนั้นจิตสำนึกในการให้บริการจึงเป็นกุญแจสำคัญในการปรับปรุงบริการภาครัฐ จิตสำนึกในการให้บริการ มีความหมายไปในเชิงของการรับรู้ว่าคุณภาพการให้บริการนั้นจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า จะต้องพยายามกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารนำมาสู่การบริการที่ดี โดยมุ่งหวังให้งานที่รับผิดชอบนั้นประสบความสำเร็จมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นั้น ประพันธ์ สุหาร (2542) การทำงานที่ต้องการให้ได้ประโยชน์สูงสุด และการที่จะพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นพิจารณาได้จากผลงานที่ประหยัดเงิน ประหยัดแรงงาน ประหยัดเวลา และคนปฏิบัติงานมีความพึงพอใจ

เทศบาลตำบลศาลายา ตั้งอยู่เลขที่ 199/95 หมู่ 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลศาลายา ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เทศบาลตำบลศาลายา ได้แบ่งเขตการปกครอง เป็น 2 มีชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลศาลายา จำนวน 15 ชุมชน (ที่มาสำนักทะเบียนราษฎร์เทศบาลตำบลศาลายา 1 มกราคม 2565) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งคือต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยมีเทศบาลเป็นศูนย์กลาง และมีหน้าที่หลักคือการดำเนินกิจการทั้งปวงเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในการพัฒนาจัดการด้านการให้บริการแก่ประชาชนยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เช่น เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเจ้าหน้าที่แต่งกายไม่สุภาพ ฯลฯ ด้านอาคารสถานที่ เช่น สถานที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ แสงสว่างมีไม่ทั่วถึง ห้องสุขามีไม่เพียงพอและไม่สะอาดเท่าที่ควร การจัดสถานที่ให้บริการไม่เป็นสัดส่วนและไม่ชัดเจน เทคโนโลยีที่ใช้ในการให้บริการไม่ทันสมัย หรือแม้แต่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกก็ยังมีปัญหาอยู่เหมือนกัน เช่น แก้อั้วน้ำรอมมีไม่เพียงพอ ไม่มีป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน เอกสารคู่มือต่าง ๆ มีน้อยเกินไป เป็นต้น ทำให้ประชาชนที่มารับบริการไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร ปัญหาดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขเป็นรูปธรรมได้ อีกทั้งการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในด้านอื่น ๆ ของเทศบาลตำบลยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากแนวคิด การให้บริการที่มีประสิทธิภาพนั้น John D. Millet (1954: 4) ได้ให้ทัศนะที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่มวลมนุษย์และให้ผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้นด้วย ได้เสนอตัวแบบจำลองเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร โดยเขากล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กรนอกจากพิจารณาถึงทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลผลิตขององค์กร คือ บรรลุเป้าหมายแล้วองค์กรในฐานะที่เป็นองค์กรระบบเปิด (open system) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยได้นำแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการ

ให้บริการที่มีประสิทธิภาพนั้น John D. Millet (1954: 4) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลา และนำผลการศึกษาที่ได้ นำไปเพื่อเป็นข้อมูลให้กับเทศบาลตำบลศาลา ในการพัฒนาการให้บริการกับประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนผู้รับบริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของ John D. Millet (1954: 4) ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้บริหร ด้านกระบวนการขั้นตอนการบริหาร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหาร ด้านการประชาสัมพันธ์และบริการที่มีคุณภาพ ด้านคุณภาพของการบริหาร และ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการสาธารณะในการนำมาเป็นรูปแบบในการศึกษา โดยศึกษาในกลุ่มประชากรที่อาศัยที่ปฏิบัติงานเทศบาลตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รวมทั้งหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับเทศบาล เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยบุคลากรฝ่าย.....คน บุคลากรฝ่ายคน บุคลากรฝ่ายคน บุคลากรฝ่ายคน บุคลากรฝ่ายคน รวมทั้งสิ้น ... คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวนทั้งสิ้น 176 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบสอบถามชนิดกำหนดให้เลือกตอบ (Check Lists) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้บริหร ด้านกระบวนการขั้นตอนการบริหาร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหาร ด้านการประชาสัมพันธ์และบริการที่มีคุณภาพ ด้านคุณภาพของการบริหาร โดยมีลักษณะเป็นมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ทั้ง 5 ตอน รวม 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้เท่ากับ 0.76 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่งับได้เท่ากับ 0.90

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลสาขลา Independent Samples t – test และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนโดยใช้สถิติ (One-way ANOVA)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยเก็บด้วยตนเองนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ การวิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย

1.2 ติดต่อกลุ่มตัวอย่างชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างขออนุญาตชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยชี้แจงในเรื่องการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหาร

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยข้อมูลทั่วไป (n=176)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	62	35.20
หญิง	114	64.80

รวม	176	100.0
อายุ (ปี)		
ระหว่าง 18 – 30 ปี	51	29.00
ระหว่าง 31 – 40 ปี	76	43.20
ระหว่าง 41 – 50 ปี	30	17.00
ระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป	19	10.80
รวม	176	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	15	8.50
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมตอนปลาย / ปวช.	55	31.30
อนุปริญญา/ปวส.	68	38.60
ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	38	21.60
รวม	176	100.0
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	31	17.60
หัวหน้างาน	27	15.30
พนักงาน	64	36.40
ลูกจ้างชั่วคราว	54	30.40
รวม	176	100.0
รายได้		
ระหว่าง 5,001-10,000 บาท	69	39.20
ระหว่าง 10,001-15,000 บาท	56	31.80
ระหว่าง 15,001-20,000 บาท	34	19.30
ระหว่าง 20,001 ขึ้นไป	17	9.70
รวม	176	100.0
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน		
1-2 ปี	33	18.80
3-5 ปี	57	32.40
6-9 ปี	47	26.70
10-15 ปี	22	12.50

มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	17	9.70
รวม	176	100.0

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.80 อายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.20 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ อนุปริญญา/ปวส.คิดเป็นร้อยละ 38.60 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 36.40 ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.20 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.40

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (n = 176)

ประสิทธิภาพการบริหาร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านพนักงานเจ้าหน้าที่บริหาร	16.42	2.32	มาก
2. ด้านกระบวนการขั้นตอนการบริหาร	16.51	2.50	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	16.40	2.56	มาก
4. ด้านการประชาสัมพันธ์และบริการ	16.39	2.42	มาก
5. ด้านคุณภาพของการบริหาร	16.55	2.33	มาก
เฉลี่ยรวมทุกด้านประสิทธิภาพการบริหาร	80.01	9.04	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านพนักงานเจ้าหน้าที่บริหารมีประสิทธิภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย ($\bar{X} = 16.42$, S.D = 2.32) ด้านกระบวนการขั้นตอนการบริหาร อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย ($\bar{X} = 16.51$, S.D = 2.50) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย ($\bar{X} = 16.40$, S.D = 2.56) ด้านการประชาสัมพันธ์และบริการ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย ($\bar{X} = 16.39$, S.D = 2.42) ด้านคุณภาพของการบริหารอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย ($\bar{X} = 16.55$, S.D = 2.33) เฉลี่ยรวมทุกด้าน ประสิทธิภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 80.01$, S.D = 2.56)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ (n = 176)

เพศ	n	\bar{X}	S.D	t	df	p-value
-----	---	-----------	-----	---	----	---------

ชาย	62	75.91	8.23	-4.682	174	<0.000**
หญิง	114	82.23	8.71			

p < .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ (n = 176)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-test	p-value
ระหว่างกลุ่ม	371.198	3	123.733	1.525	0.210
ภายในกลุ่ม	13954.779	172	81.132		

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหารไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา (n=176)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-test	p-value
ระหว่างกลุ่ม	370.918	3	123.639	1.524	0.013*
ภายในกลุ่ม	13955.059	172	81.134		

p < .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามตำแหน่ง (n=179)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-test	p-value
------------------	----	----	----	--------	---------

ระหว่างกลุ่ม	183.227	3	61.076	0.743	0.528
ภายในกลุ่ม	14142.750	172	82.225		

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอพุทธรณเขต จังหวัดนครปฐม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอพุทธรณเขต จังหวัดนครปฐม จำแนกตามรายได้ (n=179)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-test	p-value
ระหว่างกลุ่ม	707.854	3	235.951	2.980	0.033*
ภายในกลุ่ม	13618.123	172	79.175		

$p < .05$

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอพุทธรณเขต จังหวัดนครปฐม จำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอพุทธรณเขต จังหวัดนครปฐม จำแนกระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน (n=179)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-test	p-value
ระหว่างกลุ่ม	486.019	4	121.505	1.501	0.204
ภายในกลุ่ม	13839.958	171	80.935		

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลาอำเภอพุทธรณเขต จังหวัดนครปฐม จำแนกระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า เฉลี่ยรวมประสิทธิภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และแยกเป็นราย พบว่า ด้านพนักงานเจ้าหน้าที่บริหารมีประสิทธิภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการขั้นตอนการบริหาร

อยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ด้านการประชาสัมพันธ์และบริการ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย ด้านคุณภาพของการบริหารอยู่ในระดับมาก การบริหารเทศบาลตำบลสาขลา มีขั้นตอนการบริหารได้ชัดเจนกระบวนการขั้นตอนการบริหาร สิ่งอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์และบริการ การศึกษาค้นคว้าจะเห็นว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่าง มีการแก้ปัญหาให้กับผู้บริการให้ได้รับการบริการที่ดีสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ John D. Millet (1954: 4) ได้ให้ทัศนะที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึงผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่มวลมนุษย์และให้ผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้น สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยคำนึงถึงความประหยัดทรัพยากรในทุก ๆ ด้านแต่ก่อให้เกิดผลผลิตสูงสุด ประหยัดทั้งเวลา แรงงาน วัสดุ สิ่งของและอื่น ๆ นอกจากนี้ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการลดต้นทุนหรือทรัพยากรต่อหน่วย ของผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแผน หรือในทางกลับกัน หมายถึงความสามารถในการเพิ่มผลผลิตหรือผลประโยชน์ต่อหน่วยของต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินงานสูงกว่าที่กำหนดไว้ในแผน โดยประสิทธิภาพเป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตหรือผลประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานจริงเมื่อ เปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี ปักษาจันทร์ (2551) วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารกรมทรัพย์สินทางปัญญา” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการบริหารกรมทรัพย์สินทางปัญญา ในการบริหารที่ตรงเวลาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการบริหารอย่างเสมอภาคการบริหารอย่างก้าวหน้า การบริหารอย่างต่อเนื่อง และการบริหารอย่างเพียงพอเป็นอันดับสุดท้าย โดยภาพรวมแล้วมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบริหารกรมทรัพย์สินทางปัญญา มีประสิทธิภาพในการบริหารอยู่ที่ระดับปานกลางจนถึงระดับมาก

เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลสาขลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้าน เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้าน อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหาร ไม่แตกต่างกัน จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ส่งผลให้มีประสิทธิภาพการบริหาร แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณิ อินทวงศ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารเทศบาลตำบลบางกะดี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ผู้เพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารเทศบาลตำบลบางกะดี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้มาใช้บริการเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารเทศบาลตำบลบางกะดีมากกว่าเพศชาย

และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญเลื่อน รัตนบำรุง (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการบริหารงานทะเบียนอำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า ประชาชนเห็นด้วยกับคุณภาพการบริหารงานทะเบียนอำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี ด้วยความเสมอภาคในการบริหารด้านประสิทธิภาพของงาน ด้านการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ด้านสถานที่ และในภาพรวมเห็นด้วยในระดับปานกลางการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ต่อคุณภาพการบริหาร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มที่มีเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และภูมิลำเนาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาพรวมคุณภาพการบริหารไม่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ พบว่า ชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อภาพรวมคุณภาพการบริหารงานทะเบียน อำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในภาพรวมและแยกแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มอายุมีความคิดเห็นต่อคุณภาพด้านการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลสาละวินแตกต่างกัน จากการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การศึกษาครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาส่งผลให้เกิดความแตกต่างในเรื่องประสิทธิภาพการบริหารประเด็นที่น่าสนใจคือ ระดับการศึกษาของงานวิจัยนี้มีความแตกต่างกันหลายระดับ รายได้ที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารแตกต่างกัน จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีรายระหว่าง 5001-10,000 บาท ระบบราชการฐานเงินเดือนจะเป็นไปตามลำดับขั้นส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่มีตำแหน่งพนักงาน ส่งผลให้รายได้ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลแตกต่างกัน และระยะปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลไม่แตกต่างกัน จากการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่และบุคลากรส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน ระหว่าง 3-5 ปี และมีระยะเวลาปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันมากส่งผลให้การศึกษาครั้งนี้ระยะเวลาปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารเทศบาล

ข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลสาละวิน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

1. ด้านพนักงานเจ้าหน้าที่บริหาร

ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสได้มีการพัฒนาตัวเอง มีแผนงบประมาณให้เข้าอบรมทักษะการบริหารมากขึ้นไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องของตำแหน่งงาน พนักงาน และลูกจ้างชั่วคราว

2. ด้านกระบวนการขั้นตอนการบริหาร

ให้องค์กรเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการพัฒนากระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ มากขึ้น

3. ด้านการประชาสัมพันธ์และบริการ

องค์กรบริหารส่วนตำบลจัน ขาดการประชาสัมพันธ์ในการบริหารในด้านต่าง ๆ ประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่เข้าใจว่าหน่วยงานเทศบาลตำบลสาละวิน มีระบบการบริหารในเรื่อง

อะไรบ้าง ทำให้ประชาชนขาดการเข้าถึงข้อมูลในด้านต่างๆ ที่หน่วยงานบริหาร ประชาชนบางส่วนขาดโอกาสในการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

4. ด้านคุณภาพของการบริหาร

เวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ตรงต่อเวลา ความถูกต้องในการบริหาร และบริหารด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติในการบริหาร บริหารด้วยมุ่งมั่น มีหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบได้ มีช่องทางเปิดรับข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ และรับฟังข้อมูลอย่างปราศจากอคติเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพื่อบริหารที่ประโยชน์สูงสุดกับผู้รับบริการในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง ตามพันธกิจและบทบาทหน้าที่ที่ได้เพิ่มเติมที่

สรุปผลการวิจัย

ประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($=80.01$, $S.D = 2.56$) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปกับประสิทธิภาพการบริหาร พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้พบว่าประสิทธิภาพการบริหารเทศบาลตำบลศาลายามีประสิทธิภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่พิจารณาในการพัฒนาต่อคือด้านการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสเข้าอบรมพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ในการที่จะพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแก่ประชาชน โดยให้โอกาสอย่างเท่าเทียมระหว่างเจ้าหน้าที่ และลูกจ้างชั่วคราว

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นำข้อมูลความแตกต่างปัจจัยด้าน เพศ รายได้ และระดับการศึกษาที่ต่างกัน มาเป็นรูปแบบในการพัฒนาทักษะแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารเทศบาลตำบลศาลายา ให้มีประสิทธิภาพการบริการมากยิ่งขึ้นเกิดประโยชน์กับประชาชนเขตรับผิดชอบสูงสุด

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริการของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2560). **พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานการทะเบียนราษฎร.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2550). **รัฐรัฐธรรมนูญกฎหมาย**. โครงการตำราและสื่อการสอน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ข้อมูลทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลศาลาया อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
บุญเดือน รัตนบำรุง. (2550). “**คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียน อำเภอศาลาสุม จังหวัดอุบลราชธานี**”.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,
ปราณี อินทวงศ์. (2550). “**ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองจังหวัด
ปทุมธานี**”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
พิเชษฐ วงศ์เกียรติจักร. (2552). **แนวคิดยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**.
กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน,
พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์. (2551). “**การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัด
หนองคาย**”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม,
พระมหาเอกมร อติปัญญา (คงตางม). 2554. “**ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตาม หลักส
าณีย์ธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดงจังหวัดอุบลราชธานี**”.วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- Millet John D. (1954). **Management in the Public Service**. New York : McGraw-Hill,
- Penchansky. R. and W. Thomas. (1981). **The Concept of Access : Definition and Relationship to
Consumer Satisfaction**. Medical Care

**Marketing Service Mix Factors Affecting on Starbucks Coffee' Loyalty:
A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok.**

Pattamon seehawong
Master of Management Program in Integrated Tourism and Hospitality Management,
National Institute of Development Administration.

Abstract: This research, entitled Marketing Service Mix Factors Affecting on Starbucks Coffee' Loyalty: A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok.", aimed to: 1) study the demographic differences of consumer affecting on Starbucks Coffee' Loyalty : A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok ; and 2) study the marketing Service Mix Factors Affecting on Starbucks Coffee' Loyalty: A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok. A quantitative research methodology was applied to collect data from 130 samples by questionnaires in Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok. The samples were chosen by convenience sampling method. The descriptive statistics was utilized for data analysis such as percentage, frequency and Standard Deviation. The data from the questionnaires was analyzed by inferential statistics (T-Test, F-Test (One-Way ANOVA) and Multiple Regression Analysis).

The results revealed as follows: 1) Ages, occupations and monthly income per month Educational factor had no different effect on Starbucks Coffee' Loyalty : A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok, 2) The gender factor, education level had an impact on Starbucks Coffee' Loyalty: A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok when the statistical significance was set at 0.05, and 3) The factors affecting the Starbucks Coffee' Loyalty : A Case Study of Starbucks Coffee branch Nawamin City Avenue in Bangkok included product factor, price, distribution channel, marketing promotion when the statistical significance was set at 0.01.

Keywords : Marketing Service Mix, Loyalty

**ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์
กรณีศึกษา ร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร**

พัทธมน สีหะวงษ์

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ : งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ กรณีศึกษาร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้มาใช้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน ด้วยแบบสอบถามในพื้นที่ร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ทำการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยใช้ T-Test, F-Test (One Way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ กรณีศึกษา ร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ กรณีศึกษา ร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ กรณีศึกษาร้านกาแฟแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด ความภักดี

บทนำ

กาแฟมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ปัจจุบันการบริโภคกาแฟของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การบริโภคกาแฟของโลกเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.1 ต่อปี (International Coffee Organization) ซึ่งอุตสาหกรรมกาแฟไทยก็มีแนวโน้มเติบโตไปในทิศทางเดียวกัน โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559-2563) ปริมาณความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของไทยเฉลี่ยที่ 78,953 ตันต่อปี แต่ไทยสามารถผลิตเมล็ดกาแฟดิบได้เฉลี่ย 26,162 ตันต่อปี ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภค จึงถือเป็นโอกาสให้อุตสาหกรรมกาแฟไทยเพิ่มผลผลิต และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์กาแฟใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดทำ แผนพัฒนากาแฟแห่งชาติ ปี 2563 – 2573 ภายใต้วิสัยทัศน์ “การเป็นผู้นำ การผลิต การแปรรูป และการค้ำกาแฟคุณภาพในระดับเอเชียที่แข่งขันได้ในตลาดโลก ภายใต้ อัตลักษณ์กาแฟไทย” โดยรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนและมีการจัดทำยุทธศาสตร์กาแฟ ตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อพัฒนาคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้ากาแฟไทย โดยในส่วนของกระทรวงพาณิชย์ได้มีการจัดกิจกรรมลงพื้นที่ที่พบปะเกษตรกร รวมถึงการจัดงานนิทรรศการกาแฟต่างๆ เช่น งานแสดงสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม THAIFEX, Thailand Coffee Fest, Chiangmai Coffee Fest โอกาสการขยายธุรกิจร้านกาแฟในประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ กัมพูชา ซึ่งผู้บริโภคให้ความเชื่อมั่นในแบรนด์กาแฟจากประเทศไทย นอกจากนี้ ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศเริ่มนิยมบริโภคกาแฟพิเศษ (Specialty Coffee) เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากกว่ากาแฟทั่วไป (กรมวิชาการเกษตร, 2563) พฤติกรรมของผู้บริโภคชาวไทยนิยมดื่มกาแฟมากขึ้น สอดคล้องกับ Euro monitor ที่บอกว่าประเทศไทย เป็น 1 ใน 4 ของประเทศในอาเซียน ที่ติดอยู่ใน 50 อันดับแรกของโลกที่มีการบริโภคกาแฟมากที่สุด เฉลี่ย 300 แก้ว/คน/ปี โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 41 สิงคโปร์อยู่อันดับที่ 36 ในขณะที่มาเลเซียอยู่อันดับที่ 45 และฟิลิปปินส์ติดอยู่ที่อันดับ 49 ส่งผลให้ธุรกิจผลิตกาแฟและร้านกาแฟมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้น

จากความสำคัญของกาแฟดังกล่าวรวมถึงปริมาณความต้องการบริโภคกาแฟสูงขึ้น จึงส่งผลให้ธุรกิจร้านกาแฟเปิดบริการมากขึ้น โดย มูลค่าธุรกิจร้านกาแฟในไทยปี 2560 มีมูลค่า 2.12 หมื่นล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 2.34 หมื่นล้านบาท และในปี 2562 มีมูลค่า 2.58 หมื่นล้านบาท (ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมอาหาร, 2562) และความหลากหลายของรูปแบบร้านกาแฟที่มีทั้งแบบแฟรนไชส์ซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาด ร้อยละ 6 และร้านกาแฟที่ไม่ใช่แฟรนไชส์ มีส่วนแบ่งการตลาดสูงถึง ร้อยละ 94.4 ปัจจุบัน และในอนาคต การแข่งขันด้านธุรกิจร้านกาแฟสูงขึ้น ทั้งร้านกาแฟ และร้านที่เป็น Specialty Coffee รวมทั้งในส่วนของผู้บริโภคที่มีความเป็นตัวแทนสูง มีการใช้ชีวิตที่หลากหลาย มีทางเลือกมากมาย การดูแลสุขภาพ และสุขอนามัยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต รวมทั้งการเข้าสู่ยุคดิจิทัลจึงทำให้ธุรกิจร้านกาแฟต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ การบริหารจัดการเพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคมีความภักดีต่อตราสินค้าหรือกลับมาใช้บริการซ้ำ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของธุรกิจภายใต้แนวคิดของ Kotler & Keller (2006) ประกอบไป

ด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและ ปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด เป็นยุทธวิธีที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการแข่งขันและปัจจัยความภักดีภายใต้แนวคิดของ Bowen and Shoemaker (2003) ได้แก่ การระลึกถึง การยอมรับ การซื้อซ้ำ การบอกต่อ และการติดตามข้อมูลข่าวสารของทางร้าน ทางผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าร้านกาแฟสตาร์บัคส์ โดยในการศึกษารั้งนี้ ใช้กรณีตัวอย่าง ร้านกาแฟสตาร์บัคส์สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง การศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษารั้งนี้ หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการซื้อที่ร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขา นวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนประชากรได้ ขนาดตัวอย่าง ใช้โปรแกรม G* Power 3 (Faul, F, Erdfelder, E, Lang, A.-G. & Buchner, A ,2007) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนตัวอย่าง 129 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อเลือกร้านกาแฟ เป็นพื้นที่เก็บแบบสอบถาม ได้แก่ร้าน

กาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร และทำการเลือกตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก เก็บข้อมูล ให้ได้ครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ได้แก่ แบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลจากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมา ประยุกต์เป็นลักษณะเฉพาะ ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใช้บริการและบริ โภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการ, ช่วงเวลาที่กลุ่ม ตัวอย่างใช้บริการ, ประเภทของเครื่องดื่มที่นิยมบริโภค, สาเหตุที่เลือกบริโภคเครื่องดื่ม, บุคคลที่ใช้บริการ ร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง, ช่องทางที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักร้านสตาร์บัคส์ ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมทาง การตลาด ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยความภักดีต่อตราสินค้า ได้แก่ การระลึกถึง การยอมรับ การซื้อซ้ำ การบอก ต่อและการติดตามข้อมูลข่าวสารของทางร้าน

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ผู้วิจัยได้เสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ ปริญญาและ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและสอดคล้องของเนื้อหาในแต่ละตัวแปร ที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษาและหาค่าความตรงทางเทคนิค Item Objective Congruence (IOC) และทำการ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) จากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วคำนวณหาค่าความ เชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของเครื่องมือ วิจัยโดยรวมเท่ากับ 0.95

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ในการอธิบายตัวแปรด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการใช้ บริการและบริโภคเครื่องดื่มของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ต่อ เดือน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน Multiple Regression Analysis ในการ ทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อความภักดีของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจาก ผู้ที่มาใช้บริการซ้ำที่ร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีที โอเวนวิ กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.90 ช่วงอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.90 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 55.40 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56.20 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ พบว่าความถี่การบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ ส่วนใหญ่บริโภคน้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 76.20 ส่วนใหญ่นิยมบริโภคช่วงเวลา 12.01-17.00 น. คิดเป็นร้อยละ 55.40 ส่วนใหญ่เครื่องดื่มที่ชื่นชอบ คือกาแฟ คิดเป็นร้อยละ 62.30 ตามด้วยเครื่องดื่มชา คิดเป็นร้อยละ 23.10 ตามด้วยเครื่องดื่มช็อคโกแลต คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนใหญ่เลือกที่จะบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ เหตุผลในด้านรสชาติ/คุณภาพของเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 66.20 ตามด้วย สถานที่และบรรยากาศดี คิดเป็นร้อยละ 47.70 ตามด้วยใกล้ที่ทำงาน/ที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.90 ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางมาบริโภคร้านสตาร์บัคส์ คนเดียว คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามด้วย เดินทางมากับเพื่อน/ผู้ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ส่วนใหญ่รู้จักร้านสตาร์บัคส์ จากเพื่อนแนะนำ/บอกต่อ คิดเป็นร้อยละ 65.90 ตามด้วยอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 57.4

1. ผลการศึกษาย้ำจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขาฉะเชิงเทรา

1.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มจำนวนสองกลุ่ม

ในการศึกษานี้มีการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสองกลุ่มในด้านเพศซึ่งสรุปได้ว่า ผลการทดสอบ T-test ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 1 การทดสอบ T-test ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	ชาย			หญิง		
	N	\bar{X}	SD	N	\bar{X}	SD
ความภักดี	56	3.30	0.78	74	3.62	0.77

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบ T-test ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์จำแนกตามเพศพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับความเห็นแตกต่างกัน

1.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มจำนวนมากกว่าสามกลุ่ม

ในการศึกษานี้มีการทดสอบความแตกต่างระหว่างสามกลุ่มขึ้นไปในด้านช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า

1.2.1 การทดสอบ One-way ANOVA ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์จำแนกตามช่วงอายุ

ตารางที่ 2 การทดสอบ One-way ANOVA ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์จำแนกตามช่วงอายุ

		Sum of Squares	Df	MeanSquare	F	Sig.
ความภักดี	Between Groups	2.41	3	0.80	1.308	0.275
	Within Groups	77.34	126	0.61		
	Total	79.75	129			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ไม่แตกต่างกัน

1.2.2 การทดสอบ One-way ANOVA ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 การทดสอบ One-way ANOVA ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
	\bar{X}	3.2	3.3	3.75
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.20		0.09	0.54
ปริญญาตรี	3.30			0.44*
ปริญญาโท	3.75			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 3 เมื่อเปรียบเทียบระดับความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างระดับการศึกษาปริญญาตรีกับปริญญาโท โดยปริญญาโทมีความเห็นต่อตัวแปรความภักดีสูงกว่าปริญญาตรี

1.2.3 การทดสอบ One-way ANOVA ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ไม่แตกต่างกัน

1.2.4 การทดสอบ One-way ANOVA ของความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขา นวนวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร

2.1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย Correlation Matrix Analysis

		ผลิตภัณฑ์	ราคา	ช่องทางการจำหน่าย	การส่งเสริมการตลาด	ความภักดี
ผลิตภัณฑ์	Pearson Correlation	1	0.534**	0.662**	0.421**	0.533**
ราคา	Pearson Correlation	0.534**	1	0.639**	0.611**	0.439**
ช่องทางการจำหน่าย	Pearson Correlation	0.662**	0.639**	1	0.565**	0.434**
การส่งเสริมการตลาด	Pearson Correlation	0.421**	0.611**	0.565**	1	0.441**
ความภักดี	Pearson Correlation	0.533**	0.439**	0.434**	0.441**	1

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่าตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

การศึกษาค้นคว้าได้ทำการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ด้วย Factor Analysis และ Regression

2.2.1 การทดสอบ Factor Analysisของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ตารางที่ 5 การทดสอบ Factor Analysis (Total Variance)

Component	Total	Initial Eigen values		Extraction Sums of Squared Loadings		
		% of Variance	Cumulative%	Total	% of Variance	Cumulative%
1	2.721	68.019	68.019	2.721	68.019	68.019
2	0.610	15.244	83.263			
3	0.366	9.148	92.411			
4	0.304	7.589	100.000			

ตารางที่ 5 การทดสอบ Factor Analysis (Total Variance) ของตัวแปรพบว่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ มีความเป็นอิสระต่อกัน ดังนั้นจึงมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4 ตัวแปร

2.2.2 การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความภักดีร้านกาแฟสตาร์บัคส์

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความภักดีร้านกาแฟสตาร์บัคส์

Unstandardized Coefficients				
Model	B	Std. Error	t	Sig.
1 (Constant)	-.343	.486	-.706	.481
ผลิตภัณฑ์	.585	.145	4.038	.000
ราคา	.146	.144	1.018	.311
ช่องทางการจำหน่าย	-.028	.153	-.185	.854
การส่งเสริมการตลาด	.261	.113	2.316	.022

Note: $R^2 = 0.346$, $Adj. R^2 = 0.325$

พบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีต่อตัวแปรความภักดีร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ที่สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ($Beta = 0.585$)

และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($Beta = 0.261$) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอยู่ในรูปแบบสมการดังนี้

$Y = -0.343 + 0.585$ (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) $+ 0.261$ (ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ร่วมกันอธิบายความผันแปรของความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ได้ร้อยละ 34.60 ($R^2 = 0.346$, Adj. $R^2 = 0.325$)

สรุปและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผลสำรวจจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 130 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.90 ช่วงอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 36.90 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ร้อยละ 55.40 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 36.90 ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 56.20

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ พบว่า ผลสำรวจจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าความถี่การบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ ส่วนใหญ่บริโภคน้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 76.20 ส่วนใหญ่นิยมบริโภคช่วงเวลา 12.01-17.00 น. ร้อยละ 55.40 ส่วนใหญ่เครื่องดื่มที่ชื่นชอบ คือ กาแฟ ร้อยละ 62.30 ตามด้วยเครื่องดื่มชา ร้อยละ 23.10 ตามด้วยเครื่องดื่มช็อคโกแลต ร้อยละ 20.00 ส่วนใหญ่เลือกที่จะบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ เหตุผลในด้านรสชาติ/คุณภาพของเครื่องดื่ม ร้อยละ 66.20 ตามด้วย สถานที่และบรรยากาศ ร้อยละ 47.70 ตามด้วยใกล้ที่ทำงาน/ที่พัก ร้อยละ 26.90 ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางมาบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์คนเดียว ร้อยละ 50.00 ตามด้วยเดินทางมาพร้อมกับเพื่อน/ผู้ร่วมงาน ร้อยละ 36.90 ตามด้วย เดินทางมาพร้อมกับครอบครัว ร้อยละ 31.50 ส่วนใหญ่รู้จักร้านสตาร์บัคส์ จากเพื่อนแนะนำ/บอกต่อ ร้อยละ 65.90 ตามด้วยอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 57.40

อภิปรายผลการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟ สตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

1.1 ปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า เพศชายและเพศหญิง มีระดับความเห็นต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขา นวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน (เพศชาย $\bar{X} = 3.30$, เพศหญิง $\bar{X} = 3.62$, ค่า $T\text{-test} = -2.37$, $df = 128$, $Sig. = .019$) สอดคล้องกับ ภาวิณี กาญจนานภา (2559) ที่ให้ความหมายของคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ว่า เป็นคุณลักษณะ ขึ้นพื้นฐานของกลุ่มผู้บริโภค ที่มีความสำคัญมากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ เนื่องจาก เป็นลักษณะสำคัญที่มีผลกระทบต่อทางเลือกใช้สินค้า เช่น เพศ สามารถนำมา

วิเคราะห์ในการวางแผนที่สำคัญของตลาดเพราะว่าเพศนั้นมีการส่งผลต่อพฤติกรรมในการซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของกัลยานิษฐ์ เชสิทธิ์ธาวิณ พบว่า เพศแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการแตกต่างกัน สอดคล้องกับ การศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าเดินทางแบรนด์เนมกับความภักดีต่อตราสินค้าของผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร วชิรี หยิบพฤษย์ทอง และเศรษฐวิสุภ พรหมสิทธิ์(2561) และสอดคล้องกับการศึกษาคุณค่าตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ของชนิษฐา ประยูรไทย และไพบุลย์ อารูจน์โรจน์(2561) ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์(2559) ของเอื้องฟ้า กายัญญลักษณ์, การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าของสายการบินต้นทุนต่ำของผู้ใช้บริการชาวไทย(2559)ของสุภัทษา วิทยาคง, การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการในมุมมองของลูกค้า ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสด ร้านคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภค ณ สถานีจำหน่ายน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของศราริวัฒน์ ธนะไพรินทร์, การศึกษาคุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่เมซอนสาขาในห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานี (2563) ของบุญไทย แสงสุพรรณและ กฤษดา เขียววัฒนสุข และไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ของทิพวรรณ วิโรจน์เมธากุล (2564)

1.2 ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ชิตี้อเวนิว กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า อายุที่แตกต่างกันมีระดับความเห็นต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขา นวมินทร์ชิตี้อเวนิว กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์(2559) ของเอื้องฟ้า กายัญญลักษณ์, การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการในมุมมองของลูกค้า ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสด ร้านคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภค ณ สถานีจำหน่ายน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของศราริวัฒน์ ธนะไพรินทร์และ สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ของทิพวรรณ วิโรจน์เมธากุล (2564) ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของกัลยานิษฐ์ เชสิทธิ์ธาวิณ, การศึกษาคุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่เมซอนสาขาในห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานี (2563) พบว่าบุญไทย แสงสุพรรณและ กฤษดา เขียววัฒนสุข ไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าเดินทางแบรนด์เนมกับความภักดีต่อตราสินค้าของ

ผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร วชิร หิบบพฤกษ์ทอง และ เศรษฐวัสส์ ปรหมสิทธิ์(2561) และไม่สอดคล้องกับการศึกษาคูณค่าตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ขนิษฐา ประยูรไทย ไพบูลย์ อาชารุ่งโรจน์(2561)

1.3 ปัจจัยด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ ซิตีโอเวนิว กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์แตกต่างกัน มีค่าเท่ากับ 0.004 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบระดับความเห็นที่มีต่อตัวแปรความภักดีจำแนกตามระดับการศึกษา จากการทดสอบค่า LSD เป็นรายคู่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างระดับการศึกษาปริญญาตรีกับปริญญาโท ค่าLSD= 0.44 (ปริญญาตรี $\bar{XX} = 3.30$,ปริญญาโท $\bar{XX} = 3.75$) สอดคล้องกับ การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของกัลยานิษฐ์ เชสิทธิ์ธาวิณ, การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคและปัจจัยคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้บริโภคกาแฟแฟรนไชส์ของไทยในกรุงเทพมหานคร ของณัฐทิวา ชาญวิทย์การและ วาทีต อินทุลักษณะ(2563), การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์(2559) ของเอื้องฟ้า กายธัญลักษณ์, การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการในมุมมองของลูกค้า ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสด ร้านกาแฟเมซอน ของผู้บริโภค ณ สถานีจำหน่ายน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร (2559) ของศราธิวัฒน์ ชนะไพรินทร์, การศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กระแสเป้าหมายแบรนด์เนมกับความภักดีต่อตราสินค้าของ ผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร วชิร หิบบพฤกษ์ทอง และ เศรษฐวัสส์ ปรหมสิทธิ์ (2561) และสอดคล้องกับการศึกษาคูณค่าตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ขนิษฐา ประยูรไทย และไพบูลย์ อาชารุ่งโรจน์(2561) ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาคูณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่ เมซอนสาขาในห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานีของบุญไทย แสงสุพรรณและ กฤษดา เขียววัฒนสุข(2563) และไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร ของทิพวรรณ วิโรจน์เมฆากุล (2564)

1.4 ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซิตีโอเวนิว กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการในมุมมองของลูกค้า ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสด ร้านคาเฟ่เมซอน ของผู้บริหาร โภค ฌ สถานี จำหน่ายน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของศราธิวัฒน์ ธนะไพรินทร์ , การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (2559) ของกัลยานิษฐ์ เศษสิทธิ์ธาวิณและ สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ของทิพวรรณ วิโรจน์เมธากุล (2564) ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาคุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่เมซอนสาขาในห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานี (2563) พบว่า บุญไทย แสงสุพรรณและ กฤษดา เขียววัฒนสุข , การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์(2559) ของเอื้องฟ้า กายัญญลักษณ์และ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าดินทางแบรนด์เนมกับความภักดีต่อตราสินค้าของ ผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร วชิร หยิบพุกษ์ทอง และ เศรษฐวัสส์ พรหมสิทธิ์ (2561)

1.5 ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีต้อเวนิว กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ การศึกษาคุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่เมซอนสาขาในห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานี(2563) พบว่าบุญไทย แสงสุพรรณและ กฤษดา เขียววัฒนสุข, การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์(2559) ของเอื้องฟ้า กายัญญลักษณ์ และสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ของทิพวรรณ วิโรจน์เมธากุล(2564) ไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคและปัจจัยคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้บริโภคกาแฟแฟรนไชส์ของไทยในกรุงเทพมหานคร ของณัฐธิชา ชาญวิทย์การและวาทีอินทุลักษณ์(2563), การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการในมุมมองของลูกค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสด ร้านคาเฟ่เมซอนของผู้บริโภค ฌ สถานี จำหน่ายน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของศราธิวัฒน์ ธนะไพรินทร์, การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของกัลยานิษฐ์ เศษสิทธิ์ธาวิณ , การศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าดินทางแบรนด์เนมกับความภักดีต่อตราสินค้าของผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร วชิร หยิบพุกษ์ทอง และ เศรษฐวัสส์ พรหมสิทธิ์(2561) และ ไม่

สอดคล้องกับการศึกษาคุณค่าตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ขนิษฐา ประยูรไทย และไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์(2561)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกันมีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ สาขานวมินทร์ซีทีโอเวนวิ กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ด้านช่องทางจำหน่ายและด้านการส่งเสริมทางการตลาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์(2559)ของเอื้องฟ้า กายธัญลักษณ์, การศึกษาปัจจัยส่วนประสมตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า : กรณีศึกษา ร้านกาแฟค้อยซ้างและร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ของณัชชพัฒน์ ยุวธรรมศรี(2559), การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อตราสินค้ากรณีศึกษาคอฟฟี่ช็อปวิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ ของรัตนาวดี พัชรภูวดล อัจฉราภรณ์ อมรสิทธิพนธ์, ทศพร สุขะ, วชิรวิทย์ หอมบุญยงค์ และฉานิกา ศรีวรรณวิทย์ (2561), การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการตลาดกับความจงรักภักดีต่อร้านกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานคร ของเกตุดี สมบูรณ์ทวี (2561), การศึกษาอิทธิพลปัจจัยการตลาดของตราสินค้ากาแฟระดับโลกและระดับท้องถิ่นที่มีต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค ในจังหวัดเชียงใหม่ของ ชูติมน ธรรมานันท์และศุภฤกษ์ โพธิไพรัตนา (2562), การศึกษาอิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กรต่อความภักดีของผู้บริโภคที่ใช้บริการ ร้านกาแฟสตาร์บัคส์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(2563), การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครของ ทิพวรรณ วิโรจน์เมธากุล(2564) และสอดคล้องกับการศึกษาอิทธิพลของส่วนประสมการตลาดต่อความผูกพันและความภักดีของลูกค้าชาวไทยต่อร้านกาแฟในย่านสร้างสรรค์เมืองเก่าภูเก็ต ของนิมิต ชุ่นสั้น และธีรพันธ์ สงวนวงศ์ (2565)

สมมติฐานที่ 3 การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความภักดีร้านกาแฟสตาร์บัคส์

จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อตัวแปรความภักดีร้านกาแฟ สตาร์บัคส์ ที่สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Beta = 0.585) และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Beta=0.261) ซึ่งส่งผลทางบวก โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ความภักดีได้ร้อยละ 34.60 ($R^2=0.346$, Adj. $R^2=0.325$) โดยสามารถเขียนสมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้ ความภักดี= $-0.343+0.585$ (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) $+0.261$ (ปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด) สอดคล้องกับปัจจัยส่วนประสมตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า :

กรณีศึกษา ร้านกาแฟดอยช้างและร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครของ
ณัฐพัฒน์ ชูวรรณศรี(2559) พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพและด้าน
กระบวนการให้บริการมีผลต่อความภักดี สอดคล้องกับ การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(2559) ของกัญยานิษฐ์
เดชสิทธิธาวิณ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมทางการตลาดและด้าน
พนักงานผู้ให้บริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
ทางการตลาดกับความจงรักภักดีต่อร้านกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานคร ของเกตุวดี สมบูรณ์ทวี(2561) โดย
มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 65.25 โดยปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ด้านสถานที่ ด้านพนักงาน ด้านสุขอนามัยและด้านคุณค่า มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดี
ต่อร้านกาแฟ สอดคล้องกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อตราสินค้ากรณีศึกษา
คอฟฟี่ช็อป วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯของ รัตนาวิ พิษรภูวดล, อัจฉราภรณ์ อมรสิทธิรินทร์, ทศพร
สุขะ.วชิรวิทย์ หอมบุญยงค์, อาจารย์ณัฏฐา ศรีวรรณวิทย์(2561) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ
55.30 โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด รองลงมาด้านราคา ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
และด้านผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อความจงรักภักดี ตามลำดับ สอดคล้องกับ การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทาง
การตลาดในมุมมองของผู้บริโภคและปัจจัยคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้าของ
ผู้บริโภคกาแฟแฟรนไชส์ของไทยในกรุงเทพมหานคร ของณัฐธิชา ชาญวิทย์การ และวาทีต อินทุลักษณะ
(2563) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค และปัจจัยคุณค่าตราสินค้า รวมกันมี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้บริโภคกาแฟแฟรนไชส์ของไทยใน
กรุงเทพมหานคร และสามารถร่วมกันทำนายความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้บริโภคกาแฟแฟรนไชส์ของ
ไทยในกรุงเทพมหานคร ได้ถึงร้อยละ 45.6 ($R^2 = .456$) สอดคล้องกับ การศึกษาคุณค่าของตราสินค้าและ
ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่เมซอนสาขาใน
ห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานี ของบุญไทย แสงสุพรรณและ กฤษดา เขียววัฒนสุข(2563) พบว่า ปัจจัย
ส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านช่องทางการ
จำหน่าย ด้านราคาและด้านส่งเสริมทางการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคกาแฟโดยทั้ง 5 ตัว
แปรสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจ ได้ร้อยละ 42.70 และสอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ความจงรักภักดี ในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ของทิพวรรณ
วิโรจน์เมฆากุล(2564) พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการ
จำหน่ายและด้านกระบวนการให้บริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีโดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ได้
ร้อยละ 17.40

ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ดังนั้นผู้ประกอบการควรพัฒนาอยู่เสมอ ในด้านของปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม รองลงมา คุณภาพของวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ความสุภาพและบริการที่ดีของพนักงาน เครื่องดื่มและอาหารรสชาติถูกใจและสม่ำเสมอ และเมนูผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะเมนูกาแฟ ตามลำดับ เสริมด้วยการเพิ่มอินเทอร์เน็ต จุดสำรองไฟในการให้บริการลูกค้า รวมทั้งศึกษาจิตวิทยาความภักดีการบริโภคเครื่องดื่มกับปัจจัยด้านเพศเพื่อนำมาปรับใช้กับธุรกิจและการพัฒนาส่งเสริมในด้านปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ดังนี้ มีโปรแกรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจบัตรสมาชิก คุปองสะสมแต้ม การแจกของแถม โปรโมชัน 1 แกรม 1 การจัดเมนูเครื่องดื่มเป็นชุดราคาพิเศษ การจัดโปรโมชันช่วงเวลา 17.01-22.00 น. จากการศึกษาที่มีผู้บริโภคเข้าร้านน้อยที่สุด การดำเนินธุรกิจแบบใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพิ่มการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น ทางวิทยุ อินเทอร์เน็ต จัดโปรโมชันแบบมาเป็นหมู่คณะ โปรโมชันเพื่อเพิ่มความถี่ในการเข้าร้าน การจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษอย่างสม่ำเสมอและการสนับสนุนช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และศึกษาเพิ่มเติม ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีต่อร้านกาแฟสตาร์บัคส์ แบบแยกรายด้านของความภักดี เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกตุวดี สมบูรณ์ทวี. 2561. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการตลาดกับความจงรักภักดีต่อร้านกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารหาดใหญ่วิชาการ. 16 (1):21-37.
- กรมวิชาการเกษตร. (2560). ยุทธศาสตร์กาแฟ ปี2560 - 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564.
- แหล่งที่มา : <http://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2018/11/ยุทธศาสตร์กาแฟ2560-2564.pdf>.
- กัลยานิษฐ์ เดชสิทธิธาวิณ. 2559. ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ขนิษฐา ประยูรไทย และ ไพบูรณ์ อาชารุ่งโรจน์. (2561). **คุณค่าตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟเพื่อเมซอน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. บทความวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุติมน วรรณานันท์ และ ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์. 2562. **อิทธิพลปัจจัยการตลาดของตราสินค้ากาแฟระดับโลกและระดับท้องถิ่นที่มีต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค ในจังหวัดเชียงใหม่**. วารสารการสื่อสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 2 (1) : 19-39.
- ญาณีพัฒน์ ยูวรรณศรี. 2559. **ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า :กรณีศึกษาร้านกาแฟออยซิ่งและร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. คำนวันที่ 25 เมษายน 2565 จาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3051/1/front.pdf>.
- ณัฐธิชา ชาญวิทย์การ และ วาทีต อินทุลักษณะ. 2563. **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคและปัจจัยคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้บริโภคกาแฟแฟรนไชส์ของไทยในกรุงเทพมหานคร**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 14(3): 526-547.
- ทิพวรรณ วิโรจน์เมฆากุล. 2564. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการเลือกใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย.
- นิमित ชุ่นสั้น และ ชिरพันธ์ สงวนวงศ์. 2565. **อิทธิพลของส่วนประสมการตลาดต่อความผูกพันและความภักดีของลูกค้าชาวไทยต่อร้านกาแฟในย่านสร้างสรรค์เมืองเก่าภูเก็ต**. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 14(1): 167-184.
- บุญไทย แสงสุพรรณ และ กฤษดา เขียววัฒนสุข. 2563. **คุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคกาแฟร้านคาเฟ่เมซอน สาขาในห้างสรรพสินค้าจังหวัดปทุมธานี**. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11(1): 47-59.
- ภาวิณี กาญจนภา. 2559. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนาวดี พัชรภูวดล, อัจฉราภรณ์ อมรสิทธิชนนท์, ทศพร สุขะ. วชิรวิทย์ หอมบุญยงค์, อาจารย์ชำนาญการ ศิริวรรณวิทย์. 2561. **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อตราสินค้ากรณีศึกษาคอฟฟี่ช็อปวิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. ปีที่ 12.

- วัชรวิทย์ หิยิบพฤกษ์ทอง และ เสรมฐวิวัฒน์ พรหมสิทธิ์. 2561. การศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำเนินทางแบรนด์เนมกับความภักดีต่อตราสินค้าของผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์อาหาร. 2562. ธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย. ค้นวันที่ 12 ตุลาคม 2564 จาก <http://fic.nfi.or.th>.
- ศราณีวัฒน์ ธนะไพรินทร์. 2559. ส่วนประสมทางการตลาดบริการในมุมมองของลูกค้า ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ เครื่องดื่มกาแฟสด ร้าน Café Amazon ของผู้บริโภค ณ สถานีจำหน่ายน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอื้องฟ้า กายัญญลักษณ์. 2559. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและบริโภคเครื่องดื่มร้านสตาร์บัคส์ (Starbucks). การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bowen, J. T., & Shoemaker, S. 2003. Loyalty : A strategic commitment. **Cornell hotel and restaurant administration quarterly**. 44(5-6) : 31-46.
- Kotler, Phillip. 2003. **Marketing Management International edition**. Inc, Prentice-Hall.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G. & Buchner, A. 2007. G*Power 3 : A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. **Behavior Research Methods**. 39 : 175-191.

Organizational Quality Management Affecting Human Resource Development of the Local Administrative Organization of Bangkok

Saranyaporn Senachai¹, Thanaphak Bungchan² and Pradit Deewattanakuland³

¹Student of Master Degree, (Public Administration), Rajapark Institute

^{2,3}Lecturer, Master of Public Administration., Rajapark Institute

Abstract: This research aimed to study 1) to study the level of organizational quality management and personnel development of local government organizations, Bangkok. 2) Relationship between organizational quality management and personnel development of local government organizations, Bangkok. The population used in this study was government officials and employees of the local government organization, Bangkok. The population selected for the sample was 1,678 people. It is a survey research and a research tool of choice. The data were collected in questionnaires and analyzed by a statistical package. These include Frequency distribution, Percent, Mean, Standard Deviation, and one way ANOVA analysis and Multiple Regression analysis.

The research results were found that

1) The level of opinion on organizational quality management and human resource development of the local government organizations, Bangkok found that the sample group had high opinion on organizational quality management and had the most customer-oriented opinion and The sample group had opinions on human resource development at a high level and had opinions on human resource development. Very bound to the organization 2) Relationship between organizational quality management and personnel development of the local government organizations, Bangkok found that organizational quality management was related to human resource development.

Keywords: Organizational Quality Management, Personnel Development, Local Government Organization.

การบริหารคุณภาพองค์การที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ศรัญญาภรณ์ เสนาชัย¹, ธนภาค บุ่งจันทร์² และประดิษฐ์ คีวัฒนกุล³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันรัชต์ภาคย์

^{2,3}อาจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารคุณภาพองค์การและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพองค์การและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการและพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ประชากรที่เลือกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,678 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเครื่องมือที่ใช้เลือกในการวิจัย การเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน one way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความคิดเห็นการบริหารคุณภาพองค์การและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์การอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นต่อด้านความเป็นมุ่งเน้นลูกค้ำมากที่สุดและกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีความคิดเห็นต่อด้านความผูกพันต่อองค์การมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพองค์การและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารคุณภาพองค์การมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร

คำสำคัญ: การบริหารคุณภาพองค์การ, การพัฒนาบุคลากร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

บทนำ

สภาพการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันทำให้หลายองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนต้องรีบเร่งปรับตัว เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับความท้าทายที่ถาโถมเข้ามาไม่ว่าจะเป็นแรงกดดันจากภายในและภายนอกประเทศ เช่น นโยบายทางการเมือง สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นต้นทำให้ผู้นำองค์กรต่างแสวงหาแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถ เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้และนำพาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งหนึ่งในแนวทางที่องค์กรตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว คือการพัฒนาบุคลากร การทำงานและการดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (High Performance Organization : HPO) (นิตย สัมภาษณ์. 2547 : 40) การบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั้น โดยทั่วไปมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ซึ่ง “คน” ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ จึงพยายามสรรหาพนักงานที่มีศักยภาพเข้าสู่องค์กร ตลอดจนรักษาพนักงานเหล่านั้นไว้ให้นานที่สุด และนำศักยภาพของพนักงานมาใช้ในการพัฒนาให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป โดยการที่พนักงานจะอยู่กับองค์กรได้นานนั้นเป็นที่เชื่อว่าพนักงานจะต้องมีความรู้สึกรักผูกพัน (Commitment) มีความจงรักภักดี (Loyalty) หรือมีความพึงพอใจ (Satisfaction) ต่องานที่ปฏิบัติหรือองค์กรของตน ซึ่งจากงานวิจัยสถาบันต่าง ๆ พบว่าการที่จะทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกดังกล่าวได้นั้น องค์กรต้องทำให้พนักงานเกิดความมุ่งมั่นผูกพันต่อองค์กร (Engagement) (Dubois. 2004 : 114)ภารกิจของหน่วยงานทรัพยากรบุคคลนั้น มีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development) ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญมากในการผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ แต่ในข้อเท็จจริงอาจจะพบว่า ยังมีอีกหลายองค์กรที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก หรือให้ความสำคัญน้อยกว่าภารกิจอื่น ๆ ที่องค์กรเห็นว่าสำคัญกว่า คำกล่าวที่ว่า “การพัฒนาองค์กร คือ การพัฒนาคน” Organization Development is Human Resource Development หากภารกิจขององค์กรจะบรรลุได้นั้น ต้องเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของพนักงานในองค์กร กล่าวคือ การพัฒนาบุคลากรคือการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในเชิงพฤติกรรม จากขาดความรู้ให้กลายเป็นมีความรู้เพิ่มขึ้น จากขาดทักษะความเชี่ยวชาญให้กลายเป็นความเชี่ยวชาญ จากขาดความเข้าใจให้กลายเป็นความเข้าใจ และจากทัศนคติในเชิงลบหรือไม่ดีให้กลายเป็นทัศนคติเชิงบวก หรือดีกว่าเดิม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เกิดจากกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กร เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้เกิดขึ้นได้ การพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development) คือ ส่วนสำคัญของระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย เทคนิค เครื่องมือ วิธีการต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงานให้สอดคล้องและมีทิศทางเดียวกันกับความต้องการขององค์กร รวมถึงช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นขณะเดียวกันการพัฒนาบุคลากรก็ส่งผลหรือเปิดโอกาสให้พนักงานมีความก้าวหน้าในการทำงาน รวมถึงมีศักยภาพสูงขึ้น ซึ่งต้องแสวงหากลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสไตล์ กับวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดอีกด้วยและการพัฒนา

บุคลากรที่มีประสิทธิผลนั้น ไม่ได้หมายถึง เพียงการฝึกอบรม (Training) เท่านั้น ดังนั้น จึงทำให้มีวิธีการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาที่หลากหลายเกิดขึ้นและมีพัฒนาการตามลำดับ (ลือชัย พันธุ์เจริญกิจ. 2540 : 14) กระแสของการพัฒนาบุคลากรหรือ HRD เกิดขึ้น มีรูปแบบที่ผสมผสานหลากหลายวิธีการ เช่น 1) โครงการพัฒนาผู้บริหาร (Mgt Development Program) ใช้เทคนิคการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ เพื่อสร้างและพัฒนาผู้บริหารที่ยังไม่ยอมรับหรือไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง โดยการฝึกอบรม (Training) รวมทั้งองค์กรมีความจำเป็นและต้องมีนักบริหารที่มีความสามารถ 2) ใช้เทคนิคเครื่องมือสอดแทรกต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้พนักงานมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น โดยรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน โดยการทำให้ Work Simplification, Reengineering กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ QCC, TQM, TPM, 5ส 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of work life) โดยเห็นว่า หากองค์กรมีความปรับปรุงสภาพการทำงาน เงื่อนไขการทำงานให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในงาน ก็สามารถเพิ่มผลงานได้ สร้างความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว เช่น การสร้างโอกาสความก้าวหน้า ความปลอดภัยในการทำงาน ค่าตอบแทนที่เหมาะสม สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน (ยูทชนา แซ่เดียว. 2547 : 41)

ปัจจุบัน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกเปลี่ยนแปลงไปมากส่งผลกระทบต่อการบริหารองค์กร การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด และนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดี มีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ทิศทางการพัฒนามุ่งไปสู่แนวคิดการพัฒนาองค์กรรูปแบบใหม่มาเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากร เช่น การกำหนดสมรรถนะ (Competency) การบริหารผลงาน (Performance Management) การบริหารและพัฒนาคนเก่ง (Talent Management) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หากพิจารณาถึงระดับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และบทบาทของ HR หรือนัก HRD ในประเทศไทย โดยเฉพาะในองค์กรภาครัฐ อาจจะจัดแบ่งระดับของการพัฒนาบุคลากรออกเป็น 1) องค์กรที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรสูงมาก ซึ่งนัก HR หรือนัก HRD มีบทบาทในการกำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรไว้อย่างชัดเจน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของธุรกิจและฝ่ายทรัพยากรบุคคลได้กำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาธุรกิจ มีระบบการวางแผนพัฒนาสายอาชีพที่ชัดเจน มีการใช้เทคนิคการพัฒนาองค์กรที่หลากหลาย มิใช่เพียงการจัดสัมมนาเท่านั้น และพร้อมที่จะแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงระบบในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กร และการจัดงบประมาณสนับสนุนบทบาทของ HR หรือนัก HRD มีความสำคัญมากในการวางแผนพัฒนาระบบ และทำให้บุคลากรทุกระดับยอมรับและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง มีการพัฒนาผู้บังคับบัญชาให้ทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาศักยภาพของพนักงานอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินผล 2) องค์กรที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร โดยมีการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งอาจจะเป็นแผนพัฒนาประจำปี หรือองค์กรที่กำลังพัฒนาไปสู่ระบบมาตรฐานคุณภาพ จำเป็นต้องจัดทำแผนการพัฒนา

ให้สอดคล้องกับระบบมาตรฐานคุณภาพ องค์กรให้การสนับสนุนงบประมาณพอสมควร บทบาทของ HR หรือนัก HRD มีหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำแผนการพัฒนาคณากร การนำเทคนิคการพัฒนาคณากรที่หลากหลาย เช่น มีระบบการวางแผนการพัฒนาศายอาชีพ องค์กรกลุ่มนี้มีศักยภาพในการเติบโตในอนาคต 3) องค์กรที่มีการพัฒนาคณากร มีการฝึกอบรมตามความจำเป็น ตามโอกาส อาจจะไม่มีแผนการพัฒนาคณากรที่ชัดเจน อาจจะมีเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาคณากรมีตำแหน่ง HR หรือ HRD รับผิดชอบ แต่มีบทบาทที่จำกัด ไม่อาจที่จะนำเสนอแผนกลยุทธ์ได้ หรืออาจจะมีความสามารถในการจัดทำ แต่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรอาจจะไม่เห็นความสำคัญ หรือไม่พร้อมที่จะดำเนินการ รูปแบบการพัฒนาที่ปฏิบัติอาจจะใช้การฝึกอบรม หรือการสอนงานโดยหัวหน้างาน การจัดส่งบุคลากรเข้าอบรมสาธารณะ (Public Training) ตามโอกาส รูปแบบของการพัฒนาคณากร อาจจะใกล้เคียงกับรูปแบบการพัฒนาคณากรยุคก่อนทศวรรษที่ 1960 คือใช้เพียงการฝึกอบรมเท่านั้น (Robert. 2004 : 240)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคณากรให้เกิดมีความเชื่อมั่นในการทำงานมีโอกาสก้าวหน้า และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศในการแข่งขันด้านการพัฒนาคณากร ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย การบริหารคุณภาพขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคณากร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการตอบโจทก์ว่าจะพัฒนาคณากรไปในทิศทางใด ให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความผูกพันต่อองค์กร และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของประชาชนผู้ใช้บริการสนองนโยบายของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารคุณภาพขององค์กรและการพัฒนาคณากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพขององค์กรและการพัฒนาคณากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีระหว่างการบริหารคุณภาพขององค์กรและการพัฒนาคณากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขตเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขต

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม-ธันวาคม 2564

วิธีการดำเนินการวิจัย

แนวทางการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับประชากรเป้าหมาย ข้าราชการ พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการ พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,678 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,666,264 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกอธิบายลักษณะการใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมานใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน One Way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอดพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารคุณภาพองค์กร และการพัฒนาบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

1.1 การบริหารคุณภาพองค์กร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ในประเด็นต่าง ๆ ในระดับมาก รองลงมา ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ ด้านการเรียนรู้ขององค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านความคล่องตัว ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านการมุ่งเน้นอนาคตด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่าด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความ

คิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ในประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้ (1) การบริการมีความรวดเร็ว ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี (2) องค์กรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากร เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (3) การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้รับบริการ (4) การให้ความสำคัญกับผู้มารับบริการอย่างเท่าเทียมกัน (5) สร้างองค์การ เพื่อการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ (6) บุคลากรมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์ขององค์ กอ (7) มีส่วนร่วมในการสอนงาน ทบทวนงานขององค์กร (8) ส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของ องค์กร (9) มีส่วนร่วมในการสื่อสารการดำเนินงานขององค์กร (10) องค์กรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุน ความรับผิดชอบต่อสาธารณะของบุคลากร (11) องค์กรมุ่งสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญ ของผู้รับบริการ (12) เครื่องมือ/อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมต่อ การให้บริการ (13) ขั้นตอนการให้บริการมีความชัดเจนเหมาะสม (14) องค์กรมีการรวบรวมความรู้และ ข้อมูลข่าวสารด้านนวัตกรรมจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร (15) องค์กรมีเครือข่ายภายนอกองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ แลเทคนิควิธีการสร้างนวัตกรรม (16) มีการปรับปรุงการเรียนรู้ของบุคลากร อย่างต่อเนื่อง (17) องค์กรแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ในการแก้ไขป้องกันผลกระทบทางลบที่เกิดจาก การ ดำเนินการและให้บริการขององค์กร (18) องค์กรมีการค้นหาความคิดใหม่ ๆ (New Idea) ของบุคลากร และผลักดัน ความคิดนั้นเข้าสู่กระบวนการนวัตกรรม (19) พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงาน (20) องค์กรสนับสนุนให้บุคลากรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทัศนคติ วิธีการทำงานและนวัตกรรมใหม่ในองค์กร (21) ผู้บริการมีความพึงพอใจกับบริการที่จัดให้ (22) ประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ (23) องค์กรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการดำเนินงานที่ตั้งไว้ (24) เพิ่มพูนความรู้ ทักษะการ ทำงานแก่พนักงานอย่างต่อเนื่อง (25) องค์กรมีการวิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูลการพัฒนาบุคลากรตามสภาพ จริง (26) องค์กรมีความมุ่งมั่นในกาดำเนินงานที่มุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาค ส่วน (27) การให้บริการตามที่ขอ ถูกต้อง สะดวก รวดเร็วองค์กรมีสารสนเทศเพื่อใช้สนับสนุนการ ประเมินผลงานของบุคลากร (28) องค์กรมีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองที่ดี เป็น แบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรม (29) องค์กรนำผลการวัดประเมินผลการทำงานมาปรับปรุง เพื่อสร้างคุณค่า ในการดำเนินงาน (30) องค์กรมีการทบทวนผลการปฏิบัติงาน มีขอบเขตครอบคลุมการดำเนินการในด้าน ต่าง ๆ ของ องค์กร (31) องค์กรมีการดำเนินการอย่างมีจริยธรรมเพื่อแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อ ผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความโปร่งใสในการดำเนินงาน (32) องค์กรมีการดำเนินการอย่างมี จริยธรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความโปร่งใสในการ ดำเนินงาน (33) องค์กรมีการวัด ประเมินผล การดำเนินงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ (34) มีการเสริมแรงจูงใจในการทำงานให้แก่พนักงานอย่างสม่ำเสมอ (35) องค์กรนำสารสนเทศที่ได้จากการ

วิเคราะห์และประเมินผลงานมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร (36) ขั้นตอนและวิธีการให้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความคล่องตัวในการทำงาน

สรุปการบริหารคุณภาพองค์กรในประเด็นต่าง ๆ ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริการมีความรวดเร็ว ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี มากที่สุด

1.2 การพัฒนาบุคลากร ในภาพรวมในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน ตามลำดับ ดังนี้ คือ 1) ด้านความผูกพันต่อองค์กร 2) ด้านการพัฒนาบุคลากรกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาบุคคลด้านสมรรถนะ 4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 6) ด้านการพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 7) ด้านการพัฒนาบุคลากรกับระบบการให้สิ่งจูงใจ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร ในประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

(1) บุคลากรมีความยินดีและพร้อมเสมอทำทุกอย่างเพื่อให้องค์กรก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ

(2) องค์กรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ มีการสนับสนุนให้นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสร้างผลงาน

(3) บุคลากรยินยอมปฏิบัติตามค่านิยมขององค์กรด้วยความเต็มใจ

(4) ส่งเสริมความเชื่อมั่นต่อองค์กรของบุคลากรเชื่อว่าตนเองมีบทบาท มีความสำคัญต่อองค์กร

(5) มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านความรู้ ทักษะประสบการณ์และความสามารถของบุคลากร

(6) องค์กรมีระบบ และโครงสร้างต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อระบุและจัดเก็บความรู้ที่สำคัญ บุคลากรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่าย

(7) สนับสนุนงบประมาณในการส่งบุคลากรเข้ารับการพัฒนา

(8) มีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานของบุคลากรในองค์กร อย่างชัดเจน

(9) มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในการพัฒนา

(10) นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาบุคลากร

(11) นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาบุคลากร

(12) ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงาน

(13) มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นธรรม

(14) มีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสม

(15) องค์กรนำผลการทำงานของบุคลากร ไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละรอบการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม

- (16) องค์กรส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงาน แก้ปัญหา เรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- (17) มีกลยุทธ์การจัดทำแผนพัฒนาเส้นทาง ความก้าวหน้าในวิชาชีพของบุคลากร
- (18) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียมีส่วนในการออกแบบงานและกระบวนการทำงาน
- (19) สร้างเสริมขีดความสามารถของบุคลากรอย่างเต็มศักยภาพ
- (20) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- (21) จัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน
- (22) ให้อิสระในการปฏิบัติงานและส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่
- (23) มีการจัดสวัสดิการที่ดีและค่าตอบแทนเหมาะสมกับตำแหน่ง ความรู้ความสามารถของบุคลากร
- (24) มีการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถของบุคลากรในอนาคต ได้แก่การฝึกอบรมในงานและการให้ทุนการศึกษา

สรุป การพัฒนาบุคลากรในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความผูกพันต่อองค์กร มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็น บุคลากรมีความยินดีและพร้อมเสมอทำทุกอย่างเพื่อให้องค์กรก้าวหน้าและประสบความสำเร็จมากที่สุด

2. การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์การบริหารคุณภาพองค์กรที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กรแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ ด้านการเรียนรู้ขององค์กร ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านความคล่องตัว ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่า ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กรแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ ด้านการเรียนรู้ขององค์กร ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านความคล่องตัว ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่า ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร แตกต่างกัน

บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์การ ด้านการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการเรียนรู้ขององค์การ ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านความคล่องตัว ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่า ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการบริหารคุณภาพองค์การ ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการนั้น บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการโดยเฉลี่ย มากกว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษา ม.6 – ปวส.

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์การ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์การ ด้านการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการเรียนรู้ขององค์การ ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านความคล่องตัว ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่า ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการบริหารคุณภาพองค์การ ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม นั้น บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน โดยด้านการมุ่งเน้นอนาคต บุคลากรตำแหน่งงานผู้บริหารระดับกลาง มีความคิดเห็นด้านการมุ่งเน้นอนาคต โดยเฉลี่ย น้อยกว่า บุคลากรตำแหน่งงานผู้บริหารระดับกลาง

สมมติฐานที่ 5 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์การ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์การ ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ ด้านการเรียนรู้ขององค์การ ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านความคล่องตัว ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่า ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการบริหารคุณภาพองค์การ ด้านการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ และ ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง นั้น บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันต่างมีความคิดเห็น แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาผู้มีศักยภาพสูงเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคคลด้าน

สมรรถนะ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรกับระบบการให้ สิ่งจูงใจ และ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ แตกต่างกัน

บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาผู้มีความรู้สูงเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านสมรรถนะ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรกับระบบการให้ สิ่งจูงใจ และ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาผู้มีความรู้สูงเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านสมรรถนะ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรกับระบบการให้ สิ่งจูงใจ และ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 บุคลากรที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกัน

บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาผู้มีความรู้สูงเชิงกลยุทธ์ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรกับระบบการให้ สิ่งจูงใจ และ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านสมรรถนะนั้น บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน โดย ข้าราชการมีความคิดเห็นด้านการพัฒนาบุคลากรด้านสมรรถนะ โดยเฉลี่ย น้อยกว่า บุคลากรตำแหน่งงานผู้ปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 10 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาผู้มีความรู้สูงเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านสมรรถนะ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรกับระบบการให้ สิ่งจูงใจ และ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 11 การบริหารคุณภาพองค์การมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การบริหารคุณภาพองค์กร ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ ด้านการเรียนรู้ขององค์กร ด้านการให้ความสำคัญกับพนักงาน ด้านความคล่องตัว ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร

สรุป ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด และประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร และคุณภาพขององค์กรส่วนตัวแปรตำแหน่งงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรและคุณภาพขององค์กร โดยการบริหารคุณภาพองค์กรสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาบุคลากร ได้ 56.10% และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพองค์กรกับการพัฒนาบุคลากรพบว่า การบริหารคุณภาพองค์กรมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารคุณภาพองค์กรของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การบริหารคุณภาพองค์กรประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ หลายด้าน ด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ เพราะลูกค้า ถือเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กร โดยองค์กรต้องให้ความสำคัญกับผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ การบริการต้องมีความรวดเร็ว ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้บริการมีความพึงพอใจกับการบริการสอดคล้องงานวิจัยของธำรงค์ศักดิ์ คงศาวิสต์. (2551).

2. ระดับการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านความผูกพันต่อองค์กร มีการส่งเสริมความเชื่อมั่นต่อองค์กรของบุคลากรโดยบุคลากรต้องเชื่อว่าตนเองมีบทบาท มีความสำคัญต่อองค์กร ปฏิบัติตามค่านิยมขององค์กรด้วยความเต็มใจ มีความยินดีและพร้อมเสมอทำทุกอย่างเพื่อให้องค์กรก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าความผูกพันต่อองค์กรถือเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรเพราะถ้าบุคลากรมีความผูกพันกับองค์กรก็จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จตามที่องค์กรตั้งไว้สอดคล้องงานวิจัยของนิตย์ สัมมาพันธ์. (2547).

3. เปรียบเทียบระดับของบุคลากรในการบริหารคุณภาพองค์กร บุคลากรที่มีเพศ และอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ แตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นด้านความเป็นเลิศมุ่งเน้นลูกค้าบริการ โดยเฉลี่ย มากกว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษา ม.6 – ปวส. ส่วนด้านอื่น มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมี

ความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ด้านการมุ่งเน้นอนาคต ด้านการจัดการ โดยใช้ข้อมูลจริง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกัน โดยด้านการมุ่งเน้นอนาคต บุคลากรตำแหน่งงานผู้บริหารระดับกลาง มีความคิดเห็นด้านการมุ่งเน้นอนาคต โดยเฉลี่ย น้อยกว่า บุคลากรตำแหน่งงานผู้บริหารระดับกลาง ส่วนด้านอื่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กร ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ และ ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารคุณภาพองค์กรส่วนมาก ไม่แตกต่างกัน มีแตกต่างกันแค่เพียงบางด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารคุณภาพองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เน้นให้ความสำคัญกับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร โดยเท่าเทียมกัน ทำให้บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสอดคล้องงานวิจัยของยูทชนา แซ่เตียว. (2547).

4. เปรียบเทียบระดับของบุคลากรในพัฒนาบุคลากร บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากร ไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาบุคคลด้านสมรรถนะ แตกต่างกัน โดยข้าราชการมีความคิดเห็นด้านการพัฒนาบุคคลด้านสมรรถนะ โดยเฉลี่ย น้อยกว่า บุคลากรตำแหน่งงาน ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนด้านอื่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันจากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่างกัน มีแตกต่างกันแค่เพียงบางด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของ โดยเท่าเทียมกัน ทำให้บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสอดคล้องงานวิจัยของถีอชัย พันธุ์เจริญกิจ. (2540).

5. ความสัมพันธ์การบริหารคุณภาพองค์กรที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร การบริหารคุณภาพองค์กร มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร โดยการบริหารคุณภาพองค์กรสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาบุคลากร ได้ 56.10% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร ดำเนินการบริหารองค์กรโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกสายงานมีส่วนร่วมการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการระดมความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน การพัฒนาด้านต่าง ๆ จึงส่งผลให้การบริหารคุณภาพองค์กร มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากร

สรุป

1. ผลของการศึกษาทำให้ทราบถึงระดับการบริหารคุณภาพองค์กรและการพัฒนาบุคลากร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

2. ผลของการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยขององค์ประกอบการบริหารคุณภาพองค์การและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

3. ผลของการศึกษาทำให้ทราบถึง รูปแบบความสัมพันธ์การบริหารคุณภาพองค์การและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 แนวคิดการบริหารคุณภาพองค์กรนั้นควรมุ่งเน้นในเรื่องการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ (Dubois, D. and Rothwell, J 2004). โดยผู้บริหารจัดทำ (Flowchart) ของการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี แสดงการถ่ายทอดค่าเป้าหมาย (Cascading) ระหว่างแผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงและกลุ่มภารกิจ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี และแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากร จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ระดับองค์กรที่แสดงความเชื่อมโยง ความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ขององค์กรในด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน ควรนำผลการประเมินจากภายนอกองค์กร ไปใช้ปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ เพื่อแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ที่รองรับความท้าทายที่สำคัญขององค์กร ครอบคลุมทั้งด้านพันธกิจ ด้านการปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรบุคคล และแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการมีแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล อย่างน้อยต้องครอบคลุมในแต่ละด้าน ดังนี้ การวางแผนและบริหารกำลังคนแผนพัฒนาบุคลากรแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะหรือสมรรถนะสูง ในสายงานหลัก แผนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลการสื่อสารการปฏิบัติงานตามแผนให้ครอบคลุมประเด็นการถ่ายทอดกลยุทธ์องค์กร ไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Robert, E. C. & Geoffrey, D. (1999). วิธีการหรือช่องทางที่ผู้บริหารใช้ในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตามแผนให้กับบุคลากรกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการครบทุกระดับ ระดับหน่วยงาน (ทุกสำนัก/กอง ในโครงสร้างตามกฎหมาย และสำนัก/กอง ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการภายใน) มีการสื่อสารให้บุคลากรในส่วนราชการรับทราบถึงกรอบการประเมินผล และแผนปฏิบัติการประจำปีหรือปฏิทินกิจกรรมในการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายอย่างทั่วถึง

1.2 แนวคิดการพัฒนาบุคลากรนั้น ควรกำหนดกรอบวิธีการประเมินความต้องการขีดความสามารถและอัตรากำลังด้านบุคลากร จัดทำแผนสร้างความผาสุกขององค์กร ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรกรมอนามัย สสำรวจความต้องการอบรม/สัมมนา ของบุคลากร เพื่อนำมาจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร กรมอนามัย ยังไม่มีการวัดความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรกรมอนามัย ควรจัดทำ

การประเมินความผูกพัน และความพึงพอใจของบุคลากร จัดทำแผนความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

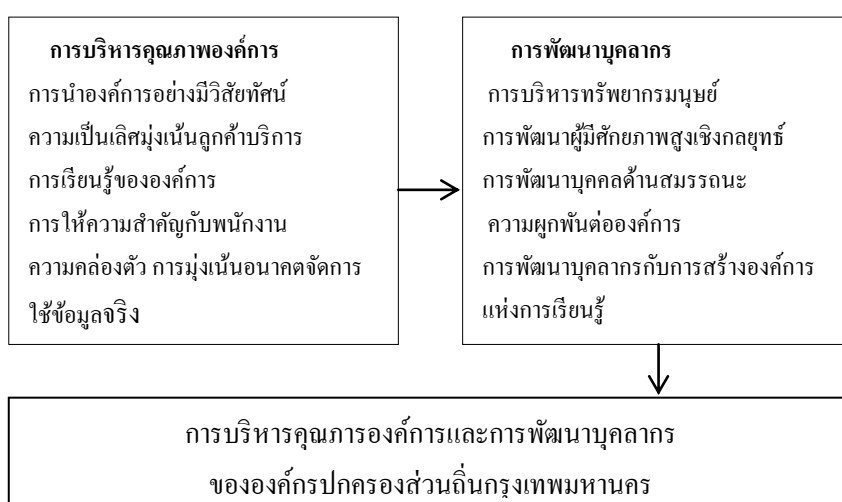
2.1 ควรมีการพัฒนางานการจัดการความรู้ร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานให้เข้าไปในทิศทางเดียวกัน และให้เห็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลงานการจัดการความรู้

2.2 พัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการความรู้ในแต่ละด้านที่เป็นภารกิจขององค์กรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาตนเองและพัฒนางานในความรับผิดชอบให้ดีขึ้น เช่น จัดทำแผนพัฒนาความรู้บุคลากร ในระดับกรมโดยสำรวจความต้องการจากบุคลากรของแต่ละหน่วยงาน จัดโครงการ/กิจกรรมการจัดการความรู้ (KM) (Robert, S. K. & David, P. N. (2004). เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง และหลากหลายหัวข้อ ตรงกับความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน และก่อให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงานหรือบุคลากร ดำเนินการคัดเลือกหัวข้อสำหรับการจัดการความรู้ มีการคัดเลือกแบบมีส่วนร่วมโดยให้แต่ละคนเสนอหัวข้อ KM แล้วมาจัดลำดับความสำคัญ สำหรับ จัดกิจกรรม KM

2.3 พัฒนาช่องทางการสื่อสารการจัดการความรู้ขององค์กรให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การให้ความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพองค์กรและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร แผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารคุณภาพองค์กรและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- Thamrongsak Gongkasawat. (2008). **Competency, practice, how do they do it? Bangkok: TAT Publishing House, Technology Promotion Association** (Thai-Japanese).
- NIT Sammaphan. (2004). **Leadership, power drives the organization towards excellence.** Bangkok: Yuttana Saetiao. (2004). **Measurement, Analysis and Knowledge Management.** Build a Smart Organization. Bangkok: National Productivity Institute.
- Luechai Phancharoenkit (1997). **Organization Development under the concept of a learning organization: a case study of Siam Commercial Bank Public Company Limited.** Master of Public Administration Thesis. Department of Public Administration Graduate school Chulalongkorn University
- Nutthaphan Ketchonan. (2010). **Performance appraisal.** Bangkok : Thai Wattana Panich.
- Dubois, D. and Rothwell, J. (2004). **Competency-base human resource management.** California : Davies – Black Publishing.
- Eisenberger, R. and other. (1990). **Perceived Organizational Support and employee Diligence Commitment and Innovation.** Journal of Applied Psychology. 75(1) : 51-59.
- Garvin, D.A. (1988). **Managing quality.** New York : Free Press.
- Gohgt. N. (1999). **Perspectives on statistical quality engineering.** The TQM Magazine. 5(2) : 12-15.
- Robert, E. C. & Geoffrey, D. (1999). **Strategie airport planning.** Elsenter science Ltd.
- Robert, S. K. & David, P. N. (2004). **Focusing your organization with the balanced scorecard.** Bangkok : Expernet.
- Juran, J.M. & Gryna, F.M. (Eds.). (1993). **Quality planning and analysis.** 3rd ed. New York : Mc Graw-Hill.
- Oakland, J. S. (1993). **Total Quality Management.** 2nd ed. Oxford : Butterworth-Heinemann.
- Turner. (1993). **The handbook of project-based management : Improving the processes for achieving strategic objectives.** London : Mc Graw-Hill.

Factors of predicting self-care behaviors of prevention for diabetes mellitus among at-risk groups in Nong Yang Toi Sub-district, Si Thep District, Phetchabun Province

Nittiya Sanitnok¹, Udom khompayunk², Jerasak Thappa³ Sirichai Junphum⁴

¹Student of Master Degree, (Health System Management), Pathumthani University

^{2,3,4}Lecturer, Health System Management, Faculty of Allied Health Sciences., Pathumthani University

Abstract: The objectives of this research were 1) to study self-care behaviors to prevent for diabetes mellitus among at-risk groups in Nong Yang Toi Sub-district, Si Thep District, Phetchabun Province and 2) to study the predictive factors of self-health care behaviors to prevent for diabetes mellitus of the at-risk groups in Nong Yangtoi Sub-district, Si Thep District, Phetchabun Province. The sample group were 240 peoples who have been screened for blood sugar and had an assessment from a doctor that they were at risk of diabetes mellitus from over 35 years old living in Nong Yang Toi Subdistrict, Si Thep District, Phetchabun Province. Using a systematic selection. Research tools as a questionnaire, Quality inspection of tools by 5 qualified persons and the appropriateness of the content (Content validity), the index of conformity (IOC) was 0.80 -1 and the confidence Reliability was 0.803, Analyze the data using a packaged program. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research found that most of the samples were female, 58.30%, 51 years old and over 73.33%, had primary education 72.90%, engaged in agriculture 52.10% and monthly income was 2,001–6,000 baht per hundred. 55.40%. The sample group had a high level of perception of overall health belief patterns ($\bar{x} = 3.78$). by recognizing the chance of getting the disease which was at a high level ($\bar{x} = 3.52$), perceived the severity of the disease at a high level ($\bar{x} = 3.99$), perceived the benefits of treatment and disease prevention at high level ($\bar{x} = 3.71$), perceived obstacles at high level ($\bar{x} = 3.90$), perceived what led to the practice. at a high level ($\bar{x} = 3.93$) and perceived their own abilities at a high level ($\bar{x} = 3.59$). Health Belief Patterns The perception of the benefits of treatment and disease prevention and in terms of self-efficacy It was a contributing factor in predicting relationship with self-care behaviors to prevent diabetes by 5.2% ($R^2 = .052$), 1.84% ($R^2 = .184$), respectively.

Key words : Health belief, Behavior, Diabetes Mellitus, Risk Group.

ปัจจัยทำนายพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

นิตติยา สนิทนอก¹, อุดม คมพยัคฆ์², จิระศักดิ์ ทัพผา³ และ ศิริชัย จันทุม^{4*}

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (การจัดการระบบสุขภาพ) คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3,4}อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ที่ได้รับการคัดกรองน้ำตาลในเลือดและมีผลการประเมินจากแพทย์ว่ามีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน ที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่เขตตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 240 คน โดยใช้คัดเลือกรandom แบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.803 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.30 มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 73.33 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 72.90 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 52.10 และมีรายได้ต่อเดือน 2,001–6,000 บาท ร้อยละ 55.40 กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.78) โดยมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.52) รับรู้ความรุนแรงของโรค อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.99) รับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.71) รับรู้ต่ออุปสรรค อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.90) รับรู้สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.93) และรับรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.59) แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค และด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นปัจจัยร่วมในการทำนายความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน ร้อยละ 5.2 (R^2 = .052), ร้อยละ 1.84 (R^2 = .184) ตามลำดับ

คำสำคัญ : แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ, พฤติกรรม, โรคเบาหวาน, กลุ่มเสี่ยง

บทนำ

กลุ่มโรคไม่ติดต่อ หรือ Non-communicable diseases-NCDs โดยเฉพาะ 4 กลุ่มโรคหลัก คือ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง และโรคทางเดินหายใจเรื้อรัง เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของประชากรทั่วโลกถึงปีละ 38 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 68 ของการเสียชีวิต ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกระบุว่า ตลอดช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา กลุ่มโรคไม่ติดต่อ NCDs เป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งของคนไทย โดยมีคนไทยป่วยเป็นโรค NCDs ถึง 14 ล้านคน เสียชีวิตปีละกว่า 300,000 คน และคาดว่าจะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี ซึ่งส่วนใหญ่เสียชีวิตก่อนอายุ 70 ปี สะท้อนภาพการสูญเสียจากการตายก่อนวัยอันควร ซึ่งเมื่อคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจรวมที่เสียไปแล้ว นับว่าสูงมากถึงร้อยละ 40 ของมูลค่างบประมาณภาครัฐไทยทั้งหมด (ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา, 2561) กลุ่มคนที่เสี่ยงเป็นโรคเบาหวาน คือ กลุ่มคนที่มีน้ำหนักเกิน แต่ก็อาจจะมีปัจจัยเสี่ยงอีกหลาย ๆ ประการ เช่น ประวัติครอบครัวเป็นโรคเบาหวาน ไม่ออกกำลังกาย มีประวัติความดันสูง มีไขมันในเลือดผิดปกติ มีรอบเอวเกิน มีประวัติการเป็นโรคเบาหวานตอนตั้งครรภ์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มเสี่ยงทั้งสิ้น ซึ่งผู้ที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคเบาหวาน ได้แก่ อายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป มีประวัติคนในครอบครัวเป็นโรคเบาหวาน ผู้ที่มีภาวะอ้วน (ค่า BMI มากกว่าหรือเท่ากับ 25 หรือมีรอบเอวมากกว่ามาตรฐาน โดยผู้ชายรอบเอวมากกว่าหรือเท่ากับ 90 ซม. ส่วนผู้หญิงรอบเอวมากกว่าหรือเท่ากับ 80 ซม. ผู้ที่มีความดันโลหิตสูง หรือไขมันในเลือดสูง ผู้หญิงที่มีประวัติเบาหวานขณะตั้งครรภ์หรือน้ำหนักบุตรแรกคลอดมากกว่า 4 กิโลกรัม ผู้ที่ขาดการออกกำลังกาย ผู้ที่ดื่มสุรา และผู้ที่สูบบุหรี่

ในประเทศไทยพบว่าอัตราตายจากโรคเบาหวาน ในผู้ป่วยอายุ 30-69 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2558 เพิ่มขึ้นจาก 13.2 ต่อแสนประชากร เป็น 17.8 ต่อแสนประชากร (สำนักโรคไม่ติดต่อ, 2560: 8) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มจำนวนผู้ป่วยและการเสียชีวิตจากโรคเบาหวานที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้โรคเบาหวานยังเป็นปัญหาสุขภาพที่รัฐบาลต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการดูแลผู้ป่วยดังกล่าว โดยประมาณการณ์ว่าร้อยละ 11 ของค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพทั้งหมดในประเทศไทยถูกจัดสรรไว้กับการดูแลรักษาโรคเบาหวาน และคาดการณ์ว่าตัวเลขนี้จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 41 ภายในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งทำให้สังคมรับภาระจากโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นถึงสองเท่า (ชัชชาติ รัตตสาร, 2017: 3-6) ดังนั้นผู้ป่วยโรคเบาหวานจึงเป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายที่บุคลากรด้านสุขภาพ ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ พบอัตราป่วยด้วยโรคเบาหวาน ปีงบประมาณ 2558-2563 ร้อยละ 36.98 ,38.57 ,39.73 ,38.71 ,40.57 ,41.61 ตามลำดับ การตรวจคัดกรองโรคเบาหวานในระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563 ของอำเภอศรีเทพ พบกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในปี พ.ศ.2561 มีเท่ากับ 4,075 คน ปี พ.ศ.2562 มีเท่ากับ 4,601 คน และ ปี พ.ศ. 2563 มีเท่ากับ 3,575 คน ได้รับการตรวจ

น้ำตาลซ้า ในปี พ.ศ.2561 จำนวน 3,802 คน ปี พ.ศ.2562 จำนวน 4,364 คน และปี พ.ศ.2563 จำนวน 3,379 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30 ,94.85 ,94.57 ตามลำดับ อัตราป่วยตายด้วยโรคเบาหวานเท่ากับ 18 ,14 ,13 คน คิดเป็นร้อยละ 0.44 ,0.30 ,0.36 ตามลำดับ การตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ในปี พ.ศ.2561-2563 ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน 481 ,565 ,408 คน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 91.27 ,94.69 ,94.12 ตามลำดับเช่นเดียวกัน

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (health belief model) ของโรเซนสต็อก, สเตริซเซอร์ และเบคเกอร์ (Rosenstock, Strecher, & Becker, 1988) ประกอบไปด้วยการรับรู้ด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค การรับรู้ต่ออุปสรรค สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการส่งเสริมสุขภาพด้วยการใช้หลัก 3 อ ได้แก่ ออกกำลังกาย(อ1) อาหาร(2) อารมณ์ความเครียดและการจัดการความเครียด (อ3) เพื่อเข้าใจพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการควบคุมและแก้ไขปัญหาประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและกลับไปเป็นกลุ่มปกติ ลดโอกาสป่วยเป็นโรคเบาหวานทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอ ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ศึกษาเป็นประชาชนที่มีอายุ 35 ปี ขึ้นไป ที่มีชื่อขึ้นทะเบียนราษฎร์เขตตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 392 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2

แบบสอบถามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content validity) ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) 0.80 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ 0.847 ด้านพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน 0.760 ค่าความเที่ยงจากสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ของเครื่องมือวิจัยทั้งฉบับ 0.791

พหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทำนายพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยายข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ระดับการรับรู้ในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ สถิติการถดถอย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n=240)

ลำดับ	ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	100	41.70
	หญิง	140	58.30
	รวม	240	100
2	อายุ		
	ระหว่าง 35-40 ปี	11	4.58
	ระหว่าง 41-45 ปี	20	8.33
	ระหว่าง 46-50 ปี	33	13.75
	ระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป	176	73.33
	\bar{X} = 57.75, S.D=10.571 , Max= 85, Min= 37		
	รวม	240	100

3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้เรียน	28	11.70
	ประถมศึกษา	175	72.90
	มัธยมศึกษา	20	8.30
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	14	5.80
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า.	3	1.30
	รวม	240	100
4	อาชีพ		
	เกษตรกรรม	125	52.10
	รับจ้าง	72	30.00
	ธุรกิจส่วนตัว	3	1.30
	ค้าขาย	8	3.30
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	2.10
	อื่นๆ	27	11.30
	รวม	240	100
5	รายได้ต่อเดือน		
	น้อยกว่า 2,000 บาท	39	16.30
	ระหว่าง 2,001 – 6,000 บาท	133	55.40
	ระหว่าง 6,001 – 10,000 บาท	50	20.80
	มากกว่า 10,001 บาท ขึ้นไป	18	7.50
	รวม	240	100

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.3 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 73.33 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 72.9 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 52.1 รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,001-10,000 บาท ร้อยละ 55.4

จากการวิเคราะห์การรับรู้ในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถแสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เฉลี่ยรวมแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (n =240)

ข้อมูลแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค	3.52	0.67	มาก
ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค	3.99	0.61	มาก

ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค	3.71	0.55	มาก
ด้านการรับรู้ต่ออุปสรรค	3.90	0.80	มาก
ด้านสิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ	3.93	0.79	มาก
ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.59	0.63	มาก
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.78	0.55	มาก

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในการป้องกันโรคเบาหวาน ทั้ง 6 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับรับรู้มาก ($\bar{X} = 3.78$) และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการรับรู้มากที่สุด คือ ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านสิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.93$) และน้อยที่สุด คือ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค ($\bar{X} = 3.52$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (n=240)

ข้อมูลพฤติกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการรับประทานอาหาร			
1. ท่านรับประทานเนื้อสัตว์ที่ติดมันและเครื่องในสัตว์	2.08	.53	ปานกลาง
2. ท่านรับประทานอาหารที่ใส่กะทิมันๆ เช่น แกงมัน แกงกะทิ แกงเขียวหวาน	2.00	.52	ปานกลาง
3. ท่านชอบรับประทานขนมหวาน	1.97	.42	ปานกลาง
4. ท่านชอบรับประทานผลไม้รสหวานจัด เช่น มะม่วงสุก ทุเรียน	2.12	.49	ปานกลาง
5. ท่านชอบรับประทานผักใบเขียว เช่น ผักบุ้ง ผักกาด ผักคะน้า เป็นต้น	2.47	.56	มาก
6. ท่านชอบกินของเผ็ดๆ ทอดๆ	1.96	.64	ปานกลาง
7. ท่านรับประทานอาหารพวกปลาหมึก หอย กุ้ง	1.89	.61	ปานกลาง
8. ท่านชอบดื่มน้ำอัดลม น้ำหวาน	1.80	.63	ปานกลาง
9. ท่านกินจุ จุกจิก ไม่เป็นเวลา	1.64	.72	ปานกลาง
10. ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ สาโท เหล้าปั่น เป็นต้น	1.70	.74	ปานกลาง
รวม	1.96	.30	ปานกลาง
ด้านการออกกำลังกาย			
11. ท่านทำงานออกแรงจนเหงื่อออกแทนการออกกำลังกาย	2.14	.68	ปานกลาง
12. ท่านออกกำลังกายอย่างน้อย สัปดาห์ ละ 3 ครั้ง	1.70	.68	ปานกลาง
13. ท่านออกกำลังกายอย่างน้อย ครั้งละ 20-30 นาที	1.64	.65	ปานกลาง

14. ท่านชอบนอนมากกว่าออกกำลังกาย	1.95	1.46	ปานกลาง
รวม	1.85	.56	ปานกลาง
ด้านการจัดการอารมณ์ ความเครียดและการจัดการความเครียด			
15. ท่านจะหมกตัวอยู่คนเดียว เมื่อเกิดความเครียด	1.62	.69	ปานกลาง
16. ท่านจะดูค่าคนรอบข้าง เมื่อเกิดอาการหงุดหงิดและรำคาญใจ	1.64	.68	ปานกลาง
17. ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายชีวิต จึงไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากใคร	1.58	.68	น้อย
18. เมื่อมีอาการปวดศีรษะ หรือคิดมากในเรื่องต่างๆ ท่านจะ	2.14	.68	ปานกลาง
พักผ่อนเพื่อการผ่อนคลาย	1.70	.68	ปานกลาง
19. เมื่อท่านเครียดท่านจะพูดคุย ระบาย และเล่าเรื่องสิ่ง	1.64	.65	ปานกลาง
ต่างๆ ให้คนที่ไว้ใจฟัง	1.95	1.46	ปานกลาง
20. ท่านขาดเงินด้านการเงิน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึง			
ต้องยืมหรือกู้เงินเพื่อแก้การขาดเงิน			
รวม	1.85	.43	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	1.88	.32	ปานกลาง

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 1.88) รายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการรับประทานอาหาร (\bar{X} = 1.96) รายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการรับประทานอาหาร ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ข้อที่ 5 มีการรับประทานอาหารผักใบเขียว เช่น ผักบุ้ง ผักกาด ผักคะน้า เป็นต้น (\bar{X} = 2.47) ด้านการออกกำลังกาย ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ข้อที่ 11 ทำงานออกแรงจนเหงื่อออกแทนการออกกำลังกาย (\bar{X} = 2.14) ด้านความเครียดและการจัดการความเครียด ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ข้อที่ 18 เมื่อมีอาการปวดศีรษะ หรือคิดมากในเรื่องต่างๆ ท่านจะพักผ่อนเพื่อการผ่อนคลาย (\bar{X} = 2.27)

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ ได้แก่ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล และแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวาน

ตัวแปรต้น	R	R ²	F	Unstd.		Std.		t	p-value
				B	SE	Beta			
Constant				2.489	.259			9.651	.000
1. การรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค	.227	.052	5.171	-.156	.068	-.227	-	2.274	.025
2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.428	.184	10.570	.256	.066	.408	3.898	3.898	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า ปัจจัยแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค ด้านการรับรู้ความสามารถตนเองการ สามารถพยากรณ์ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองป้องกันการเกิดโรคเบาหวานได้ ร้อยละ 5.2

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ซึ่งอธิบายได้ว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมที่บุคคลเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตและสวัสดิภาพของตนเองและปฏิบัติเป็นประจำจนคิดเป็นนิสัยทั้งในภาวะปกติและในภาวะเจ็บป่วย เพื่อให้สุขภาพอนามัยของคนสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ (Kals and Cobb (1966 อ้างถึงใน สันติ ธรรมชาติ, 2545, หน้า5) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมสุขภาพว่าเป็นกิจกรรมใดๆ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำขึ้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ซึ่งการกระทำนี้อาจเป็นการป้องกันโรคหรือการค้นหาโรคในระยะที่ยังไม่เกิดอาการชัดเจนด้วย Harris and Guten (1975) กล่าวว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ คือกิจกรรมทุกชนิดของบุคคลที่ทำตามปกติและสม่ำเสมอเพื่อให้มีสุขภาพดีและสามารถป้องกันโรคได้ ดังนั้น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ หมายถึงการกระทำของบุคคลเพื่อให้มีสุขภาพดี และสามารถป้องกันการเกิดโรคได้ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ พบว่า กลุ่มเสี่ยงตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวาน ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง (\bar{X} = 1.88) พิจารณาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวาน ทั้ง 3 ด้าน เป็นรายชื่อ กลุ่มเสี่ยงปฏิบัติมาก คือ ด้านการรับประทานอาหาร พบว่า ข้อที่ 5 ท่านรับประทานผักใบเขียว เช่น ผักบุ้ง ผักกาด ผักคะน้า เป็นต้น (\bar{X} = 2.47) และกลุ่มเสี่ยงปฏิบัติน้อย คือ ด้านการจัดการอารมณ์ ความเครียด และการจัดการความเครียด พบว่า ข้อที่ 3 ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายชีวิต จึงไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากใคร (\bar{X} = 1.58)

ผลการศึกษายปัจจัยทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจัยแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกัน โรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงได้ ผลการศึกษา พบว่า แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ การป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ดังนี้

การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกัน โรค (Perceived Benefits) ผลการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค หมายถึง การที่บุคคลแสวงหาวิธีการปฏิบัติให้หายจาก โรคหรือป้องกันไม่ให้เกิดโรคโดยการ

ปฏิบัตินั้นต้องมีความเชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดี มีประโยชน์ และเหมาะสมที่จะทำให้หายหรือไม่เป็นโรคนั้นๆ ดังนั้นการตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำก็ขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบถึงข้อดีและข้อเสียของพฤติกรรมนั้น โดยเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซูติมา สร้อยนาค และคณะ (2561) ศึกษา เรื่องการศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและความเสี่ยงการเกิดโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ของมุสลิมวัยทำงาน ผลการศึกษาพบว่า แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค และสิ่งชักนำไปสู่การปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ผลการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับ ความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ที่บางครั้งอาจมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน มีความแปลกใหม่ที่ไม่สามารถทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสภาพการณ์เหล่านี้มักจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ในขณะนั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับตัดสินใจของบุคคลว่าเขาสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่เขาที่มีอยู่ (ประทีป จินฉิ่ง, 2540) เชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการกระทำของบุคคล ถ้าบุคคลสองคนมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันเช่นกัน ซึ่งสอดคล้อง แนวคิด ทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura, 1997) อธิบายไว้ว่า ความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้น สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนในสถานการณ์นั้นๆ นั่นเอง การที่บุคคลใดมีความรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสูง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วยเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรกสามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน ได้ร้อยละ 5.2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน ได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.84 อภิปรายได้ดังนี้ การรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค และการรับรู้

ความสามารถของตนเอง กับ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงต่ำบล
หนองอย่างทอย มีความสัมพันธ์สูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการต่อยอดผลการวิจัย และแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ควรจัดกิจกรรมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการ
เกิดโรคของกลุ่มเสี่ยงเดิม ในการดำเนินกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยใช้โปรแกรมปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมสุขภาพต่อความสามารถในการดูแลตนเองของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานในตำบลหนองอย่างทอย
อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรม ก่อน และ หลัง

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2561) **สธ.ห่วง คนไทยเสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ชั่วโมงละ 37 คน** เร่งวางแผนทาง
ป้องกัน. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2561, จากhttps://www.khaosod.co.th/monitor-new/news_1421769.
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, สำนักงานโรคไม่ติดต่อกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา. (2560). **แผน
ยุทธศาสตร์การ ป้องกันและการควบคุมโรคไม่ติดต่อระดับชาติ 5 ปี (2560-2564)**. กรุงเทพมหานคร: อี
โมชั่นอาร์ต.
- กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2561). **พฤติกรรมกรบริโภคหวาน มัน เค็ม.
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2561). ระบบเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพเพื่อ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มปกติ/เสี่ยง/ป่วย โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ในประเทศไทย:
นโยบายสู่การปฏิบัติสำหรับสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวง
สาธารณสุข.**
- ไกรพิชิต ประจักษ์. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลพังโคน จังหวัดสกลนคร. วารสาร
โรงพยาบาลสกลนคร ปีที่ 23 ฉบับที่3 กันยายน – ธันวาคม 2563**
- ชัชชาติ รัตตสาร. (2560). **สถานการณ์ปัจจุบันและความร่วมมือเพื่อปฏิรูปการดูแลรักษาโรคเบาหวานในประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: โนวินอรัคฟาร์มา (ประเทศไทย).**
- ชุติมา ศรีอายนาค จริยาวัตร คมพยัคฆ์ พรศิริ พันธสี. (2561). **การศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและความ
เสี่ยงการเกิดโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ของมุสลิมวัยทำงาน. วารสารพยาบาลทหารบก ปีที่ 19 ฉบับพิเศษ
พฤษภาคม - สิงหาคม 2563**
- ดวงพร กตัญญูตานนท์, วัชนีย์จันทร์ปัญญา, สุรัชิตา ปาเป้า, เสาวณีเป้าจันทาร, ธรพร น้อยเปรม, สาวิกา พาลี, และ
จันทร์เพ็ญ แสงจันทร์. (2560). **พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง**

- สถานีอนามัยแห่งหนึ่ง ในตำบลบางเมืองจังหวัดสมุทรปราการ. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมาร, 6 (2), 53-62.
- ธีระ วรรณรัตน์. (2561). รู้เท่าทัน – ปรับพฤติกรรม – เสริมสร้างสุขภาพ ป้องกันกลุ่มโรคไม่ติดต่อ NCDs. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2561จาก <https://www.thairath.co.th/content/1374821>
- บุบผาชาติ ทิงาม, เขียวภา ดิอัชสุวรรณ, ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติในการป้องกันโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีอนามัยบ้านโพนม่วง อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์.วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 2555;5(3):127-34.
- เพชรรัตน์ เกิดคอนแฝก บุญจันทร์ วงศ์สุนทรรัตน์ อุมภาพร อุดมทรัพย์ากุล และเฉลิมศรี นันทวรรณ. (2553). การรับรู้ความเสี่ยง ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวานตามเกณฑ์ และวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพในญาติสายตรงลำดับแรกของผู้ที่เป็นเบาหวาน. Online).<http://www.tcithaijo.org/index.php/RNJ/article/download/9040/7702>, 10 พฤศจิกายน 2557.
- เวชกา กลุ่มวิชิต พิธิษฐ์ พิริยาพรรณ พวงทอง อินใจ. (2553). “การศึกษาภาวะเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานและกลุ่มอาการเมตาบอลิการรับรู้พฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคม.” วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 3(2), 86-89.
- สมใจ จางวาง, เทพกร พิทยภินัน, นิรชร ชูดีพัฒนา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงของกลุ่มเสี่ยง. วารสารเครือข่ายวิทยาลัย พยาบาลและสาธารณสุขสุภาคใต้. 2559;3(1):110-28.
- วรรณรา ชื่นวัฒนา, และณิชานาฏ สอนภักดี. (2557). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 6(3), 163-170.
- อโณทัย เหล่าเที่ยง. (2558). ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน โรงพยาบาลสอดจังหวัดเชียงใหม่. วารสารโรงพยาบาลกำแพงเพชร ปีที่ 19 ฉบับที่2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558
- อมรรัตน์ ภิรมย์ชม และอนงค์ หาญสกุล. (2554). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ.” วารสารคณะพลศึกษา. 15(1), 129-141.
- อัญญา จินดาวัฒน์วงศ์, นพวรรณ เป็ยชื้อ, พัชรินทร์ นินทจันทร์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย. รามาธิบดีพยาบาลสาร. 2555;18(1):58-69.
- อุมากร ใจยังยืน ,สุภาภรณ์ วรอรุณ ,สาวิตี ศิริผลวุฒิชัย. (2564). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน. วารสารพยาบาลสาธารณสุข พฤษภาคม - สิงหาคม 2564 ปีที่ 35 ฉบับที่ 2.

Political elites and local policy formulation of the local government organization in Phetchabun Province

Saratorn Chomngam¹, Thanaphak Bungchan² and TeeRayut SamTia³

¹Student of Master Degree, (Public Administration), Rajapark Institute

^{2,3}Lecturer, Master of Public Administration., Rajapark Institute

Abstract: The purposes of this research were 1) to study the political elite class and local public policy formulation of local administrative organizations. 2) to study the form of political elites and local public policy formulation of local administrative organizations Phetchabun The sample group used in this study is from a population of government officials, employees, politicians, and businessmen in the total of 1,200 people. The tools used for data collection are questionnaires analyzed using software packages. Frequency distribution, Percent, Mean, and Standard Deviation. Canonicon Correlation Analysis

The research findings were:

1. The level of political elites and local public policy formulation of local administrative organizations The use of power in political interests of employees, government officials, politicians and business groups was at a high level. And found that using the power of political interests of employees in providing information and giving advice to the political department the most The use of power by the political interests of civil servants in claiming compensation from duty The use of power in the political interests of politicians. And the use of power in the political interests of businessmen in coming to support the politicians the most.

2. The pattern of political elites and local public policy formulation of local administrative organizations Very high Next to the alternative offering The development of options for public participation and factors relating to the relationship between management and politics

Keywords : Political interests, Public policy, Local Administrative Organization

ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์

สรรทร โฉมงาม¹, ธนภาค บุ่งจันทร์² และธีรยุทธ์ สามเด็ย³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันรัชต์ภาคย์

^{2,3}อาจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จากประชากรที่เป็น ข้าราชการ พนักงาน นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจจำนวนทั้งสิ้น 1,200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอน (Canonicon Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้อำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองของพนักงาน ข้าราชการ นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจอยู่ในระดับมาก และพบว่าการใช้อำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองของพนักงานด้านการให้ข้อมูลเสนอแนะฝ่ายการเมืองมากที่สุด การใช้อำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองของข้าราชการด้านการเรียกร้องสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด การใช้อำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมืองการใช้อำนาจหน้าที่มากที่สุด และการใช้อำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองของนักธุรกิจด้านการเข้ามาสนับสนุนนักการเมืองต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจมากที่สุด

2. รูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาด้านการเสนอทางเลือก การพัฒนาทางเลือกการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายการเมือง

คำสำคัญ: ผลประโยชน์ทางการเมือง, นโยบายสาธารณะ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทนำ

การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม (Easton, 1957 : 383-400) ซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าที่กล่าวถึงอาจจะหมายถึงสิ่งที่มีคุณค่าทางการเมือง อันได้แก่ การมีส่วนร่วมในอำนาจหรืออำนาจอันชอบธรรม การมีเสรีภาพ เป็นต้นสิ่งที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอันได้แก่ การมีงานทำการมีรายได้และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม อันได้แก่ การได้รับบริการด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้น โดยในการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าดังกล่าว อาจจะมีลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้การจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าที่เป็นทางการ ได้แก่การจัดสรรหรือแบ่งปันที่ออกมาในรูปของนโยบายหรือคำสั่งสำหรับการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าที่ไม่ได้มีลักษณะที่เป็นทางการก็คือการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนำนโยบายส่วนตัวมาเป็นนโยบายขององค์กรหรือของสังคม โดยทั่วไปจำนวนของผู้ที่เข้ามาจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าดังกล่าว มักจะแตกต่างกันไปตามระบอบการปกครอง กล่าวคือ สำหรับประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบสมบูรณสิทธิราชย์ การจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของบุคคลคนเดียวแต่ถ้าประเทศนั้นมีระบอบการปกครองแบบอภิชนาธิปไตยการจัดสรรหรือแบ่งปันก็น่าจะเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยแต่ถ้าประเทศนั้นมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าที่ปรากฏออกมาในรูปของนโยบายหรือกฎหมาย โดยทั่วไปก็น่าจะเป็นเรื่องของบุคคลกลุ่มต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าดังกล่าวกระจายไปทั่วทั้งสังคมสำหรับกรณีของประเทศไทย แม้จะใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาเป็นเวลากว่า 50 ปีแต่ปรากฏว่า เท่าที่ผ่านมาการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในรูปของนโยบายหรือกฎหมาย มักจะกระทำโดยชนชั้นที่เป็นคนกลุ่มน้อย (หินพันธุ นาคะตะ. 2545 : 27) (อันได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ทหารและต่อมานักธุรกิจ) แทนที่จะเป็นบุคคลกลุ่มต่างๆ อาทิเช่น เกษตรกร และกรรมกรซึ่งการที่การจัดสรรหรือแบ่งปันดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้น น่าจะสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ไม่ได้ทำให้อำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าตกอยู่กับบุคคลกลุ่มต่างๆ ตรงกันข้ามกลับไปตกอยู่กับชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง อันได้แก่ ข้าราชการทหารและพลเรือนที่มีอำนาจทางการเมือง ที่คิดว่าตนหรือกลุ่มของตนเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ตกลงใจแก้ปัญหาของสังคมหากมีกลุ่มใดไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านการกระทำของตนก็มักจะใช้วิถีคดีปราบปรามหรือขจัดเสีย ขณะเดียวกันก็พยายามพัฒนารักษาอำนาจทางการเมือง เพื่อที่จะให้การปกครองของตนได้รับการปฏิบัติตาม (สุจิต บุญบงการ. 2519 : 83) ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นการปกครองเหล่านี้เป็นไปตามทฤษฎีของ Michels ที่ว่า ในสังคมหนึ่งๆ ผู้ที่ใช้อำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริงนั้น เป็นเพียงคนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนไม่กี่คน คนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีความเข้มแข็ง มักจะสามารถควบคุมจัดการกับคนส่วนใหญ่ได้อย่างซ้ำซ้อน ตลอดจนรวมทั้งสามารถใช้กลยุทธ์ที่แยบยลต่างๆ ในการบริหารอีกด้วยที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าบุคคลกลุ่มน้อยที่ว่ามีการจัดระเบียบที่ดี ทั้งนี้ เพื่อรักษาตำแหน่งให้นานที่สุด

เท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ ก็พยายามรักษาสถานภาพและสิทธิพิเศษของตนไว้ รวมทั้งการพยายามรักษาวิธีการดำเนินชีวิตและชนิดของงานที่ตนเคยชินให้ดำรงอยู่ตลอดไป (Michels. 1968 : 80) ซึ่งทฤษฎีของ Michels ดังกล่าว คล้ายคลึงกับทฤษฎีของ Mosca and Pareto ที่เชื่อว่าในสังคมมนุษย์จะมีคนอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่ทำหน้าที่ปกครองหรือเป็นชนชั้นปกครอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ถูกปกครอง ซึ่งโดยปกติแล้วแม้คนกลุ่มแรกจะมีจำนวนน้อย แต่ก็ทำหน้าที่ทุกอย่างเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ขณะเดียวกันก็จะทำการผูกขาดอำนาจและได้รับผลประโยชน์ต่างๆ ที่อำนาจนำมา (Mosca. 1939) การที่คนกลุ่มน้อยดังกล่าว ทำเช่นนั้นได้เพราะคนกลุ่มนี้มักจะเป็นคนที่มีอำนาจมากที่สุด มั่งคั่ง ร่ำรวยมากที่สุด ได้รับการยกย่องมากที่สุด ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มคนที่พยายามครอบงำการใช้อำนาจและการตัดสินใจนโยบายของสังคมเอาไว้ในกำมือเมื่อเป็นเช่นนี้ นักวิชาการ โดยเฉพาะนักรัฐศาสตร์ที่เชื่อเรื่องคนกลุ่มน้อย จึงพยายามชี้ให้เห็นว่าทุกประเทศ ทุกสังคม ทุกระบบการเมือง ทุกชุมชน ไม่ว่าใหญ่หรือเล็กจะถูกครอบงำโดยชนชั้นการปกครองเหล่านี้ ที่จะรวมตัวกันอย่างค้ำคออย่างเหนียวแน่น จะพูดภาษาเดียวกัน มีอุดมการณ์ร่วมกัน มีความเชื่อโลกมนุษย์แบบเดียวกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน และที่สำคัญที่สุดก็คือ จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มของตนมากกว่าเพื่อชุมชนและสังคมโดยรวม (ระดม วงษ์น้อย. 2526 : 5-8)

สำหรับกรณีของประเทศไทย การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นการปกครอง ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยมีพฤติกรรมดังกล่าวได้ก็เพราะกลุ่มนี้เชื่อว่าตนมีความรู้ดีกว่า ตนควรมีสติในการปกครองมากกว่าใคร คิดว่าพวกตนเท่านั้นไม่ใช่ประชาชนที่รู้ว่าคนส่วนใหญ่ต้องการอะไร ถือว่าตนมีความรับผิดชอบ หรือภาระหน้าที่พิเศษมากกว่ากลุ่มอื่น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือว่า บุคคลเหล่านี้มีความเชื่อในระบอบการปกครองโดยคนกลุ่มน้อยที่ถือว่าตนมีความรู้ ความสามารถเหนือคนอื่นเมื่อเป็นเช่นนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะแต่งตั้งหรือสถาปนาตนเองเข้าเป็นผู้แก้ไขปัญหา กุมชะตากรรมของบ้านเมือง บุคคลเหล่านี้โดยทั่วไปมักไม่ค่อยเต็มใจยอมรับในหลักการแห่งความชอบธรรมทางการเมือง การปกครองแบบใหม่อย่างจริงจัง ในทางตรงกันข้ามกลับต่อต้านขณะเดียวกัน เมื่อเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองก็มักจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ ตั้งแต่การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การตัดสินใจกำหนดนโยบาย และแม้แต่ใช้อิทธิพลเข้าควบคุมพฤติกรรมของนักการเมือง (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2530 : 160) ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจทางนโยบายต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ขณะเดียวกันก็พยายามรักษาอำนาจของกลุ่มของตนไว้ (Riggs. 1966 : 102-105) ต่อมาชนชั้นการปกครองกลุ่มนี้คือ ข้าราชการทหารและพลเรือน ได้พันธมิตรใหม่เข้ามาคือกลุ่มของนักธุรกิจ ที่เข้ามาในระยะแรกจะยังไม่มีกรรวมตัวเป็นกลุ่ม เป็นก้อนที่เป็นปึกแผ่นดีพอ แต่ก็ได้พยายามแสดงบทบาทที่ทำให้เป็นที่ประจักษ์กันว่า มีการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกับชนชั้นปกครองเดิม ได้บังเกิดขึ้นแล้ว โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2490-2502 ต่อมาในช่วง พ.ศ. 2502-2506 กล่าวได้ว่า เป็นช่วงที่กลุ่มธุรกิจได้เข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากการได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ กล่าวคือ รัฐบาลได้หันมาเน้นนโยบายเศรษฐกิจทุนนิยมเป็นหลัก ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยน

เข้าสู่ระบบทุนนิยมอย่างรวดเร็วผลก็คือทำให้กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่มีอำนาจผูกขาดเศรษฐกิจมากขึ้นและขณะเดียวกันก็มีอำนาจทางการเมืองมากขึ้น แม้จะยังมีได้มีลักษณะเปิดเผยอย่างเป็นทางการ เพราะกลุ่มธุรกิจเหล่านี้ยังคงปล่อยให้กลุ่มชนชั้นการปกครองเก่าโดยเฉพาะกลุ่มทหารอุปถัมภ์ หรือคุ้มครองแก่ธุรกิจของตนอยู่ ต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 โครงสร้างอำนาจทางการเมืองได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ ในช่วงนี้กล่าวได้ว่ากลุ่มธุรกิจได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างมากและเข้าควบคุมกลไกของรัฐอย่างเปิดเผยมีการให้การสนับสนุนพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของฝ่ายตน เข้าร่วมจัดตั้งพรรคการเมือง ให้การสนับสนุนทางการเมืองแก่พรรค จนสถานภาพของกลุ่มใกล้เคียงกับชนชั้นการปกครองเก่า ได้แก่ กลุ่มข้าราชการทหารและพลเรือนดังปรากฏในการจัดตั้งรัฐบาลระยะหลังๆ จะต้องมีตัวแทนของกลุ่มธุรกิจเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเสมอ ดังนั้นในระยะหลังในการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่านี้ไม่ว่าจะออกมาในรูปของนโยบายหรือกฎหมาย กลุ่มธุรกิจที่เข้าไปมีอำนาจทางการเมืองจึงมีส่วนกำหนดด้วยเสมอ เมื่ออำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ตกอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อยที่เป็นชนชั้นปกครองผูกขาดทั้งอำนาจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การจัดสรรหรือแบ่งปันที่ปรากฏออกมาในรูปของการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย จึงมีลักษณะตอบสนองผลประโยชน์ของกลุ่มของตนเป็นหลัก (เสนห์ จามริก และคณะ. 2523 : 24) กล่าวอีกนัยหนึ่ง เมื่ออำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมตกอยู่กับคนกลุ่มน้อย ดังนั้น การตัดสินใจกำหนดนโยบายหรือกฎหมาย ใดๆ จึงเป็นไปเพื่อคนกลุ่มน้อยเป็นสำคัญ ไม่สนใจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่อย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพราะต้องการธำรงรักษาสถานภาพของตนไปเรื่อย ๆ (จิต นิลพานิช และปธาน สุวรรณมงคล. 2527 : 110) เมื่อเป็นเช่นนี้ ในกรณีที่มีความพยายามที่จะเสนอนโยบายหรือกฎหมายที่มุ่งขจัดความไม่เสมอภาคในสังคม เช่น การเสนอกฎหมายมรดก กฎหมายที่ดิน กฎหมายควบคุมค่าเช่าที่ดิน กฎหมายปฏิรูปที่ดิน จึงปรากฏว่า ล้มเหลวครั้งแล้วครั้งเล่า (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2525 : 110) ซึ่งผลของการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าที่ตกอยู่กับคนกลุ่มน้อยดังกล่าว ทำให้นำมาซึ่งปัญหาความยากจน ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะสำหรับประชาชนที่อยู่ในชนบท เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ยอมรับข้อเท็จจริงอันนี้อย่างน่าชื่นตาบาน จึงได้พยายามแก้ไขปัญหาในรูปของการเสนอแผนพัฒนาชนบทยากจน ซึ่งสภาพการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว หากไม่เร่งรีบแก้ไข คือ ปล่อยให้สภาพของปัญหาดังกล่าวดำรงอยู่ในลักษณะที่เกิดขึ้นนี้อยู่ต่อไป กล่าวได้ว่า การเมืองไทยน่าจะเผชิญปัญหากับวิกฤตการณ์อย่างแน่นอนเมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงวิธีการกำหนดจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในรูปของการกำหนดนโยบายของชนชั้นการปกครองเหล่านี้ว่า ชนชั้นการปกครองเหล่านี้ประกอบไปด้วยบุคคลกลุ่มใดบ้างบุคคลเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย มีกระบวนการขั้นตอนของการกำหนดนโยบายเช่นไร และชนชั้นการปกครองเหล่านี้มีรูปแบบวิธีการใช้อำนาจอิทธิพลในแต่ละ

ขั้นตอนที่จะผลักดันให้นโยบายออกมาอยู่ในแนวทางที่ตนต้องการ ทำอย่างไร ผ่านบุคคล องค์กร หรือสถาบันอะไรบ้าง มีความสัมพันธ์กับบุคคล องค์กร สถาบันเหล่านั้นอย่างไร ใช้ทรัพยากรทางการเมืองอะไรบ้างที่จะช่วยทำให้การผลักดันนโยบายเป็นประโยชน์กับฝ่ายตนมากที่สุด

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายหลังเหตุการณ์เดือนตุลาคมปี พ.ศ. 2516 นักการเมืองและพรรคการเมืองมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ระบบราชการยังคงมีบทบาทค่อนข้างมากในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐ โดยมีกลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มผลประโยชน์ พยายามเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายโดยผ่านการสนับสนุนด้านการเงินแก่นักการเมือง และการสร้างเครือข่ายระบบอุปถัมภ์กับข้าราชการ และการที่กลุ่มธุรกิจได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองดังกล่าว ทำให้กลุ่มนี้มีอิทธิพลทั้งในทางเศรษฐกิจและทางการเมือง ถึงขนาดได้เข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่ม ทั้งในรูปแบบที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย โดยรูปแบบที่เปิดเผย คือ การเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลในรูปของกลุ่ม องค์กร สมาคม เพื่อการต่อรองเจรจา การวิ่งเต้นกับหน่วยงานราชการกับรัฐบาลระดับต่าง ๆ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2542 : 28-2) สำหรับรูปแบบที่ไม่เปิดเผยส่วนใหญ่ ได้แก่ การวิ่งเต้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มธุรกิจ โดยการสร้างความสัมพันธ์กับข้าราชการทหาร หรือนักการเมือง ที่มีอำนาจเพื่อแสวงหาอิทธิทธิในการทำธุรกิจ โดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้มีการพัฒนาที่ซับซ้อนกลายมาเป็นความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการ และนักการเมืองกับกลุ่มธุรกิจ ผลจากการที่กลุ่มธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย พร้อม ๆ กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่งผลให้เกิดการเติบโตของกลุ่มธุรกิจที่ถือเป็นชนกลุ่มใหม่ และได้เข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจในรูปของการมีอำนาจผูกขาด และการครอบงำทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความเจริญและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ด้านการลงทุนและการเงิน ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม ซึ่งมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ภายในกลุ่มข้าราชการ นักการเมือง กลุ่มธุรกิจ ขณะเดียวกันขบวนการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยก็มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจและการเมืองเพิ่มมากขึ้น ในรูปแบบของการเรียกร้องนโยบายโดยตรง การเรียกร้องนโยบายผ่านสื่อมวลชน และการรวมกลุ่มผลประโยชน์เพื่อผลักดันให้รัฐบาลปรับเปลี่ยนนโยบาย ตลอดจนเรียกร้องผ่านสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับหนึ่ง ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬในปี พ.ศ. 2535 ได้นำไปสู่แรงกดดันให้เกิดการปฏิรูปการเมืองและนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นฉบับที่ถูกขนานนามว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพราะได้เกิดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ในขณะร่าง (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2542 : 30-32)

การปฏิรูปการเมืองทำให้สังคมไทยเกิดการตื่นตัวต่อการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในทางปฏิบัติ จากเดิมที่มีเพียงนโยบายในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่ภาพโดยรวมแล้วรัฐบาลส่วนกลางยังคงมุ่งพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมอารยประเทศ และพยายามผลักดันนโยบายการพัฒนาความเจริญไปยังเมืองใหญ่ ๆ ในแต่ละภูมิภาค รัฐบาลจึงมิได้สนใจในรูปแบบที่เหมาะสมในการปกครองท้องถิ่นมากนัก แต่สนใจที่จะให้การบริหารงานของการปกครองท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศโดยรวมมากกว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อำนาจในการบริหารการเงิน และการคลังของรัฐบาลท้องถิ่นยังคงผูกติดกับการบริหารจัดการของส่วนราชการส่วนกลางเป็นอย่างมากสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) เป็นสภาที่เกิดขึ้นมาเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 ขึ้นทั้งฉบับ จุดประสงค์เพื่อปฏิรูปการเมืองอันจะนำไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ มีการทำประชาพิจารณ์รวมถึงการหาทางแก้ไขปัญหาคืออื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูประบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้แก่การเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรมเนื่องจากการใช้เงินซื้อเสียง การแย่งชิงกันดำรงตำแหน่งบริหารในกระทรวงต่างๆ การแทรกแซงการบริหารของข้าราชการประจำ การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการเสนอโครงการ ใหญ่ๆ ของนักการเมืองเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 กำหนดให้การกระจายอำนาจถือเป็นนโยบายหลักของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ รัฐบาลได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้วหลายเรื่อง อาทิ การแก้ไขกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติงานเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามหลักการกระจายอำนาจของรัฐธรรมนูญ และข้อบัญญัติในเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญได้กำหนดว่ารัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้ และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น (มาตรา 78) ในกรณีนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทของการกระจายอำนาจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการเงิน การคลัง บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญต้องการให้มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นในเรื่องการจัดสรรสัดส่วนภาษี และองค์การระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ คือ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้รายได้ของท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาลกลางมีสัดส่วนไม่น้อยไปกว่าร้อยละ 20 ในปีงบประมาณ 2544 และเพิ่มเป็นไม่

น้อยกว่าร้อยละ 35 ในปีงบประมาณ 2549 (มาตรา 284) นับว่ามีผลต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก (สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี. 2546 : 26) นอกจากนี้ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเข้าสู่อำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น โดยสภาระดับท้องถิ่นจะต้องมีผู้แทนซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น แทนที่เดิมจะมีเฉพาะ “ส่วนผู้บริหารท้องถิ่น” (นายก อบจ. นายกเทศมนตรี และนายก อบต.) เท่านั้น ที่จะต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน หากพิจารณาข้อบัญญัติข้างต้น ถือว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยในท้องถิ่น (Local Democracy) มากขึ้น ทำให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อโครงสร้างสถาบันการเมืองการปกครองในทิศทางที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และกฎหมายยังกำหนดให้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดทำงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้ามากำหนดนโยบายสาธารณะทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยได้มากขึ้นนอกเหนือจากการถูกกำหนดมาจากส่วนกลางในลักษณะเดิมๆ อย่างที่ผ่านมา

การศึกษาวิจัยเรื่องชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการปฏิรูประบบการเมืองระดับท้องถิ่นส่งผลให้มีการพัฒนาการในการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เปลี่ยนไปด้วยกัน การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ ศึกษาถึงความเป็นมาของการเมืองของ การรวมกลุ่มผลประโยชน์ การแสดงออกถึงการเรียกร้องกดดัน การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการเมืองและการกำหนดนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับชนชั้นนำทางการเมืองและกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองและกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

แนวทางการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับประชากรเป้าหมาย ข้าราชการ พนักงาน นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการ พนักงาน นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,200 คน จากประชากร 10240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายเปิดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

1. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา งาน และอาชีพ

2. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเมือง ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงาน นักการเมือง และกลุ่มนักธุรกิจ

3. แบบสอบถามที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย กระบวนการกำหนดนโยบาย การแสวงหาทางเลือก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกอธิบายลักษณะการใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมานใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical)

ผลการวิจัย

ระดับชนชั้นนำทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานในการให้ข้อมูลเสนอแนะช่วยฝ่ายการเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะมากที่สุดรองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานในการใช้ข้อมูลลับของทางราชการเพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องส่วน ชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์เพื่อแลกกับการปฏิบัติหรือละเว้นต่อการปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ

2. ชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการในการรับผลประโยชน์หรือการเรียกร้องสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบมากที่สุดรองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการในการใช้อำนาจหน้าที่ในการต่อรองหรือประนีประนอมกับกลุ่มที่มีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายสาธารณะส่วนชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการในการรับผิดชอบต่อองค์กร โดยน่านโยบายไปปฏิบัติตามให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นน้อยกว่าด้านอื่นๆ

3. ชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองในด้านเป็นสมาชิกสภา/ผู้บริหารท้องถิ่นมาดำเนินธุรกิจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเป็นสมาชิกมากที่สุด รองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองในด้านเป็นสมาชิกสภา/ผู้บริหารท้องถิ่นใช้หลักการตัดสินใจดำเนินงานที่เน้นเสียงข้างมากซึ่งเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับฝ่ายการเมืองส่วนชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองในการเป็นสมาชิกสภา/ผู้บริหารท้องถิ่นมีการใช้ตำแหน่งหน้าที่เลือกผลักดันโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง/ญาติ/พวกพ้องน้อยกว่าด้านอื่นๆ

4. ชนชั้นนำทางการเมืองของนักธุรกิจฯในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าชนชั้นนำทางการเมืองของนักธุรกิจในด้านเข้ามาสนับสนุนนักการเมืองเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองเกี่ยวกับผลประโยชน์ธุรกิจมากที่สุดรองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของนักธุรกิจด้านการเป็นผู้ให้การสนับสนุนนักการเมืองทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยอาศัยกลไกภายในองค์กรให้สร้างนโยบายต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่ม ส่วนชนชั้นนำทางการเมืองของนักธุรกิจในมีส่วนร่วมในการต่อรอง/ประนีประนอมให้การน่านโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ผลประโยชน์ของกลุ่มน้อยกว่าด้านอื่นๆ

5. การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายข้อ พบว่ากระบวนการกำหนดนโยบายในด้านการบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบายที่ถูกกำหนดจากอำนาจรัฐส่วนกลางระบบราชการมากที่สุด รองลงมาคือ กระบวนการกำหนดนโยบาย มีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนความต้องการของชุมชนขณะที่กระบวนการกำหนดนโยบาย ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบายเป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุดน้อยกว่าด้านอื่นๆ

6. การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้านการเสนอทางเลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า การเสนอทางเลือกในด้านมีการตัดสินใจทางเลือกนโยบายสาธารณะโดยลงทุนใช้ทรัพยากรของรัฐที่น้อยที่สุด แต่แก้ปัญหาตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด รองลงมาคือการเสนอทางเลือกในด้านมีการวิเคราะห์นโยบายตัดสินใจนโยบายอยู่บน

ฐานความรู้ เห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชนความเป็นธรรมชาติที่การเสนอทางเลือกในด้านมีการวิเคราะห์แต่ละทางเลือกชัดเจนถึงผลดีผลเสีย หรือข้อเด่นของแต่ละทางเลือกน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

7. การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าการพัฒนาทางเลือกด้านระบบราชการไม่ผูกขาดอำนาจในการกำหนดตัดสินใจนโยบายมากที่สุด รองลงมาคือการพัฒนาทางเลือกด้านการพัฒนา นโยบายสาธารณะเกิดจากการยอมรับความต้องการที่มีความหลากหลายความแตกต่างของประชาชนการพัฒนาทางเลือกด้านกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการปัญหาของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงน้อยกว่าด้านอื่นๆ

8. การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายด้านประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรมมากที่สุดรองลงมาคือด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาฯ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหา/ความต้องการของชุมชนและด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคมน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

9. การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารด้านฝ่ายบริหารมีฐานะเป็นระบบย่อยของฝ่ายการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแต่ถูกกำหนดด้วยกฎหมายในขณะที่การก้าวก้าวแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่นๆ

รูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. รูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบาย พบว่าตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุดคือกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบายที่ถูกกำหนดจากอำนาจรัฐส่วนกลางระบบราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบายเป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด ส่วนองค์ประกอบอื่นได้รับอิทธิพลน้อยกว่าอาจกล่าวได้ว่าตัวแปรตามการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบายในองค์ประกอบกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการกำหนดนโยบายที่ถูกกำหนดจากอำนาจรัฐส่วนกลางระบบราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบายเป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุดมีบทบาทสำคัญ

ส่วนตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามดังกล่าวสูงกว่าตัวแปรอื่นได้แก่ชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมือง รองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการหมายความว่า องค์ประกอบด้านชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองมีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบายสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ส่วนชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานและกลุ่มนักธุรกิจมีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบายในระดับต่ำมาก

2. รูปแบบทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการเสนอทางเลือกพบว่าตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุดคือ มีการวิเคราะห์แต่ละทางเลือกชัดเจนถึงผลดีผลเสียหรือข้อเด่นของแต่ละทางเลือกและมีการวิเคราะห์นโยบายตัดสินใจนโยบายอยู่บนฐานความรู้เห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชนความเป็นธรรมชาติความเสมอภาคเท่าเทียมกันส่วนองค์ประกอบอื่นได้รับอิทธิพลน้อยกว่าอาจกล่าวได้ว่า ตัวแปรตามการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการเสนอทางเลือกในองค์ประกอบมีการวิเคราะห์แต่ละทางเลือกชัดเจนถึงผลดีผลเสียหรือข้อเด่นของแต่ละทางเลือก และมีการวิเคราะห์นโยบายตัดสินใจนโยบายอยู่บนฐานความรู้เห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชนความเป็นธรรมชาติความเสมอภาคเท่าเทียมกันมีบทบาทสำคัญส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรดังกล่าวสูงกว่าตัวแปรอื่นในทางกลับกัน ได้แก่ชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการ รองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองหมายความว่าองค์ประกอบด้านชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการและนักการเมือง มีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรบริหารส่วนตำบลด้านการเสนอทางเลือกสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ

3. รูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกพบว่าตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุดคือกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการปัญหาของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสร้างกระบวนการทางสังคมในการผลักดันนโยบายให้เป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนองค์ประกอบอื่นได้รับอิทธิพลน้อยกว่าอาจกล่าวได้ว่าตัวแปรการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกในองค์ประกอบกำหนดนโยบายตอบสนองความต้องการปัญหาของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสร้างกระบวนการทางสังคมในการผลักดันนโยบายให้เป็นที่ยอมรับของสังคมมีบทบาทสำคัญ ส่วนตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามดังกล่าวสูงกว่าตัวแปรอื่นได้แก่ชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมือง รองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการ หมายความว่า องค์ประกอบด้านชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองมีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ส่วนชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานและกลุ่ม

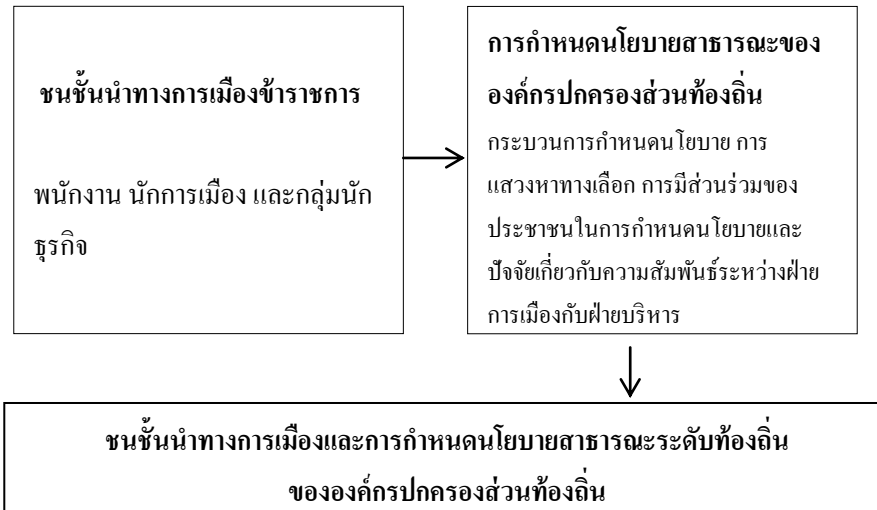
นักธุรกิจมีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกรดับต่ำมาก

4. รูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย พบว่าตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุดคือประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม และประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลส่วนองค์ประกอบอื่นได้รับอิทธิพลน้อยกว่าอาจกล่าวได้ว่าตัวแปรการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายขององค์ประกอบประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม และประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามดังกล่าวสูงกว่าตัวแปรอื่น ได้แก่ชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองรองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานหมายความว่างค์ประกอบด้านชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองและพนักงานมีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ

5. รูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร พบว่าตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุดคือ การก้าวท้าวแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และฝ่ายการเมืองมีสิ่งจูงใจให้ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ เช่นความดีความชอบ ส่วนองค์ประกอบอื่นได้รับอิทธิพลน้อยกว่าอาจกล่าวได้ว่าตัวแปรการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในองค์ประกอบการก้าวท้าวแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและฝ่ายการเมืองมีสิ่งจูงใจให้ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ เช่น ความดีความชอบมีบทบาทสำคัญส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามดังกล่าวสูงกว่าตัวแปรอื่น ได้แก่ชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมือง รองลงมาคือชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานหมายความว่างค์ประกอบด้านชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองมีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ส่วนชนชั้นนำทางการเมืองของพนักงานซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกระบวนการกำหนดนโยบายจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองประกอบด้วย พนักงาน ข้าราชการ นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบายซึ่งประกอบด้วยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบายเป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด มีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนความต้องการของชุมชน กำหนดเกณฑ์วิเคราะห์ ตัดสินใจประเด็นปัญหา ความต้องการโดยอิงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการกำหนดนโยบายที่ถูกกำหนดจากอำนาจรัฐส่วนกลางระบบราชการ โดยชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรของการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการกำหนดนโยบายในองค์กรประกอบกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการกำหนดนโยบายที่ถูกกำหนดจากอำนาจรัฐส่วนกลางระบบราชการ และองค์กรบริหารส่วนตำบลใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบายเป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุดในลักษณะนี้หมายความว่าชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจอิทธิพลที่ตนมีเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้าน

กระบวนการกำหนดนโยบายสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ สอดคล้องกับทฤษฎีอำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นไปตามทฤษฎีทางการเมืองของ Riggs, F. W. (1967).

2. ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการเสนอทางเลือก

ชนชั้นนำทางการเมืองประกอบด้วยพนักงาน ข้าราชการ นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการเสนอทางเลือก ซึ่งประกอบด้วย มีการกำหนดนโยบาย ตัดสินนโยบายอยู่บนฐานความรู้ เห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรม ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการวิเคราะห์แต่ละทางเลือกชัดเจนถึงผลดี ผลเสียหรือข้อเด่นของแต่ละทางเลือกมีการตัดสินใจบนนโยบายสาธารณะ โดยลงทุนใช้ทรัพยากรของรัฐที่น้อยที่สุดแต่แก้ปัญหาตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด โดยมีชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการและนักการเมืองส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรตามของการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรบริหารส่วนตำบลด้านการเสนอทางเลือกในองค์ประกอบมีการวิเคราะห์แต่ละทางเลือกชัดเจนถึงผลดีผลเสียหรือข้อเด่นของแต่ละทางเลือกและมีการวิเคราะห์นโยบายตัดสินนโยบายอยู่บนฐานความรู้ เห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชนความเป็นธรรม ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในลักษณะนี้หมายความว่าชนชั้นนำทางการเมืองของข้าราชการและนักการเมืองมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจอิทธิพลที่ตนมีเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการเสนอทางเลือกสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดนโยบายสาธารณะในองค์ประกอบการพิจารณาทางเลือกการกำหนดนโยบายสาธารณะของ Michaels, Robert. (1968).

3. ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือก

ชนชั้นนำทางการเมืองประกอบด้วยพนักงาน ข้าราชการ นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกซึ่งประกอบด้วย กำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการปัญหาของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสร้างกระบวนการทางสังคมในการผลักดันนโยบายให้เป็นที่ยอมรับของสังคมระบบราชการไม่ผูกขาดอำนาจในการกำหนดตัดสินนโยบาย การพัฒนานโยบายสาธารณะเกิดจากการยอมรับความต้องการที่มีความหลากหลาย ความแตกต่างของประชาชน โดยมีชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรของการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกในองค์ประกอบกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการปัญหาของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสร้างกระบวนการทางสังคมในการผลักดันนโยบายให้เป็นที่ยอมรับของสังคมในลักษณะนี้หมายความว่าชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจ

อิทธิพลที่ดินมีเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาทางเลือกสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของ ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2545).

4. ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย

ชนชั้นนำทางการเมืองประกอบด้วยพนักงาน ข้าราชการ นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหาความต้องการของชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคมประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองและพนักงานส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรของการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหา/ ความต้องการของชุมชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะนี้ หมายความว่าอำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมืองและพนักงานมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจอิทธิพลที่ดินมีเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มประโยชน์ทางการเมืองเข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียการกำหนดนโยบายสาธารณะ และมีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องทฤษฎีชนชั้นนำทางการเมืองของ Easton, David. (1957)

5. ชนชั้นนำทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร

ชนชั้นนำทางการเมืองประกอบด้วยพนักงาน ข้าราชการ นักการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแต่ถูกกำหนดด้วยกฎหมายการก้าวข้ามแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติฝ่ายการเมืองมีสิ่งจูงใจให้ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ เช่น ความดีความชอบ และฝ่ายบริหารมีฐานะเป็นระบบย่อยของฝ่ายการเมือง โดยมีชนชั้นนำทาง

การเมืองของนักการเมืองและพนักงานส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรของการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในองค์ประกอบการก้าวข้ามแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และฝ่ายการเมืองมีสิ่งจูงใจให้ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะเช่น ความดีความชอบในลักษณะนี้หมายความว่า ชนชั้นนำทางการเมืองของนักการเมืองและพนักงานมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจอิทธิพลที่ตนมี เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากผลประโยชน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกำหนดนโยบายในด้านต่างๆ กลุ่มการเมือง ข้าราชการ มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิต นิลพานิช และประธาน สุวรรณมงคล. (2527).

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาปัญหาสาเหตุของการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกลุ่มนักการเมือง และข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาแทรกแซงในการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ลุ่มลึก สาเหตุ ปัจจัยปัญหาต่างๆ และเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นในเรื่อง อำนาจผลประโยชน์ชนชั้นนำทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง
2. ควรศึกษาสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังและเสนอแนะการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง และสนองความต้องการของประชาชน เพื่อลดช่องว่างไม่ให้เกิดการทุจริตเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง
3. ควรศึกษาปัญหาการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงลึกการกำหนดนโยบาย การจัดซื้อจัดจ้าง และศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มการเมือง ตลอดจน พนักงาน ข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ควรส่งเสริมสนับสนุนหลักธรรมาภิบาล จริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นและพนักงาน ข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2525). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง กับการรวมอำนาจทางเศรษฐกิจโดยเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

- ชิต นิลพานิช และประธาน สุวรรณมงคล. (2527). “การเมืองการปกครองไทยกับการพัฒนาชนบท”. ใน เอกสารการสอบชุดวิชาปัญหาการพัฒนาชนบทไทย หน่วยที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2545). **ประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ระดม วงษ์น้อม. (2527). **แนวความคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำและการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน**. ศูนย์วิจัย คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. (2542). **สังคมเศรษฐกิจไทยในทศวรรษ 2550 : ยุทธศาสตร์การพัฒนาในกระแส โลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไฉไล.
- สุจิต บุญบงการ. (2519). “อำนาจทางการเมืองของผู้นำทหารไทย” ใน **รักเมืองไทย : ภาคประวัติศาสตร์ และการเมือง**. สมบัติ จันทรวงศ์ และรังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- Easton, David. (1957). “**An Approach to the Analysis of Political System**” *World Politics*. : 383-400.
- Michaels, Robert. (1968). **Political Parties**. New York : Colier Books.
- Mosca, Gaeta no. (1939). **The Ruling Class**. New York : McGraw-Hill.
- Riggs, F. W. (1967). **Thailand. Modernization of a Bureaucratic Policy**. Honolulu : East West Center Press.

Factors related of health promotion behaviors in menopausal woman in the area of Bang Rakam Sub-district, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province

Natchaya Sa-nga arekul¹, Chanya Siangsanoh², Watcharaporn Chunsandee³ Sirichai Junphum^{4*}

¹Student of Master Degree, (Health System Management), Pathumthani University

^{2,3,4}Lecturer, Health System Management, Faculty of Allied Health Sciences., Pathumthani University

Abstract: The objectives of this research were 1) to study health promotion behaviors in menopausal woman in the area of Bang Rakam Sub-district, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province and 2) to study the factors related of health promotion behaviors in menopausal woman in the area of Bang Rakam Sub-district, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province. The sample group were 265 peoples who have been screened for menopausal woman, from 40-59 years old living in the area of Bang Rakam Sub-district, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province. Using a systematic selection. Research tools as a questionnaire, Quality inspection of tools by 5 qualified persons and the appropriateness of the content (Content validity), the index of conformity (IOC) was 0.93 and the confidence Reliability was 0.83, Analyze the data using a packaged program. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that in the majority of instances, the cause of menopause was virtually exclusively natural, accounting for 98.10%, married jointly for 71.30%, and education level 40.70% of those surveyed had completed their primary education, while 54.40 percent worked in agriculture, including farming, gardening, and other forms of agriculture, with a monthly income average of roughly 28,988 baht. However, those was shown that 47.50% of people had congenital diseases, the most prevalent of which was hyperlipidemia, accounting for 29.40% of cases, followed by hypertension (28.1%) and diabetes (26.7%). constituted 22.60%. Moreover, Pearson correlation score between different variables the sample group's view of their health status and health-enhancing actions revealed that self-efficacy in improving health was correlated with wealth at a statistically significant level of 0.01 there was a favorable connection with health-promoting habits. Perceive benefits and obstacles to health promotion actions as seen at the 0.01 level, there was a statistically significant negative connection with health-promoting behaviors.

Keywords: Behavior, Health promotion, Menopausal woman

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือน

ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ณัฐชญา สง่าอริย์กุล¹, จรรยา เสียงเสนาะ², วัชรภรณ์ จุณแสนดี³ และ ศิริชัย จันพุ่ม^{4*}

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (การจัดการระบบสุขภาพ) คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3,4}อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือน ในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือน ในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีวัยหมดประจำเดือน ในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุตั้งแต่ 40-59 ปี จำนวน 265 คน โดยใช้คัดเลือกแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.93 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ สาเหตุของการหมดประจำเดือนเกือบทุกรายหมดโดยธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 98.10 สมรสอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 71.30 ระดับการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.70 ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน คิดเป็นร้อยละ 54.40 รายได้ เฉลี่ยประมาณ 28,988 บาท/เดือน อย่างไรก็ตาม ปัญหาสุขภาพและโรคประจำตัว พบว่า มีโรคประจำตัวร้อยละ 47.50 โรคประจำตัวที่พบมากที่สุดคือ โรคไขมันในเลือดสูง คิดเป็นร้อยละ 29.40 รองลงมา โรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 28.70 และโรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 22.60 นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ภาวะสุขภาพกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพและการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรม, การส่งเสริมสุขภาพ, สตรีวัยหมดประจำเดือน

บทนำ

สตรีมีชีวิตจนถึงวัยหมดประจำเดือน (วัยทอง) มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉลี่ยทั่วโลกสตรีจะเข้าสู่วัยหมดประจำเดือนประมาณอายุ 50 ปี ในขณะที่อายุขัยเฉลี่ยเพิ่มเป็นประมาณอายุ 75 ปี จึงทำให้สตรีมีชีวิตอยู่ในวัยหมดประจำเดือนประมาณ 25 ปีหรือนานถึง 1 ใน 3 ของช่วงชีวิต (สุกรี สุนทรภา, 2557) ขณะที่ประเทศไทยอายุขัยเฉลี่ยของสตรีประมาณ 74.2 ปี และคาดว่าสตรีวัยหมดประจำเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 28 ในปี พ.ศ. 2563 สตรีวัยหมดประจำเดือน เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเจริญพันธุ์เข้าสู่วัยสูงอายุ เช่นเดียวกับในหญิงวัยทอง อยู่ในช่วงอายุ 40-59 ปี ร้อยละ 28 ในปี 2563 (มยุรี จิรภิญโญ และ ชาญชัย สุชาติวัฒนชัย, 2550) โดยรังไข่เริ่มเสื่อม ทำให้การสร้างฮอร์โมนเอสโตรเจนลดลง จนหยุดสร้างไปในที่สุด ก่อให้เกิดอาการระยะสั้นและระยะยาว อาการระยะสั้น ได้แก่ เหงื่อออกง่ายตอนกลางคืนหรือกลางวัน (พวงผกา คงวัฒนานนท์, 2561) อาการร้อนวูบวาบ หงุดหงิดง่าย ใจสั่น นอนไม่หลับ และอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะในระยะสั้น เป็นต้น ส่วนอาการระยะยาว ได้แก่ อาการทางกระดูก อาการทางสมอง มยุรี จิรภิญโญ และ ชาญชัย สุชาติวัฒนชัย, 2550) จากการประมาณการมีสตรีที่เข้าสู่วัยหมดประจำเดือนราว 50 ล้านคนทั่วโลก (Massart F.,Brandi ML, 2002) และใน พ.ศ. 2573 คาดว่าประมาณ 70.6 ล้านคน จะมีอายุขัยเฉลี่ยสูงขึ้นในผู้หญิง 74.9 ปี และผู้ชาย 70.2 ปี พบเข้าสู่วัยหมดประจำเดือน อายุ 47-51 ปี ในพ.ศ.2563-2568 (พรเทพ ศิริวนารังสรรค์, 2550) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสุขภาพของสตรีวัยผู้ใหญ่ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขขนาดใหญ่ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสตรีได้ อายุเฉลี่ยเมื่อหมดประจำเดือนของสตรีไทย ประมาณ 47.7 ปี มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 45 หรือประมาณ 1.5 ล้านคน เกิดปัญหาจากภาวะหมดประจำเดือน และร้อยละ 20 รักษาอาการเฉลี่ย 2-5 ปี หรือบางรายอาจเป็นได้นานถึง 12 ปี (Sarri et al., 2015)

จากการเปลี่ยนแปลงในสตรีวัยหมดประจำเดือน ก่อให้เกิดอาการที่พบบ่อยได้แก่ อาการร้อนวูบวาบ (hot flashes) พบได้ร้อยละ 80 (ชญัญญา ดันดิธรรม และ ชลธิชา สติระพจน์ , 2018) โดยเฉพาะบริเวณลำตัวส่วนบน เช่น บริเวณหน้า คอ และอก มักเกิดอาการนานประมาณ 1-5 นาที ร่วมกับ อาการอื่น ๆ ได้แก่ เหงื่อออกง่าย ตอนกลางคืน อาการหนาวสั่น ลำตัวเย็นขึ้น วิตกกังวล หรือใจสั่นได้ การนอนหลับได้ อาการปวดข้อ (Szoek et al., 2005) รวมทั้งด้านอารมณ์แปรปรวน นอกจากนั้นการสร้างฮอร์โมนเอสโตรเจน อาจเกิดปัญหาระยะยาว ได้แก่ การเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด การสูญเสียความทรงจำ โรคความจำเสื่อม ภาวะกระดูกพรุน (Davis et al., 2015: Baber et al., 2016) อีกทั้งอาการแห้งของผนังช่องคลอด การฝ่อของระบบทางเดินปัสสาวะ และต้องเผชิญกับภาวะคุกคามทางชีวิตสูง เพราะว่ามี ความรุนแรงมีอัตราการตายสูง ร้อยละ 50 และจำนวน 1 ใน 3 ของสตรีที่ประสบปัญหาโรคหัวใจและหลอดเลือด กลุ่มอาการเมตาบอลิก โรคกระดูกพรุน ปัญหาสุขภาพทางเพศ โรคความจำเสื่อม อาการเหล่านี้ อาจสร้างปัญหาอย่างรุนแรงต่อคุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนได้ (พวงผกา คงวัฒนานนท์, 2561) การป้องกันภาวะแทรกซ้อนในวัยหมดประจำเดือน

จากการขาดฮอร์โมนเอสโตรเจนในสตรีวัยหมดประจำเดือน จนก่อให้เกิดผลกระทบในกิจวัตรประจำวันและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หากได้รับการปรับแก้พฤติกรรมสุขภาพด้วยการดูแลตนเองตามกรอบแนวคิดของเพนเดอร์ (Pender's) จากความเชื่อพฤติกรรมใด ๆ ในการดูแลของบุคคลมักจะจะเป็นไปตาม การรับรู้และการให้ความหมายต่อการกระทำตามการเรียนรู้และประสบการณ์ หรือเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการกระทำพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ลักษณะเฉพาะและประสบการณ์ของบุคคล 2) ความคิดและอารมณ์ต่อพฤติกรรม และ 3) พฤติกรรมผลลัพธ์ ซึ่งมีผลต่อความตั้งใจที่จะสามารถกระทำพฤติกรรมทางเลือกและความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมรวมถึงความตั้งใจที่จะให้บุคคลอื่นกระทำด้วยความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อคงไว้ เพื่อเพิ่มระดับความสมบูรณ์และความผาสุกในชีวิต ในการประเมินพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจะประเมินได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร การผ่อนคลายความเครียด การงดหรือหลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์, กาแฟ, ชา, บุหรี่ การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบในสุขภาพของบุคคล และจิตวิญญาณทางสุขภาพ และในการศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ก็สามารถประเมินพฤติกรรมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนในลักษณะนี้เช่นเดียวกันได้

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีแนวโน้มของการเพิ่มจำนวนสตรีวัยหมดประจำเดือนตามการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรของประเทศไทย จากข้อมูลสถิติมีประชากรประมาณ 1,248,000 คน มีประชากร ผู้ชาย จำนวน 430,000 คน ผู้หญิงจำนวน 818,000 คน มีประชากรมากเป็นลำดับที่ 5 ของภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างที่มีอาการมีระดับมากในอัตราสูงกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีวัยหมดประจำเดือนส่วนใหญ่ จะเข้ารับบริการทางการแพทย์เมื่อมีอาการที่เกิดขึ้นจากภาวะหมดประจำเดือน เพื่อที่จะขอคำปรึกษาก่อนเกิดอาการวิงวอน ในส่วนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางระกำ (รพ.สต.บางระกำ) เป็นองค์กรที่เข้มแข็งและประชาชนให้ความร่วมมือกันภายในตำบลและส่วนงานที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี รวมทั้ง รพสต. มีจำนวนประชากร 4,772 คน เพศชาย 2,313 คน เพศหญิง 2,459 คน สถิติในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ จากสถิติผู้ที่มารับบริการในปี พ.ศ. 2562-2564 พบความชุกของสตรีวัยหมดประจำเดือน อายุ 40-59 ปี จำนวน 786 คน, 782 คน, 792 คน ตามลำดับ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางระกำ, 2565) ตำบลบางระกำ มีจำนวนประชากรในอำเภอเป็นลำดับที่ 6 (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 2563) จากข้อมูลข้างต้น สาเหตุและปัญหาส่วนมากประชากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองในเรื่องรูปแบบการออกกำลังกาย และพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวยังไม่ค่อยถูกต้อง (แผนยุทธศาสตร์สาธารณสุข สสอ.นครชัยศรี, 2564) และให้มีการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยพบว่า หญิงวัยหมดประจำเดือนมีส่วนร่วมในพื้นที่ร้อยละ 16.60 ของจำนวนประชากรในปี 2564 (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2564) มีทั้งหมด 7 อำเภอ มีประชากรอายุเฉลี่ย 40-59 ปี จำนวน 150,460 คน ส่วนอำเภอนครชัยศรี จำนวน 101,215 คน ผู้ชาย 48,179 ผู้หญิง

53,036 คน (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 2563) อายุ 40-59 ปี จำนวน 17,320 คน มี 24 ตำบล มี 1,325 ครัวเรือน ในปี 2563 อายุ 25-59 ปี พบ 51.85 % (รายงาน HCD สาธารณสุขจังหวัดนครปฐม, 2564) พบว่ามี ผู้หญิงอำเภอนครชัยศรี คิดเป็นร้อยละ 52.4 ของประชากรทั้งหมด มีระดับอาการที่เกิดจากภาวะหมดประจำเดือน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 51.72 และระดับน้อย ร้อยละ 48.28 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนไม่น้อย เพื่อเป็นการรับมือกับ ผลกระทบด้านภาวะสุขภาพ ด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม ผู้วิจัยเชื่อว่าหากมี ความคิด อารมณ์ และสร้าง แรงจูงใจให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองด้วย การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้ อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ และความรู้สึกที่มีต่อ พฤติกรรมปฏิบัติ อย่างถูกต้องเหมาะสม และสม่ำเสมอ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีส่งเสริมสุขภาพของแพนเดอร์ อัน เป็นกุญแจหลักของการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ด้านการรับประทานอาหาร, การออกกำลังกาย, การผ่อนคลายความเครียด และการงดหรือหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กาแฟ, ชา, สูบบุหรี่ เพื่อป้องกันปัญหาภาวะ โรคแทรกซ้อนจากการพร่องของฮอร์โมนเอสโตรเจน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีวัยหมด ประจำเดือนในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมได้ จะสามารถนำผลวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการ วางแผนกิจกรรมพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพการดูแลตนเองให้ใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือนในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ปัญหาสุขภาพหรือโรคประจำตัว ภาวะพร่องฮอร์โมนในสตรีวัยหมดประจำเดือน และปัจจัยการรับรู้ ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ, ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมสุขภาพ และปัจจัยการรับรู้ ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมด ประจำเดือน ในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือน ในเขตพื้นที่ตำบลบาง ระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ศึกษาเป็นประชาชนที่มีอายุ 45-59 ปี ที่มีชื่อขึ้นทะเบียนราษฎร เขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมจำนวน 792 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มกลุ่ม ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามแบบแผนความเชื่อด้าน สุขภาพ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยง มีการ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ในแบบสอบถาม และนำไปทดลองใช้(Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.80 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ เครื่องมือแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ 0.847 ด้านพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน 0.760 ค่าความเที่ยงจากสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ของเครื่องมือวิจัยทั้งฉบับ 0.791 หากความสัมพันธ์ของ เพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือน ในเขตพื้นที่ตำบลบางระกำ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยายข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มเสี่ยง เบาหวาน ระดับการรับรู้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีส่งเสริมสุขภาพของแพนเดอร์ และพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ตนเองของสตรีวัยหมดประจำเดือนและสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (n = 265 ราย)

ข้อมูล	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุ	42	59	53.8	4.27
น้ำหนัก	44	110	65.1	9.09
ส่วนสูง	145	180	159.4	5.71
อายุเมื่อหมดประจำเดือน	39	56	48.3	3.0

ข้อมูลจากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ย 53.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.27 ปี อายุเฉลี่ยที่หมดประจำเดือน 48.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.01 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 65.1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.09 กิโลกรัม ส่วนสูงเฉลี่ย 159.4 เซนติเมตร

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (n=265 ราย)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ดัชนีมวลกาย		
น้ำหนักน้อยกว่าปกติ (BMI < 18.5)	2	0.8
น้ำหนักปกติ (BMI= 18.5-22.9)	52	19.6
ภาวะเสี่ยงต่อโรคอ้วน(BMI =23.0-24.9)	56	21.1
อ้วนระยะที่ I (BMI=25.0-29.9)	133	50.2
อ้วนระยะที่ 2 (BMI 30 ขึ้นไป)	22	8.3
สาเหตุของการหมดประจำเดือน		
หมดประจำเดือนโดยธรรมชาติ	260	98.1
ได้รับการผ่าตัดรังไข่สองข้าง	4	1.5
หมดจากการรักษาโรค	1	0.4
สถานภาพสมรส		
โสด	24	9.1
สมรสอยู่ด้วยกัน	189	71.3
สำเร็จการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	108	40.7
มัธยมศึกษา/ ปวช.	75	28.3
อนุปริญญา/ปวส.	45	17.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	37	14.0
อาชีพ		
เกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน	144	54.4
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	46	17.3
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	69	26.0
รับจ้าง/โรงงาน	6	2.3

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ รายได้เฉลี่ย 28,988 บาทต่อเดือน SD. 11,389 บาท ต่ำสุด 2,200 บาท สูงสุด 68,000 บาท		
ไม่เพียงพอในการใช้จ่าย	49	18.5
เพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ	91	34.3
เพียงพอใช้จ่ายและเหลือเก็บ	125	47.2
ปัญหาสุขภาพหรือโรคประจำตัว		
ไม่มีโรคประจำตัว	139	52.5
มีโรคประจำตัว	126	47.5
โรคเบาหวาน	60	22.6
โรคไขมันในเลือดสูง	78	29.4
โรคความดันโลหิตสูง	76	28.7
โรคหอบหืด	6	2.3
โรคหัวใจ	5	1.9
โรคภัยเรื้อรัง	4	1.5

จากตาราง พบว่า ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ค่าดัชนีมวลกายของกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดคือ อ้วนระยะที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมา คือ ภาวะเสี่ยงต่อโรคอ้วน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และน้ำหนักปกติ คิดเป็นร้อยละ 19.6 ตามลำดับ สาเหตุของการหมดประจำเดือนเกือบทุกรายหมดโดยธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 98.1 กลุ่มตัวอย่างที่เหลือหมดโดยการผ่าตัดรังไข่ทั้งสองข้างและการได้รับยา คิดเป็นร้อยละ 1.5 และ 0.4 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 71.3 รองลงมาเป็นสมรสแล้วแยกกันอยู่/ หม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 19.6 และสถานภาพโสด ร้อยละ 9.1 ตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาชั้นมัธยมศึกษาหรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 28.3 อนุปริญญาหรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 17.0 และปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 26.0 และรับราชการ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยประมาณ 28,988 บาท/เดือน ส่วนใหญ่เพียงพอเหลือจ่ายและเหลือเก็บ คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมารายได้ที่ได้รับเพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ คิดเป็นร้อยละ 34.3 และไม่เพียงพอในการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 18.5 สำหรับปัญหาสุขภาพและโรคประจำตัว พบว่า มีโรคประจำตัว ร้อยละ 47.5 โรคประจำตัวที่พบมากที่สุดคือ โรคไขมันในเลือดสูง คิดเป็นร้อยละ 29.4 รองลงมา โรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 28.7 และโรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 22.6

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ภาวะสุขภาพกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	Y
X1	1									
X2	0.118	1								
X3	-0.029	0.498**	1							
X4	-0.048	-0.378**	-0.464**	1						
X5	-0.057	0.020	-0.013	0.043	1					
X6	0.082	0.204**	0.307**	-0.125*	0.036	1				
X7	-0.017	0.140*	0.087	-0.076	-0.093	0.123*	1			
X8	-0.062	0.003	-0.109	0.013	-0.039	-0.420**	0.209**	1		
X9	-0.084	-0.006	-0.043	0.085	0.003	0.061	-0.113	-0.337**	1	
Y	-0.011	0.008	0.044	0.159**	-0.005	-0.037	-0.222**	-0.308**	0.413**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง พบว่า การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ภาวะสุขภาพกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะพร่องฮอร์โมนเพศในสตรีวัยหมดประจำเดือน

กลุ่มตัวอย่างสตรีวัยหมดประจำเดือนเกือบทุกรายหมดประจำเดือนตามธรรมชาติ โดยอาการหมดประจำเดือนที่กลุ่มตัวอย่างมีอาการมากที่สุดคือ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดหลังและปวดข้อ รองลงมาคือ ผิวแห้ง

แห้ง และร้อนวูบวาบบริเวณลำตัว หน้าอกและมีบางครั้งเหงื่อออก ทั้งนี้เนื่องมาจากการทำหน้าที่ของรังไข่สามารถสร้างฮอร์โมนเพศได้น้อยลง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบหลอดเลือด ระบบควบคุมอุณหภูมิ ระบบประสาทอัตโนมัติ อาการที่พบบ่อยได้แก่ ปวดหลัง ปวดตามกล้ามเนื้อ อาการร้อนวูบวาบ (Hot flashes) เหงื่อออกมาก และการเปลี่ยนแปลงในระบบผิวหนัง ที่ทำให้ผิวหนังเหี่ยวแห้งและบางลงเกิดรอยช้ำได้ง่าย ซึ่งเป็นผลจากการสูญเสียคอลลาเจน (collagen) ทำให้ความหนาของผิวหนังลดลงทั้งหมด ประจำเดือน (พวงผกา คงวัฒนานนท์, 2561)

2. ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยการรับรู้อุปสรรค ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเฉลี่ยทุกข้อในระดับไม่แน่ใจ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องหรือเห็นด้วยเพียงบางข้อ โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์น้อยที่สุดคือเรื่องไขมันในอาหาร เช่น ปลาที่มีกรดไขมันที่ทำให้ไขมันในเลือดสูง และการทานอาหารที่ทอดจากน้ำมันปาล์มช่วยลดไขมันในเลือด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและจบการศึกษาประถมศึกษา ทำให้มีความรู้เรื่องประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพน้อย สอดคล้องกับโรคประจำตัวที่พบมากที่สุดในกลุ่มตัวอย่างคือ โรคไขมันในเลือดสูง แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคน้อยก็จะมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพน้อย ส่งผลให้เจ็บป่วยหรือมีปัญหาภาวะสุขภาพ เช่น มี BMI เข้าสู่ระยะอ้วน ($BMI \geq 25.0 \text{ kg/m}^2$) ถึงร้อยละ 58.5 เป็นโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงตามมา

ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้ในระดับไม่เห็นด้วยทุกข้อ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้อุปสรรคในการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคมากที่สุดเรื่อง การนั่งสมาธิ และนั่งวิปัสสนาทำได้ยากในขณะที่มีความเครียด อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 47.5 มีโรคประจำตัวเรื้อรังและบางส่วนเกิดความเครียดจากภาวะหนี้สินร้อยละ 18.5 รองลงมาคือ ดื่มกาแฟ แทนอาหารเข้าในกรณีที่รีบเร่ง เนื่องจากส่วนใหญ่ทำงานทางการเกษตรซึ่งต้องใช้กำลังแรงงาน ดังนั้นจึงไม่นิยมดื่มกาแฟแทนอาหารเช้า

ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้ความสามารถต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเฉลี่ยในระดับเห็นด้วย โดยข้อที่มีการรับรู้ความสามารถต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมากที่สุดคือ รับประทานผัก ผลไม้ เป็นประจำทุกวัน และไปตรวจสุขภาพได้เป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ดังนั้นจึงสามารถหาผัก ผลไม้เพื่อรับประทานได้ตลอด รวมทั้ง ร้อยละ 47.5 มีโรคประจำตัวเรื้อรัง ดังนั้นจึงทำให้ไปรับการตรวจรักษาหรือ

ตรวจสอบสุขภาพได้เป็นประจำทุกปี

พฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพโดยรวมและรายด้าน ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง โดยการผ่อนคลายความเครียด มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการรับประทานอาหาร และการออกกำลังกาย โดยกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพการนอนหลับพักผ่อนอย่างน้อยวันละ 6-8 ชั่วโมงมากที่สุด รองลงมาคือ การดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว และ การทานถั่ว ผักกระเฉด สะเดา คენหอย ในขณะที่ยกย่องที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพน้อยสุดคือ การทานตับ หอยนางรม ปลาหมึก รองลงมาคือ การทานเนื้อสัตว์ติดมันหรืออาหารที่มีไขมันเจือปนและการเดิน วิ่งเหยาะๆ เล่นเทนนิส เต้นแอโรบิก

ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของมัณฑนา อุนาริเน (2564) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าตนเองมีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพของสตรีวัยทอง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โดยกลุ่มตัวอย่างการเห็นคุณค่าตนเอง และมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพของสตรีวัยทอง อยู่ในระดับปานกลาง และ การศึกษาของจุฬาลักษณ์ พิกแก้ว, วราภรณ์ บุญเชียง และพนิดา จันทโสภิตพันธ์ (2019) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพของชายวัยทองในชุมชนชายวัยทอง อายุระหว่าง 40-59 ปี อาศัยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหารมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย เช่นเดียวกับการศึกษาของฉัตรทอง จารุพิสิฐไพบุลย์และคณะ (2555) เรื่องพฤติกรรมสุขภาพของสตรีวัยทองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพในระดับดีแต่ขาดความรู้ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ คือ มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร การนอน สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพจิตและความเครียด สุขภาวะของครอบครัวในระดับดี ยกเว้นด้านการออกกำลังกายและสุขภาพทางเพศ และขาดความรู้เรื่องของฮอร์โมนเพศหญิงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงร่างกายของหญิงวัยทอง แต่แตกต่างกับการศึกษาของสุดกัญญา ปานเจริญ (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ที่มาใช้บริการในคลินิกสตรีวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัด นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสตรีวัยหมดประจำเดือนโดยรวมอยู่ในระดับดี และการศึกษาของทองใหญ่ วัฒนศาสตร์ (2003) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนที่มารับบริการที่คลินิกสตรีวัยหมดประจำเดือน จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษพบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนโดยรวมอยู่ในระดับดี

3. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยการรับรู้อุปสรรค ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพและความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ซึ่งถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรก ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนได้ร้อยละ 17.1 การรับรู้อุปสรรค ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับสอง สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.3 การรับรู้ประโยชน์ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับสาม สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22.4 และรายได้ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับสุดท้าย สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้และมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพมากกว่า จะมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพวัยหมดประจำเดือนมากกว่า ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพและการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพมากกว่า จะมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพวัยหมดประจำเดือนน้อยกว่า อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากกว่า สามารถใช้จ่ายเงินในการดูแลสุขภาพตนเอง เช่น การเลือกรับประทานอาหาร การพักผ่อนหย่อนใจ การตรวจร่างกายหรือไปพบแพทย์ตามนัด รวมทั้งการมีรายได้มากทำให้มีการรับรู้ความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพตนเองเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมสุขภาพมากก็จะมีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพน้อยลง เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งด้านความรู้ รายได้และการรับรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง ส่งผลให้พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพลดลง ในขณะที่การรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีน้อย ส่งผลให้การรับรู้ประโยชน์ที่ไม่ถูกต้อง ทำให้มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพลดลง

ผลการศึกษาสอดคล้องบางส่วนกับการศึกษาของจุฬาลักษณ์ พิภแก้ว, วราภรณ์ บุญเชียง และพนิดา จันทโสภีพันธ์ (2019) ที่พบว่า ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยการรับรู้สมรรถนะของตนเองปัจจัยด้านความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติพฤติกรรม ปัจจัยอิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยอิทธิพลด้านสถานการณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.324, p < 0.001, r = 0.620, p < 0.001, r = 0.674, p < 0.001, r = 0.580, p < 0.001, r = 0.591, p < 0.001$) ตามลำดับ แต่ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคมีความสัมพันธ์ซึ่งลบกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.429, p < 0.001$) และการศึกษาของทองใหญ่ วัฒนศาสตร์ (2003) ที่พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ และระดับ

การศึกษา สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ได้ร้อยละ 47.1 ($p=0.001$)

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่าและมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพมากกว่า จะมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพวัยหมดประจำเดือนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่าและมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพน้อยกว่า ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมากกว่า จะมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพวัยหมดประจำเดือนน้อยกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของการส่งเสริมสุขภาพและความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้และการจัดกิจกรรมการสนับสนุนทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้สตรีวัยทองมีการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของการส่งเสริมสุขภาพและความสามารถของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้น เพื่อส่งผลให้สตรีวัยหมดประจำเดือนมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

- กิติรัตน์ เตชะไตรศักดิ์ และคณะ .(2560). ตำราจริยเวชวิทยา.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
เกวลี เครือจักร กิตติ ศศิวิมลลักษณ์ และวิโรจน์ มงคลเทพ.(2560, มกราคม-เมษายน 2560) ความเครียดและพฤติกรรมปรับตัวของประชากรวัยทอง ตำบลแม่กระณี อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย.วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. ใน พระบรมราชูปถัมภ์.ปีที่ 11 (ฉบับที่ 1).
จุฑามาศ แหนจอก.(2561). อารมณ์และการจัดการความเครียด(EMOTION AND STRESS MANAGEMENT).พิมพ์ครั้งที่ 2 ชลบุรี:เก็ทบู๊คส์เอชเอ็น.
จุฬาลักษณ์ พักแก้ว,วารภรณ์ บุญเชียง, จันทโสภีพันธ์, (2019). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของชายวัยทองในชุมชน.พยาบาลสาร. Volume 46, (Issue 3):pp.130-141

- ฉัตรทอง จารุพิสิฐไพบูรณ์, ฉัฐนิภรณ์ จันทระโณทัย, วรรณ ชานานุภาพไพศาล และจงกลณี ต้อยเจริญ.(2555, กันยายน-ธันวาคม). พฤติกรรมสุขภาพของสตรีวัยทองในเขต อ.เมือง จ.นครราชสีมา, ใน วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. ปีที่ 22 (ฉบับที่ 3);: น.39-50.
- ชญัญญา ตันติธรรม และ ชลธิชา สติระพจน์ , (2561). MENOPAUSE 4.0. กรุงเทพมหานคร:คอนเซ็ปท์เมดิคัลส์.
- ชุลีกร คำนุทศิศิลป์.(2561, เมษายน-มิถุนายน) แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ และการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพทางการพยาบาล.ใน วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์ ปีที่ 38 (ฉบับที่ 2) : หน้า 132-141.
- ชันยรัตน์ วงศ์วานารักษ์.(2561).กลุ่มอาการถุงน้ำในรังไข่หลายใบในเวชปฏิบัติ.กรุงเทพมหานคร:พี.เอ.ชลิฟวิ่ง.
- ชิติพร เกียรติกังวาน มณี อภานันท์กุล และพรทิพย์ มาลาธรรม.(2555, มกราคม-เมษายน). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของพยาบาลสตรีวัยกลางคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.ใน รามาธิบดี พยาบาลสาร.ปีที่ 18 (ฉบับที่ 1): หน้า 24-41.
- ประสงค์ ตันมหาสมุทร. (2561). เชื้อมดลูกต่างที่. กรุงเทพมหานคร:พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- พวงศกา คงพัฒนานนท์. (2561).การส่งเสริมสุขภาพผู้หญิงวัยทอง.กรุงเทพมหานคร:ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็มแอนด์เอ็มเลเซอร์พรีนซ์
- พิชญ์ประอร ยังเจริญ สุภาพ และพรทิพย์ มาลาธรรม. (2554, มกราคม-เมษายน).ปัจจัยคัดสรรในการทำนายพฤติกรรมการป้องกันภาวะกระดูกพรุนของบุคลากรทางการพยาบาล.ใน รามาธิบดีพยาบาลสาร.ปีที่ 17 (ฉบับที่ 1) :หน้า 1-17.
- ทองใหญ่ วัฒนศาสตร์. (2003). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนที่มารับบริการที่คลินิกสตรีวัยหมดประจำเดือน จังหวัดจันทบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลอนามัยชุมชน). สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข.มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มณฑนา อุณาริเน. (2564). การเห็นคุณค่าตนเองที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของสตรีวัยทอง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มุกดินท์ แปะศิริ. (2564, กันยายน-ธันวาคม). การเสริมสร้างพลังอำนาจสตรีวัยทองในการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุคุณภาพ. ใน วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่. ปีที่ 22 (ฉบับที่ 3) .
- มณฑนา คงวิจิตร และ โสเพ็ญ ชูนวน. (2551, กรกฎาคม-สิงหาคม). ภาวะสุขภาพ อากาศของภาวะหมดประจำเดือน และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ. ในสงขลานครินทร์ปีที่ 26 ฉบับที่ 1

- วันทนา เนาว่าวัน และอารมณีย์ เอี่ยมประเสริฐ. (2563, มกราคม -มิถุนายน).การจัดการความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพชีวิตในการทำงาน. ใน วารสารวิชาการจัดการปริทัศน์ปีที่ 22 (ฉบับที่ 1). สุชาติ อินทวิวัฒน์. (2561). กลุ่มอาการทางเมตาบอลิกในสตรี.กรุงเทพมหานคร:พี.เอ.ดีฟวิ่ง จำกัด.
- สุดกัญญา ปานเจริญ. (2552, เมษายน-มิถุนายน). ปัจจัยที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือน ที่มาใช้บริการในคลินิกสตรีวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน วารสารสภากาการพยาบาล ปีที่ 24 (ฉบับที่ 2).
- อังศินันท์ อินทรกำแหง.(2552). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ.กรุงเทพมหานคร:บริษัทสุขุมวิทวิชาการพิมพ์.
- Anna Fenton&Nick Panay. **CLIMACTERIC**. Volume 13 Number 5 October 2010; 13:492-498
- Honorato, T.C., Haadsma, M.L., J.A., Boezen, M. H., Hoek, A., & Groen, H. (2018). **In-utero cigarette smoke exposure and the risk of earlier menopause**. Menopause, 25(1): pp.54-61.
- Jennifer Huizen, [online]. (2020,25 May). **Everything You Should Know About Menopause**. เข้าถึงได้จาก <http://www.health line>.
- Kuh, D., Cooper, R., Moore, A., Richards, M. & Hardy, R. (2018). **“Age at period cessation and verbal memory across adult life:Finding from the MRC National Survey of Health and Development.”** Maturitus, 100:93-202.
- Lomas-Vega.et.al. **Cross-cultural adaptation and validation of the Falls Efficacy Scale International in Spanish postmenopausal women**. Menopause. 19 (8), August, 904-908.
- Limpaphayom, K.,& Chaikittisilpa,S.(2000).**Changes in the urinary system and reproductive organs**. In K. Limpaphayom (Eds.), Menopause . Bangkok: Department of Obstetrics-Gynecology Faculty of Medicine Chulalongkorn University. pp.53-57.
- McAndrew LM ,et.al. [online]. (2009). **When,why and for whom there is a relationship between physical activity and menopause symptoms**.เข้าถึงได้จาก <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>.PubMed.
- NICE.[online].(2017,9 February). **Menopause Quality standard** .เข้าถึงได้จาก<http://www.nice.org.uk/guidance/qs143>.Published.
- Pender, N.J., Murdaugh, C.L. and Parsons, M.A., (2006). **Health promotion in nursing practice**. Boston: Julie Levin Alexander.
- J Clin Endocrinol Metab. (2019, October). **MENOPAUSE MANAGEMENT GUIDELINE**. pp.4660
- Jennifer Huizen, [online].(2021, 10 May). เข้าถึงได้จาก <http://www.health line-com.translate.good>.
- Sarri G, Davies M, Lumsden MA (2015).**Guideline Development Group**. Diagnosis and management of menopause:summary of NICE guidance. BMJ.2015:351h5746.

A study of the management of football clubs in Thai League 3

Akom Smuthkochorn¹, Sitthinun Sitthi², Graisorng Wongpradit³, Pracha Saenprang⁴
^{1,2,3,4}Lecturer, Faculty of Allied Health Sciences, Pathum Thani University

Abstract The purposes of this research were to study the management of football clubs in Thai League 3 and compare opinions on the management conditions of professional football clubs. This study used qualitative research methodologies to collect information from club management, coaches, staff, and football players (total 243 people). The collected data was analyzed by Percentage, Mean, and Standard Deviation. F-test statistics for the test of different club affiliations and positions in different clubs. There will be different opinions on the management conditions of professional football clubs. The results showed that 1) Personnel: The condition of management is at a good level, the trainers have knowledge and expertise in the field of coaching football athletes with an average of 3.88, and condition of management are at a below average level, meaning the referees are qualified according to the standards of the Football Association and the International Football Federation (FIFA) with an average of 2.53 2) Budget: The condition of management is at a good level, Football clubs have efficient budget management, transparency, and accountability with an average of 3.40, and condition of management is at below average level, i.e., football clubs have the main income from admission fees. Sales of souvenirs and food averaged 2.32 3) Equipment and stadium: The condition of management is at an average level, condition of management with the highest average is the arrangement of the playing field that was convenient to accessibility and match visits have averaged 3.20 and 4) Competition: The condition of management is at an average level, condition of management with the highest average is the main organizational structure responsible for the management of Thai League football, with an average of 3.23.

Key words : Management, Thai League 3, Professional football club

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3

อาคม สมุทรโคจร¹, สิทธิพันธ์ สิทธิ², ไกรสร วงศ์ประดิษฐ์³, และ ประชา แสนปรังค์⁴

^{1,2,3,4} อาจารย์, สาขาการจัดการกีฬา คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพในการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพ การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสโมสร ผู้ฝึกสอน เจ้าหน้าที่ นักกีฬาฟุตบอลจำนวน 243 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่าง (F-test) เพื่อทดสอบสังกัดสโมสรที่ต่างกัน และตำแหน่งหน้าที่ในสโมสรที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพในการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบุคลากร สภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับดี คือผู้ฝึกสอนมีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้านในการฝึกสอน นักกีฬาฟุตบอลมีค่าเฉลี่ย 3.88 และสภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปรับปรุง คือ ผู้ตัดสินมีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมกีฬาฟุตบอลฯ และสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) มีค่าเฉลี่ย 2.53 2) ด้านงบประมาณ สภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับดี คือ สโมสรฟุตบอลมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ย 3.40 และสภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปรับปรุง คือ สโมสรฟุตบอลมีรายได้หลักจากค่าผ่านประตู การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และอาหาร มีค่าเฉลี่ย 2.32 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสนามแข่งขัน สภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง โดยสภาพในการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดสนามแข่งขันที่สะดวกต่อการเดินทาง และการเข้าชมการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ย 3.20 และ 4) ด้านการแข่งขัน สภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง โดยสภาพในการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีโครงสร้างองค์กรหลักรับผิดชอบการบริหารงานฟุตบอลไทยลีก มีค่าเฉลี่ย 3.23

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ไทยลีก 3, สโมสรฟุตบอลอาชีพ

บทนำ

จากกระแสความนิยมในกีฬาฟุตบอลที่แพร่หลายในปัจจุบัน ทำให้การพัฒนาฟุตบอลอาชีพกระจายตัวไปในวงกว้าง ทีมฟุตบอลในระดับท้องถิ่นเริ่มได้รับความนิยม การผูกฟุตบอลเข้ากับภูมิภาคและจังหวัดนับได้ว่าช่วยสร้างกระแสจังหวัดนิยมขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ คู่ขนานไปกับกระแสความตื่นตัวในวงการวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ โบราณคดี คติชนศึกษา ศิลปวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการสนับสนุนของภาครัฐ

และเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสร้างกระแสความนิยม รักษุมนชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความนิยมในกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ยังมีปัญหาในหลายส่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาทั้งในเรื่องของความพร้อมของสนาม การจัดการทีม การจัดการแข่งขัน ดังนั้น หากจะพัฒนาให้ได้มาตรฐานและยั่งยืน ต้องพัฒนาระบบการจัดการให้มีประสิทธิภาพและให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้วยความสำคัญของกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ส่งผลในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับโลก และยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทยที่ได้มุ่งส่งเสริมพัฒนากีฬาอาชีพให้เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในส่วนของพัฒนากีฬาอาชีพยังมีหลายส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

ถึงแม้ว่ากีฬาฟุตบอลในปัจจุบันได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดมา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านรูปแบบวิธีการแข่งขัน และด้านเทคนิคการฝึกฝนกีฬาฟุตบอลที่น่าสนใจ เมื่อเป็นนักฟุตบอลที่มีผลงานดี มีชื่อเสียง จะสร้างผลงานความสำเร็จให้กับสโมสรฟุตบอล (วิวิธ ธิโสภา, 2549) แต่มีสิ่งๆ ที่เริ่มน่าเป็นห่วง คือ เรื่องของการบริหารจัดการของแต่ละสโมสร รวมถึงหน่วยงานองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมให้การแข่งขันฟุตบอลเป็นไปด้วยดี การบริหารจัดการจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ฟุตบอลอาชีพไทยจะประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว ซึ่งในอดีตเรื่องราวเหล่านี้อาจจะยังไม่มี ความสำคัญมากนัก เนื่องจากจำนวนผู้ชมยังไม่มาก การจัดการจึงทำได้ง่ายและสะดวก แต่ปัจจุบันนี้จำนวนผู้ชมและแฟนบอลเริ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ก็เริ่มสูงขึ้นเนื่องจากการแข่งขันแต่ละนัดนั้นจะเกี่ยวข้องกับรายได้และค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากปราศจากการจัดการที่ดีแล้ว สโมสรฟุตบอลก็จะมีความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่สามารถอยู่รอดได้ในระยะยาว (นภค รมโพธิ์, 2556)

สำหรับสโมสรฟุตบอลไทยลีก 3 ในปัจจุบันอาจจะตั้งเป้าหมายในการประสบความสำเร็จที่แตกต่างกัน ได้แก่ การประสบความสำเร็จในการแข่งขันภายในประเทศ การซื้อสินค้าของสโมสรของผู้ชมการแข่งขัน และความภักดีของผู้ชมการแข่งขัน เพื่อเป็นการสร้างผลกำไร แต่การดำเนินการตามเป้าหมายดังกล่าวกลับพบว่าปัจจุบันโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ของประเทศไทยกำลังเป็นปัญหาในการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ เช่น ความพร้อมของสนามกีฬา ระบบสาธารณสุข โภค การคมนาคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมและให้ความสำคัญต่อประเด็นดังกล่าวมากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555) ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเกิดความต้องการที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 (T3) เพื่อให้ทราบสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลในปัจจุบัน และเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 (T3) ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสนามแข่งขัน ด้านการจัดการแข่งขันของกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยให้ได้มาตรฐานและประสบ

ความสำเร็จในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมในการสร้างกระแสความนิยมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามัคคี และเพื่อความสำเร็จของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพในการบริหารจัดการของฟุตบอลไทยลีก 3
3. นำผลการวิจัยไปปรับปรุงสภาพในการบริหารจัดการสโมสรอาชีพไทยลีก 3 ให้เกิดประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสโมสร ผู้ฝึกสอน/เจ้าหน้าที่ และนักกีฬาของสโมสรฟุตบอลในไทยลีก 3 จำนวน 16 สโมสร แยกเป็นสโมสรระดับสถาบันอุดมศึกษา 6 สโมสร ระดับจังหวัด/อำเภอ 5 สโมสร หน่วยงานราชการ 5 สโมสร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้บริหารสโมสร ผู้ฝึกสอน/เจ้าหน้าที่ และนักกีฬาจำนวน 243 คน โดยใช้หลักการคำนวณของยามานะ (Yamane, 1973) โดยมีความคลาดเคลื่อนได้ 0.5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สร้างแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพในการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ มาสร้างข้อย่อยของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ
3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และนำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

4. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพอีกครั้ง แล้วจึงนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่ของค่าจอบแต่ละข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์โดยใช้สูตร ANOVA (F-test) เปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานงานวิจัย และสภาพในการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3

2. นำความเห็น และข้อเสนอแนะของผู้บริหารสโมสร ผู้ฝึกสอน/เจ้าหน้าที่ นักกีฬา มาสรุป เป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.7 สังกัดสโมสรสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.0 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 98.8 อายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.2 มีประสบการณ์ 2 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 91.4 ผลจากการวิจัยการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 โดยแยกด้านต่าง ๆ ออกเป็น 4 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร พบว่า สภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความ คิดเห็นอยู่ในระดับดี ไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดสโมสรใด และตำแหน่งหน้าที่ใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับดี คือ ผู้ฝึกสอนมีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ ของฟุตบอล โดยมีคุณสมบัติของโค้ชอาชีพผ่านการอบรมหลักสูตร (License C-A) ของสหพันธ์ฟุตบอลแห่ง เอเชีย (AFC) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ฝึกสอนได้แสดงความรู้ ความสามารถ จนเป็นที่ยอมรับของนักกีฬา และยังคงคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือให้นักกีฬาได้เป็นอย่างดี มีความคุ้นเคยกับนักกีฬา และทำหน้าที่ของผู้ฝึกสอน อย่างเต็มความสามารถ และสภาพการบริหารจัดการที่ควรปรับปรุง คือ ผู้ตัดสินที่ทำหน้าที่ในการแข่งขัน ยังขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) และมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดความรู้รอบรู้ ในเรื่องของกติกา การควบคุมการแข่งขันไม่มีประสิทธิภาพและยุติธรรม ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้เข้าร่วมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 ทั้งผู้ฝึกสอนและนักกีฬามีประสบการณ์สูง เป็นผู้ฝึกสอนอดีตทีมชาติ และนักกีฬาทีมชาติ จึงทำให้ผู้ตัดสินขาดความมั่นใจ ไม่กล้าตัดสินใจทำให้ผลการแข่งขัน ไม่ถูกใจผู้เกี่ยวข้อง ในสโมสรฟุตบอลอาชีพ

2. ด้านงบประมาณ พบว่า สภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความ คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะอยู่ในสโมสรใด และตำแหน่งหน้าที่ใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สโมสรมีการบริหารจัดการ งบประมาณที่ดี โปร่งใสตรวจสอบได้ และสภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางควรปรับปรุง คือ สโมสรยังไม่มีรายได้หลักจากการจำหน่ายบัตรผ่านประตู การจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของสโมสร และการ สมัครสมาชิกแฟนคลับของสโมสร

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการแข่งขัน พบว่า สภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดสโมสรใด และตำแหน่งหน้าที่ใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สโมสรไม่มีอุปกรณ์ประจำสนามแข่งขันที่ได้มาตรฐาน เช่นระบบเครื่องเสียง ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้สโมสรมีสนามแข่งขันของตัวเองที่ได้มาตรฐาน และอยู่ใกล้แหล่งชุมชน สภาพปัจจุบันสโมสรส่วนใหญ่ ใช้สนามซ้อมและสนามแข่งขันเป็นสนามเดียวกัน และสภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สโมสรมีที่ทำการ สถานที่เก็บตัว แยกสนามฝึกซ้อม และสนามแข่งขัน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อย่างเหมาะสม เพราะว่าเป็นด้านสถานที่และอุปกรณ์เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการแข่งขันอย่างมาก

4. ด้านการแข่งขัน พบว่า สภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดสโมสรใด และตำแหน่งหน้าที่ใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีโครงสร้างองค์กรหลักที่ดูแลรับผิดชอบบริหารจัดการการแข่งขันไทยลีก 3 และสภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กฎระเบียบการขึ้นทะเบียนนักกีฬาอาชีพในการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก 3 ซึ่งนักกีฬายังไม่เป็นนักกีฬาอาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นนักศึกษา

อภิปรายผล

1. ด้านบุคลากร พบว่า สภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความคิดเห็นด้วยในระดับดี ไม่ว่าจะอยู่ในสโมสรใด ตำแหน่งหน้าที่ใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับดี คือผู้ฝึกสอน มีความรู้ความสามารถในด้านศาสตร์ต่าง ๆ ของฟุตบอล โดยคุณสมบัติของโค้ชอาชีพ ผ่านการอบรมหลักสูตรของสหพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (License C-A) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ฝึกสอนได้แสดงความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ฝึกสอนจนเป็นที่ยอมรับของนักกีฬา และยังให้คำแนะนำช่วยเหลือนักกีฬาได้เป็นอย่างดีมีความคุ้นเคยกับนักกีฬาและทำหน้าที่ของผู้ฝึกสอนเต็มความสามารถ

2. ด้านงบประมาณ พบว่า สภาพการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความคิดเห็นอยู่มระดับปานกลาง ไม่ว่าจะอยู่ในสโมสรใด และ ตำแหน่งใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สโมสรฟุตบอลมีการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใสตรวจสอบได้

3. ด้านวัสดุและอุปกรณ์ในการแข่งขัน พบว่า สภาพการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะอยู่ในสโมสรใด และตำแหน่งหน้าที่ใดใน

สโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการเตรียมอุปกรณ์ประจำสนามแข่งขัน เช่น ระบบเครื่องเสียง และระบบไฟฟ้าที่ได้มาตรฐาน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้สโมสรฟุตบอลมีสนามแข่งขันของตัวเองที่ได้มาตรฐานและอยู่ใกล้แหล่งชุมชน ในสภาพปัจจุบัน สโมสรส่วนใหญ่จะใช้สนามฝึกซ้อมและสนามแข่งขันเป็นสนามเดียวกัน

4. ด้านการจัดการแข่งขัน พบว่า สภาพการบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะอยู่ในสโมสรใด และตำแหน่งใดในสโมสร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีโครงสร้างองค์กรหลักรับผิดชอบบริหารงานฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกโดยตรง โดยอ้างอิงข้อกำหนดของสหพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย AFC ที่กำหนดไว้ว่าการดำเนิน การจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ ควรจะมีการจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานฟุตบอลอาชีพอย่างชัดเจน มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีคณะกรรมการจัดการแข่งขันดูแลให้ดำเนินการตามกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ และคอยติดตามประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

การบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพไทยลีก 3 ต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการจัดการแข่งขันต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของสมาคมฟุตบอลฯ นอกจากนี้ ผู้แทนสโมสร ผู้แทนสมาคมฟุตบอลฯ และผู้แทนคณะกรรมการจัดการแข่งขันต้องรวมเป็นคณะกรรมการจัดการแข่งขันที่มีอำนาจตัดสินใจสูงสุด

การนำไปใช้ประโยชน์

1. ด้านบุคลากร

1.1 ผลักดันผู้ตัดสินได้มาตรฐานระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับผู้ตัดสินของไทย ให้ได้รับการยอมรับเทียบเท่าผู้ตัดสินนานาชาติ มีการกำหนดรายได้ของผู้ตัดสินตามระดับขีดความสามารถ

2. ด้านงบประมาณ

2.1 สโมสรฟุตบอลควรมีแผนการตลาดมีรูปแบบการหารายได้สิทธิประโยชน์ เช่น ค่าโฆษณา ค่าสมัครสมาชิกแฟนคลับ การจำหน่ายบัตร และขายของที่ระลึกของสโมสร

2.2 รัฐบาลหรือองค์กรหลักที่ดำเนินการจัดการแข่งขันควรจะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณที่พอเพียงต่อการพัฒนาทีมในระยะเริ่มต้น

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสนามแข่งขัน

3.1 ส่งเสริมให้มีสนามแข่งขันฟุตบอลอาชีพของแต่ละสโมสรให้ได้มาตรฐานและอยู่ใกล้ชุมชน

- 3.2 จัดให้มีระบบคู่มือรักษาสนามแข่งขันให้มีความปลอดภัยและความพร้อมสูงสุด
- 3.3 จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการจัดการแข่งขัน เช่น ห้องพักนักกีฬา ห้องผู้ตัดสิน ห้องแถลงข่าว
- 3.4 ควรจะมีการจัดคณะกรรมการตรวจสอบสนามแข่งขันของแต่ละสโมสรก่อนเริ่มการแข่งขัน
4. ด้านการจัดการแข่งขัน
 - 4.1 จัดให้มีกติกา กฎระเบียบ ข้อบังคับให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เช่น กฎระเบียบการซื้อขายนักกีฬา
 - 4.2 กำหนดการแข่งขันล่วงหน้าและให้สอดคล้องกับระบบสากล เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเตรียมทีมของสโมสรและทีมชาติ
 - 4.3 ควรจะมีองค์หลักในการทำหน้าที่ดูแลและควบคุมการจัดการแข่งขันให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ AFC กำหนด
 - 4.4 จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์การแข่งขันตลอดฤดูกาล เพื่อสร้างกระแสนิยม
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรศึกษาสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพจากไทยลีก 1 และ 2
 2. ควรศึกษาสภาพการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพ โดยมีการสอบถามจากผู้ชมและผู้สื่อข่าว
 3. ควรศึกษาปัญหาการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพเพื่อการเข้าร่วมการแข่งขันไทยลีก

1-3

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). ยุทธศาสตร์ส นักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555-2559. สืบค้นจาก <https://www.mots.go.th/download/pdf/strategyofpermanentofmots55-59.pdf>.
- วิวิธ ธิโสภณ. (2549). *การฝึกกีฬาฟุตบอล*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- นภดล ร่มโพธิ์. (2556). ประเด็นด้านการบริหารการปฏิบัติการกับฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 36(139), 8-11.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

The Policy to Promote Tourism in Phetchabun Province

Somsak Thaoruktrakul¹, Thanaphak Bungchan², and TeeRayut SamTia³

¹Student of Master Degree, (Public Administration), Rajapark Institute

^{2,3}Lecturer, Master of Public Administration., Rajapark Institute

Abstract : This research aimed to 1) the level of opinions of tourists towards tourism promotion policy in Phetchabun Province with different status in terms of gender, age, income, occupation and education level. of Phetchabun The sample group used in this study was 300 tourists. The specific tool used for data collection was a questionnaire. Tools for analyzing descriptive statistics By distributing frequency to find percentage Standard deviation mean Inferential statistics One - way Anova Analysis

The research findings were summarized as follows most of the samples were female. 55.0 percent, age 20-30 years, accounted for 25.7 percent, most of them have a bachelor's degree or equivalent, the number of 128 people, or 42.7 percent, have income 15,001-25,000. Government work has opinions about promoting tourism in Phetchabun Province. Found that social and cultural tourism Ecotourism Public relations Communication process and stimulus measures at a high level The results of the hypothesis testing revealed that gender, age, income, education and occupation were related to the views on government policy and tourism promotion of Phetchabun Province. In very good overall level

Keywords : Public Policy, Tourism

Corresponding Author: Email : nuttawutbungchanz@gmail.com

นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์

สมศักดิ์ เถารักตระกูล¹, ธนภาค บุ่งจันทร์², และธีรยุทธ สามเศียร³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันรัชต์ภาคย์

^{2,3}อาจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีสถานะต่างกันในด้านเพศ อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา 2) รูปแบบความสัมพันธ์นโยบายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักท่องเที่ยวจำนวน 300 คน แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Anova Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.0 อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.7 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 มีรายได้ 15,001-25,000 ประกอบอาชีพราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การประชาสัมพันธ์ กระบวนการติดต่อสื่อสารและด้านมาตรการกิจกรรมกระตุ้นในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในภาพรวมระดับดีมาก

คำสำคัญ : นโยบายสาธารณะ, การท่องเที่ยว

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมด้านบริการที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้รับการพัฒนาและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วนับได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายทั้งที่ปรากฏเป็นนามธรรมและรูปธรรมที่สามารถประเมินค่าได้คือในรูปแบบเงินตราต่างประเทศที่ได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวนอกจากนี้ยังเป็นการสร้างงานให้กับคนในประเทศและกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวดังที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 217) ได้รายงานว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะ

สามารถสร้างงานให้แก่ระบบเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมในสาขาต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นในอัตรานักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ 9 คน สามารถสร้างงานได้ 1 คน ในขณะที่นักท่องเที่ยวภายในประเทศ 73 คน สร้างงานในประเทศ ได้ 1 คน

ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นความหวังใหม่ของระบบเศรษฐกิจไทยที่จะช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวต่อไปได้แต่อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมิใช่จะมีบทบาทแต่เฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้นยังมีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองอีกด้วย (เสรี วังส์ไพจิตร, 2530) ซึ่งพอจะสรุปความสำคัญได้ดังนี้

1. สนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา
3. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันเป็นหนทางนำไปสู่สันติภาพและสามัคคี

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวมานานพอสมควรโดยเริ่มมีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้เป็นสาขาหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2515 – 2519) เป็นต้นมาซึ่งในปี 2519 ประเทศไทยก็เริ่มมีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นแผนแรก โดยแผนดังกล่าวได้มุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดหรือจูงใจนักท่องเที่ยว เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการท่องเที่ยว เช่น ระบบการสื่อสาร การคมนาคม สาธารณูปโภคในสถานที่ท่องเที่ยว สถานบริการ สถานที่รวมทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นต้นนับแต่นั้นมาแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวก็ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ตามลำดับโดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับล่าสุดที่รัฐบาลได้วางเป้าหมายไว้นั้นมีใจความสรุปด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว (www.thaigov.go.th วันที่ 26 กันยายน 2546) ไว้ดังนี้

1. เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาครวมถึงการจัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว
2. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็กและธุรกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพการบริการท่องเที่ยวและยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการประชุมการสัมมนาและการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. เร่งพัฒนาบูรณะฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว

4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวรวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (www.nesdb.go.th วันที่ 28 กันยายน 2546) ได้มีมาตรการส่งเสริมรายได้จากการท่องเที่ยว ดังนี้

1. มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการท่องเที่ยว 7 มาตรการ คือ

1.1 ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

1.2 ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

1.3 การป้องกันแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

1.4 การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการจับจ่ายซื้อขาย (Shopping Center)

1.5 การส่งเสริมนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษ (Special Interest)

1.6 การกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมสนับสนุนปี การท่องเที่ยว Amazing Thailand

1.7. การจัดตั้งองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด และพื้นที่ รวมมาตรการที่จะต้องดำเนินการในระยะต่อไป คือ

1.7.1 การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

1.7.2 การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว

1.7.3 การจัดตั้งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น

1.7.4 การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการจัดประชุม

1.7.5 การจัดนิทรรศการ

1.7.6 การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive)

1.7.7 การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่ภูมิภาค

โดยให้รายงานความคืบหน้าให้คณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจรับทราบทุก ๆ 3 เดือน

2. ให้ความสำคัญสูงสุดกับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่นักท่องเที่ยวนิยมไป 12 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี (พัทยา) ภูเก็ต เชียงใหม่ สงขลา (หาดใหญ่) สุราษฎร์ธานี (เกาะสมุย) นราธิวาส (สุไหงโกดก) กระบี่ กาญจนบุรี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน) และเพชรบุรี

(ชะอำ) โดยมอบหมายกระทรวงมหาดไทยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ โดยให้คณะกรรมการประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ส่วนราชการ (รวมหน่วยราชการเจ้าของพื้นที่ เช่น อุทยานแห่งชาติ วัด อุทยานประวัติศาสตร์ ฯลฯ) องค์กรปกครองท้องถิ่นและผู้ประกอบการเพื่อทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการส่งเสริมและพัฒนาและแก้ไขปัญหาทุกประการของจังหวัดหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ให้ลุล่วงด้วยความเรียบร้อย

ผลการดำเนินงานในช่วงปี Amazing Thailand 1998-1999 หรือปีท่องเที่ยวไทย 2541-2542 สถิตินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวประเทศไทย จำนวน 7.76 ล้านคน ในปี 2541 เพิ่มขึ้นจากปี 2540 ร้อยละ 7.53 รายได้จากการท่องเที่ยว 242,177 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2540 ร้อยละ 9.70 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีสถิติการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ 53.65 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 3.08 มีรายได้หมุนเวียนภายในประเทศ 203,858 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.78 (www.tat.or.th วันที่ 26 กันยายน 2546)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นควรทำกันในทุกระดับของประเทศโดยเฉพาะระดับภูมิภาคซึ่งจะเป็นการสร้างและกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกทั้งยังกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะอนุรักษ์โบราณสถานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอย่างแพร่หลายในแต่ละจังหวัดเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศไทยมีกระจายกันอยู่ทุกภาคของประเทศซึ่งแต่ละแห่งก็จะมีลักษณะแตกต่างกันไปทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกไปได้ตามความพอใจของตนโดยทั่วไปแล้ว แต่ละจังหวัดจะมีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองตามแต่ละลักษณะภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น บางจังหวัดก็มีจุดเด่นในเรื่องของหาดทราย ชายทะเล บางแห่งก็เป็นในเรื่องของป่าเขาลำเนาไพร บางแห่งก็เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ โบราณสถานและวัฒนธรรมประเพณี (วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, 2532 : 4)

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดปัจจัยที่สำคัญถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานการท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวประการแรกคือ สิ่งดึงดูดใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยว ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม แหล่งพักผ่อนหย่อนใจประการที่สองคือ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พักอาศัย ร้านอาหารภัตตาคาร สถานบริการ แหล่งบันเทิง ระบบการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม สาธารณูปโภคตามแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ปัจจัยประการที่สามคือ การขนส่งซึ่งต้องกระทำอย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย และมีความปลอดภัย ประการสุดท้ายที่สำคัญคือ การต้อนรับ เพราะทำให้เกิดความประทับใจและอยากที่จะกลับไปเยือนอีก พร้อมทั้งบอกกล่าวกันต่อไป

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างแวดล้อมไปด้วยพื้นที่ป่าเขาเขียวขจีภูมิประเทศมีทัศนียภาพที่สวยงามถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมีสถานที่ทางวัฒนธรรม

ที่เก่าแก่ มีเทศกาลงานประเพณีที่หลากหลาย ซึ่งสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดีแต่ยังขาดการพัฒนา การวางแผน และการบริหารจัดการที่เหมาะสมจังหวัดเพชรบูรณ์มีแหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้ผู้สนใจค้นคว้ากันมากมาย เช่น เขา คือเป็นชื่อเรียกรวมทิวเขาน้อยใหญ่ของเทือกเขาเพชรบูรณ์มีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบายตลอดปีประกอบด้วย มีทัศนียภาพสวยงามทำให้ได้รับความนิยมนมากที่สุดฤดูใบไม้ผลิ เป็นบริเวณที่มีอากาศหนาวเย็นตลอดปียามเช้า จะมองเห็นทะเลหมอกตัดกับยอดภูสูงต่างงดงามมาก ในเดือนธันวาคม-มกราคม จะมีดอกนางพญาเสือโคร่งสี ชมพูบานสะพรั่งไปทั่วภูเขา ยามค่ำคืนจะเห็นแสงไฟระยิบระยับจากบ้านเรือนที่อยู่ด้านล่าง เปรียบได้กับ “ดาวบนดิน” อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว มีอากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปีเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สมบูรณ์สะพรั่งไปทั่วภูเขา ในยามค่ำคืนจะเห็นแสงไฟตลอดทั้งปี เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติหรือท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สมบูรณ์ที่สุดในจังหวัดเพชรบูรณ์หรือเทศกาลประเพณี เช่น งาน มะขามหวานและงานกาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์มะขามหวานเป็นพื้นเศรษฐกิจที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เพชรบูรณ์ทราบกันโดยทั่วกันว่าเพชรบูรณ์เป็น “เมืองมะขามหวาน” และงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำในช่วง เทศกาลสารทไทย เป็นต้น

จากข้อมูลนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลดังกล่าวจังหวัดเพชรบูรณ์ ถือได้ว่าเป็น แหล่งเที่ยวที่มีความพร้อมแต่ยังขาดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาถึงนโยบายของภาครัฐที่ให้การสนับสนุน การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ไปปฏิบัติตลอดจนสำรวจ ความคิดเห็นความต้องการพยากรณ์แนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในช่วงของเทศกาล ประเพณีของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การปรับปรุงนโยบายการส่งเสริม การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลการนำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดไปปฏิบัติ บรรลุผลตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นนโยบายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มี สถานะต่างกัน ในด้านเพศ อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์นโยบายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

แนวทางการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับประชากรเป้าหมาย นักท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling) จำนวน 300 คนจากในเหตุการณ์ท่องเที่ยวจำนวน 1,000 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามปลายเปิดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสังคม วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การประชาสัมพันธ์ กระบวนการติดต่อสื่อสารและมาตรการและกิจกรรมกระตุ้นส่งเสริม

3. แบบสอบถามที่เกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกอธิบายลักษณะการใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมานใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA Analysis)

ผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นนโยบายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ด้านการท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาแบบแผนการท่องเที่ยวของจังหวัดควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตลอดรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชน ประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้า บริการมากที่สุด รองลงมาได้แก่การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่ท่องเที่ยวในทุกมิติ(เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ จังหวัดควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการ

ท่องเที่ยว จังหวัดควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้ทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นใน จังหวัดควรสนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคนโดยการเพิ่มความรู้ ทักษะการมีจิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดควรสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในด้านการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีอิสระ สามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง ตามลำดับ

2. ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าจังหวัดควรส่งเสริมการจัดตั้งองค์การพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชน ที่ดูแลทางด้านสิ่งแวดล้อมส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รองลงมาได้แก่จังหวัดควรให้ความสำคัญกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความจำเป็นอันดับต้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร กำหนดวิธีการที่เหมาะสม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดควรมีการควบคุมดูแลรักษาจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกรบกวน พื้นที่ได้ยาก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีการคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมปรับให้เหมาะสมกับรูปแบบ กิจกรรม จังหวัดควรนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งการจัดสรร กระจายงบประมาณอย่างทั่วถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีการคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษาสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ การมีรายได้เพียงอย่างเดียว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโดยให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ ตามลำดับ

3. ด้านมาตรการและกิจกรรมกระตุ้น นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความน่าสนใจเพิ่มขึ้น รองลงมาได้แก่ จังหวัดควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้ตระหนักในความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ จังหวัดควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับทรัพยากร จังหวัดควรสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ให้ความมั่นใจ ปลอดภัยในการท่องเที่ยว จังหวัดควรพัฒนาปรับปรุงให้การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบาย เช่น ถนน ยานพาหนะ จังหวัดควรมีการจัดระเบียบธุรกิจเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการบังคับการใช้กฎหมายกับธุรกิจที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจนำเที่ยว จังหวัดควรมีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแลรักษาภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำคัดเตือน สร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วยและนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าจังหวัดควรมีการสนับสนุนการศึกษาวิจัย ประเมินผล การพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหาการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน ตามลำดับ

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการจัดการทำเว็บไซต์เพื่อให้ข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดที่สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน ลำดับต่อมาได้แก่ การติดตั้งป้ายแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด จังหวัดควรมีการจัดทำข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จังหวัดควรมีการส่งเสริมความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง จังหวัดควรมีการพัฒนาระบบการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางอย่างทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว ในระดับมาก, การประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวไปยังหน่วยงานต่างๆ ตามลำดับ

5. ด้านกระบวนการติดต่อสื่อสาร นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่างังหวัดควรกำหนดขั้นตอนความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการให้ได้ข้อมูลย้อนหลังทันที ลำดับต่อมา ได้แก่วจังหวัดควรมีการดูแลติดตามผลการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทำ การบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควรสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรภาคบริการของจังหวัดให้ เห็นความสำคัญของคุณภาพมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างแรงจูงใจ ให้กับบุคลากรเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวจังหวัดควรมีการประสานให้ผู้ ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดบริการการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายละเอียดรายด้านดังนี้

1. ด้านการท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการให้มีการจัดระเบียบสถานที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรมีการบำรุงรักษาแหล่งวัฒนธรรม ควรมีการบริหารจัดการสุขภาพที่ดี ควรมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการนำเสนอ วัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ควรมีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมแล้วและมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

2. ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการให้มีการสร้างพื้นที่สีเขียวมากขึ้น มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำเสนอ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ใหม่ๆ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมีการดูแล ด้านสุขภาพมากขึ้น และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมแล้วและมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

3. ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการให้มีการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลมีเดียมากขึ้น มากที่สุด

รองลงมาได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่าการประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสมแล้ว และมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 12.0 ตามลำดับ

4. ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการให้มีการเพิ่มหมายเลขโทรศัพท์เพื่อสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรมีการเพิ่มสัญญาณ wifi ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ควรมีบริการสอบถามข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวในจุดสำคัญ ควรพัฒนาระบบการโทรคมนาคม 3G และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่าการติดต่อสื่อสารมีความเหมาะสมแล้ว ขณะที่ผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 10.0ตามลำดับ

5. ด้านมาตรการและกิจกรรมกระตุ้น พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการให้เพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัยมากขึ้น มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมที่บอกลึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีมาตรการยกระดับสินค้าท้องถิ่นให้มีคุณภาพมากขึ้นและผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนมีความเห็นว่าการมาตรการและกิจกรรมกระตุ้นที่ดำเนินการอยู่มีความเหมาะสมแล้วและที่มีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 8.7 ตามลำดับ

รูปแบบความสัมพันธ์จากการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่าเพศชายมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์มากกว่าเพศหญิง

สมมติฐานที่ 2 ตัวแปรอายุมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ และด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าทุกกลุ่ม

สมมติฐานที่ 3 ตัวแปรรายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,001-35,000 บาทมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ และด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าทุกกลุ่ม

สมมติฐานที่ 4 ตัวแปรระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับ ความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งในภาพรวม และรายด้าน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าทุกกลุ่มระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 5 ตัวแปรอาชีพมีความสัมพันธ์กับ ความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

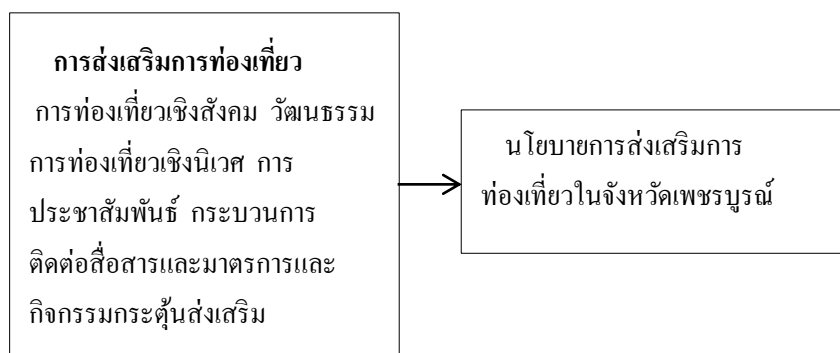
ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าทุกกลุ่ม

สมมติฐานที่ 6 การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนโยบายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังแผนภาพที่ 1

อภิปรายผลการศึกษา

1. นโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ การกำหนดและดำเนินนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเชิงสังคมและวัฒนธรรม เชิงนิเวศน์ การประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสารหรือมาตรการและกิจกรรมกระตุ้น ล้วนมีความสำคัญในการขับเคลื่อนภาคการท่องเที่ยวและภาคธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทุกด้านสอดคล้องงานวิจัยของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541)

2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสังคม และวัฒนธรรม ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชน ประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้า บริการ ควรมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่ท่องเที่ยวในทุกมิติ(เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้ทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ควรสนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคนโดยการเพิ่มความรู้ ทักษะ การมีจิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและควรสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ในด้านการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างมีอิสระ สามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังควรมีการจัดระเบียบสถานที่ การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ระบบสุขภาพ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ควรมีการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่น การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสอดคล้องงานวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2530)

3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรส่งเสริมการจัดตั้งองค์การพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชน ที่ดูแลทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรให้ความสำคัญกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร กำหนดวิธีการที่เหมาะสม ควรมีการควบคุมดูแลรักษา จัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรืองดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่อนไหว ง่ายต่อการถูกกระทบ พื้นที่ได้ยากควรมีการคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมปรับให้เหมาะสมกับรูปแบบ กิจกรรม ควรนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งการจัดสรร กระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงควรมีการคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษา ระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ การมีรายได้เพียงอย่างเดียว ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโดยให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ นอกจากนี้ยังควรให้มีการสร้างพื้นที่สีเขียว การปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ๆ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการดูแลด้านสุขภาพปลอดภัย งานวิจัยของวริกา หอมเศรษฐี (2547)

4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์ มีการจัดการทำเว็บไซต์เพื่อให้ข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดที่สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน การติดตั้งป้ายแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดดีในระดับหนึ่ง ควรมีการจัดทำข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพัฒนาระบบการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางอย่างทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวไปยังหน่วยงานต่างๆนอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต และโซเชียลมีเดียอย่างหลากหลายเพื่อเข้าถึงได้สะดวกปลอดภัยงานวิจัยของวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2532)

5. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกระบวนการติดต่อสื่อสาร ควรกำหนดขั้นตอน ความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการ ให้ได้ข้อมูลย้อนหลังทันที ควรมีการดูแล ติดตามผลการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทำกรบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควรสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรภาคบริการของจังหวัดให้เห็นความสำคัญของคุณภาพ มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญ มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว ควรมีการประสานให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดบริการการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรมีการเพิ่มหมายเลขโทรศัพท์เพื่อสอบถาม

ข้อมูลการท่องเที่ยว การเพิ่มสัญญาณwifiในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ บริการสอบถามข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยว ในจุดสำคัญ การพัฒนาระบบการโทรคมนาคม 3G สอดคล้องงานวิจัยของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541)

6. การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านมาตรการและกิจกรรมกระตุ้น หากมีการสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความน่าสนใจเพิ่มขึ้น ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้ตระหนักในความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับทรัพยากร ควรสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ให้ความมั่นใจ ปลอดภัยในการท่องเที่ยว ควรพัฒนา ปรับปรุง ให้การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว สะดวกสบาย เช่น ถนน ยานพาหนะ ควรมีการจัดระเบียบธุรกิจ เพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการบังคับการใช้กฎหมายกับธุรกิจที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะธุรกิจที่พักรวม ธุรกิจนำเที่ยว ควรมีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน สร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วยและ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าจะหวังให้มีการสนับสนุนการศึกษา วิจัย ประเมินผล การพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา การปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมที่บอกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ควรมีมาตรการยกระดับสินค้าท้องถิ่นให้มีคุณภาพมากขึ้น และควรมีการตั้งศูนย์จำหน่ายมะขามและของดีเมืองเพชรบุรีสอดคล้องงานวิจัยของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ระบบออนไลน์) แหล่งที่มา

7. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

8. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

9. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

10. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

11. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

12. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านกระบวนการ ติดต่อสื่อสาร การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านมาตรการและกิจกรรมกระตุ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสังคม และวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการจัดระเบียบสถานที่ ควรมีการบำรุงรักษาแหล่งวัฒนธรรม การบริหารจัดการสุขภาพที่ดี ควรมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ควรมีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ควรเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนา อีกทั้งอาจใช้ทฤษฎีแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เป้าหมายที่ 2 ปี พ.ศ. 2541-2546 “เที่ยวไทย...รักษาไทย” เป็นการกำหนดให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ไปในทิศทางที่ช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้

2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการสร้างพื้นที่สีเขียวมากขึ้น ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ใหม่ๆ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมีการดูแลด้านสุขภาพมากขึ้น ดังนั้น จึงควรมีมาตรการสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยว รวมถึงบุคคลในท้องถิ่นที่มีความตระหนัก ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ อาจใช้ทฤษฎีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ มาปรับปรุงในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยว ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลมีเดีย เช่น facebook twitter และควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อให้เข้าถึงได้ง่าย

4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกระบวนการติดต่อสื่อสาร นักท่องเที่ยว ต้องการให้มีการเพิ่มหมายเลขโทรศัพท์เพื่อสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มสัญญาณ wifi ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ควรมีบริการสอบถามข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวในจุดสำคัญ ควรพัฒนาระบบการโทรคมนาคม 3G

5. การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านมาตรการและกิจกรรมกระตุ้น นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า

ต้องการให้เพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัยมากขึ้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่บอกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ควรมีมาตรการยกระดับสินค้าท้องถิ่นให้มีคุณภาพมากขึ้นควรมีการตั้งศูนย์จำหน่ายมะขามและของดีเมืองเพชรบูรณ์

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. “การท่องเที่ยว”. (ระบบออนไลน์) แหล่งที่มา :

http://www.mots.go.th/tourism/index.php?section=profile&category=stvi&part_under_id=&cate_id=96&stvi_id=14&stvi_type_id1=2 (20 มิถุนายน 2550).

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) **Internal Tourist Arrival 2002 Asia-Pacific**. กรุงเทพฯ : กongsiti และวิจัย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2530) **ประสิทธิภาพของสื่อในด้านการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ประชาชน**. เอกสารงานวิจัย

คณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541) **เอกสารการเตรียมงานปีท่องเที่ยวไทย 2541-2542 (Amazing Thailand 1998-1999)**. พิมพ์ครั้งที่ 2 : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

รวีกา หอมเศรษฐี (2547) “**ประสิทธิผลของการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย**”. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2532) “**การกำหนดนโยบายและแผนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณี พฤติกรรมการรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**”. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สืบค้นจาก <http://www.bemyguestthailand.com> (วันที่ 28 กันยายน 2547)

The relationship of health belief model with behaviors of prevention for covid-19 Of caregivers in the Protection and Development Centers Nonthaburi Province

Phimpha Khenkhampha¹, Vatcharaporn Chunsandee², Janya Seangsanow³

¹Student of Master Degree, (Health System Management), Pathumthani University

^{2,3}Lecturer, Health System Management, Faculty of Allied Health Sciences., Pathumthani University

Abstract: The objectives of this research were 1) to study behaviors to prevent for covid-19 of Caregivers and 2) to study the relationship of health belief model with behaviors to prevent covid-19. The research model was a descriptive research and a cross-sectional study. The sample was caregivers with disabilities in the Protection and Development Center for the Disabled Nonthaburi Province, by using the inclusion criteria and the exclusion criteria were 252 people. The research instrument was a questionnaire which were divided into 4 parts. The quality of the tool was checked by 5 experts with the conformity index was 0.91. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation analysis.

The results of the research found that most of the samples were female 98.41%, were in the 43-50 age group 39.7%, most education Lower than high school/vocational, most education Lower than high school/vocational 92.9%, most of the occupation are caregivers with disabilities, income less than 15,000 baht and health condition no underlying disease. The results of the correlation analysis revealed that ; Genders correlated with occupation (29.1%), age correlated with health status (32.6%) , education was correlated with income (75.3%), education and income were related to perceived benefit of the treatment (11.8%, 12.7%), respectively, the perceived benefit of the treatment was related to the perceived severity of the disease (10.1), most caregivers with disabilities Preventive behaviors against COVID-19 High level ($\bar{x}=2.92$, S.D = 0.78), especially with yourself or family members if you have fever, cough, runny nose, sore throat, dyspnea and she will stop working and rush to see a doctor it was a high level of behavior ($\bar{x}=2.99$, S.D = 0.89).

Key words : Health belief model, behavior, Covid-19

ความสัมพันธ์ของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการจังหวัดนนทบุรี

พิมพ์พา เคนคำภา¹, วัชรารภรณ์ ฉุนแสนดี² และจรรยา เสียงเสนาะ³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (การจัดการระบบสุขภาพ) คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3}อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ : การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการ 2) ศึกษาความสัมพันธ์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาและศึกษาแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้ดูแลคนพิการ ในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก และเกณฑ์คัดออก ได้จำนวน 252 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 98.41 อายุมากที่สุดอยู่ระหว่าง 43-50 ปี ร้อยละ 39.7 การศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 92.9 อาชีพส่วนใหญ่เป็นที่เลี้ยงดูดูแลคนพิการ รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท และ ภาวะสุขภาพ ไม่มีโรคประจำตัว ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับอาชีพ (29.1%) อายุ มีความสัมพันธ์กับ ภาวะสุขภาพ (32.6%) การศึกษามีความสัมพันธ์กับ รายได้ (75.3%) การศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาโรค (11.8%, 12.7%) ตามลำดับ การรับรู้ประโยชน์ของการรักษาโรค มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความรุนแรงของโรค (10.1) ผู้ดูแลคนพิการส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 2.92, S.D = 0.78) โดยเฉพาะกับตนเองหรือสมาชิกในบ้านหากมีอาการไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจเหนื่อยหอบ จะหยุดปฏิบัติงาน และรีบไปพบแพทย์ เป็นพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 2.99, S.D = 0.89)

คำสำคัญ: แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรม โรคโควิด-19

บทนำ

โรคติดต่ออุบัติใหม่ ระบาดจากเมืองอู่ฮั่นประเทศจีน แพร่ระบาดไปสู่ประเทศต่างๆทั่วโลกในขณะนี้ หรือมักเรียกโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) หนึ่งในตระกูลเชื้อไวรัสโคโรนาได้แก่ซาร์ส (Severe Acute Respiratory Syndrome: SARS) ที่มีการแพร่ระบาดในแถบประเทศเอเชีย ปี ค.ศ. 2002 และเมอร์ส (Middle East Respiratory Syndrome: MERS) เมื่อกลางปีค.ศ.2012 ในแถบประเทศตะวันออกกลางปี ค.ศ. 2012 เช่นกัน ซึ่งทั้งซาร์ส และเมอร์ส เป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก โดยเชื้อไวรัสโคโรนาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเชื้อตระกูลเดียวกันกับโควิด-19 นั้นสามารถแพร่กระจายติดต่อเข้าสู่คน ผ่านทางระบบหายใจ โดยการไอ จาม สัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย จากการศึกษา ผู้ติดเชื้อรายหนึ่ง สามารถแพร่เชื้อไปสู่คนอื่นได้ประมาณ 2 - 6 ราย ธีระวรรณรัตน์, (2563) ภายในระยะเวลาไม่นานจำนวนการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แพร่ระบาดไปในหลายประเทศอย่างรวดเร็ว ยอดผู้ป่วยติดเชื้อทั่วโลก 300,800,312 ราย และเสียชีวิตจำนวน 5,489,717 ราย ข้อมูล ณ วันที่ 7 มกราคม พ.ศ.2565 ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค, (2565) แสดงให้เห็นว่าการเสียชีวิตจากโรคนี้มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ

สำหรับในประเทศไทยมีการแพร่ระบาดของโรค โดยพบผู้ป่วยยืนยันสะสม 2,245,250 ราย มีรายใหม่ 5,775 ราย ผู้ป่วยที่รักษาหายแล้ว 2,673 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.94 ของผู้ป่วยทั้งหมด รักษาอยู่โรงพยาบาล 37,968 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.72 ของผู้ป่วยทั้งหมด เสียชีวิต 11 ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค, (2565) จังหวัดนนทบุรีนั้น ถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมาก พบผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อโรคโควิด - 19 จำนวน 2,957,956 ราย มีผู้ป่วยรายใหม่ 23,618 ราย เสียชีวิต จำนวน 49 ราย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี, (2565) จากสถานการณ์การแพร่ระบาด ในปัจจุบันยังคงมีการตรวจพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ และมีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นรายวัน อัตราการเสียชีวิตสูงที่สุดคือผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป รวมถึงคนที่มีโรคประจำตัว คนพิการ คนที่เป็นโรคทางเดินหายใจ และโรคความดันโลหิตสูง เป็นเป้าหมายหลักในการควบคุมโรค คือการป้องกันไม่ให้ผู้ติดเชื้อแพร่กระจายเชื้อไปยังบุคคลอื่น รวมไปถึงการป้องกันตัวเองจากเชื้อโรคของประชาชน

สอดคล้องกับการรับรู้การป้องกันโรค ตั้งแต่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคของบุคคล จึงหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคด้วยการปฏิบัติตาม เพื่อป้องกันและรักษาสุขภาพที่แตกต่างกัน, การรับรู้ความรุนแรงของโรค เป็นการประเมินการรับรู้ความรุนแรงของโรค จากปัญหาสุขภาพหรือผลกระทบของการเกิดโรค ซึ่งอาจก่อให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิตได้, การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค เป็นการที่บุคคลแสวงหาวิธีการปฏิบัติให้หายจากโรคหรือป้องกันไม่ให้เกิดโรค โดยการเชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดี มีประโยชน์และเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อต้องการให้หายหรือไม่เป็นโรคนั้นๆอีก และ การรับรู้ต่ออุปสรรคของการปฏิบัติ เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคล ต่อการปฏิบัติพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของบุคคลในแง่ของค่าใช้จ่าย โดยการมารับบริการหรือพฤติกรรมอนามัยนั้น บางครั้งขัดกับอาชีพหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน (อาภาพร เฝ้าวัฒนา และคณะ, 2554 : 35) ทั้งนี้อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรม ที่สังเกตได้หรือ สังเกตไม่ได้ก็ตาม ล้วนเป็นพฤติกรรมที่บุคคลนั้น แสดงออกมาจากภายใน และ

ภายนอก ในทำนองเดียวกันกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคมักเน้นเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มผู้ดูแลคนพิการ

สำหรับจังหวัดนนทบุรี มีคนพิการอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการถูกทอดทิ้งหรือครอบครัวประสบปัญหา ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ ทั้งชาย และหญิง จำแนกตามสภาพความพิการ ส่วนอาศัยอยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คอยช่วยเหลือสนับสนุนให้การอุปการะเลี้ยงดู รักษา ฟื้นฟู และพัฒนาคนพิการอย่างรอบด้านจากสาเหตุข้างต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีมาตรการป้องกันคนพิการที่เป็นกลุ่มเปราะบางควบคู่กับผู้ดูแลคนพิการ ได้แก่ พี่เลี้ยง, นักสังคมสงเคราะห์, นักพัฒนาสังคม, ครูพัฒนาการเด็ก, โภชนากร, พยาบาล และนักกายภาพบำบัด เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษา อิทธิพลของการรับรู้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการ โดยประยุกต์ใช้(อาภาพร เฝ้าวัฒนา และคณะ, 2554 : 35) ในการอธิบายพฤติกรรมการป้องกันโรคแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model) มาเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งเชื่อว่าการรับรู้ของบุคคลเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมสุขภาพ ให้นำไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลเด็กพิการ อันจะเป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กพิการมีพฤติกรรมป้องกันตนเอง เพื่อให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 และนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีของผู้ดูแลคนพิการรวมถึงเด็กพิการในสถานคุ้มครองคนพิการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคของผู้ดูแลคนพิการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการ ในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ผู้วิจัยได้ทบทวน แนวคิด ทฤษฎี นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) ความรู้ทั่วไปและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโรคโควิด-19 (COVID-19)
- 2) แนวคิดของทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ(Health Belief Model) ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรค การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการเกิดโรค และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรค
- 3) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ (Behavior)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ดูแลคนพิการ ในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จังหวัดนนทบุรี (ข้อมูลกองการเจ้าหน้าที่, 2565) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนไม่มาก จึงเลือกมาทั้งหมด จำนวน 252 ราย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเข้าของกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ดูแลคนพิการในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จังหวัดนนทบุรีทั้ง 4 แห่ง
2. เป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติงานสัมผัสใกล้ชิดคนพิการโดยตรง
3. ยินดี และเต็มใจที่จะเข้าร่วมทำแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
4. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สื่อสารภาษาไทย และอ่านออกเขียนได้อย่างเข้าใจ

เกณฑ์การคัดออก(exclusion criteria)

1. ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ขณะเก็บข้อมูล
2. ผู้ที่ไม่ประสงค์เข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ และภาวะสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้ในแบบแผนสุขภาพ(Health Belief Model) แบ่งเป็นรายข้อตามลำดับคือการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค จำนวน 5 ข้อ, การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคจำนวน 4 ข้อ, การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการเกิดโรค จำนวน 6 ข้อ และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรค จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 19 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ลักษณะคำถามเป็นชนิด 5 ระดับคะแนน ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้ รับรู้มากที่สุด รับรู้มาก รับรู้ปานกลาง รับรู้น้อย รับรู้น้อยที่สุด การแปลผลความกว้างของอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.80 แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยรายข้อใช้หลักการแปลดังนี้ (Best,1977) รับรู้มากที่สุด มีค่าเท่ากับ (4.21 - 5.00) รับรู้มาก มีค่าเท่ากับ (3.41 - 4.20) รับรู้ปานกลาง มีค่าเท่ากับ (2.61 - 3.40) รับรู้น้อย มีค่าเท่ากับ (1.81 - 2.60) รับรู้น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ (1.00 - 1.80)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติในการส่งเสริมป้องกันโรคโควิด-19 ประกอบด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ระดับคะแนน จำนวน 14 ข้อ ดังนี้ ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ท่านกระทำพฤติกรรมที่ตรงกับข้อความนั้นเป็นประจำทุกวัน/ ทุกครั้ง หรือ 5-7 วัน/สัปดาห์ (3 คะแนน) ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ท่านกระทำพฤติกรรมที่ตรงกับข้อความนั้น 2-4 วัน/สัปดาห์ (2 คะแนน) ปฏิบัติน้อยที่สุด หมายถึง ท่านกระทำพฤติกรรมที่ตรงกับข้อความนั้น 0-1 วัน/สัปดาห์ (1 คะแนน) เกณฑ์การแปลผลคะแนนพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด-19 โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด-19 เป็นแบบอิงเกณฑ์ของ Bloom (1971: 45) เป็น 3 ระดับ ดังนี้

มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 80 (2.34 - 3.00 คะแนน)

มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ได้คะแนนร้อยละ 60-79 (1.67-2.33 คะแนน)

มีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 (1.00-1.66 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Object Congruence) คัดเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ดูแลผู้พิการที่ไม่ใช่พื้นที่ศึกษา จำนวน 30 คน แบบวัดความรู้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (0.91)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำหนังสือชี้แจงและขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อขออนุญาตพื้นที่ในการทำการศึกษา จากนั้นได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ดูแลเด็กพิการด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย

3. นำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความครบถ้วนความถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เพื่อบรรยายข้อมูลลักษณะลักษณะส่วนบุคคล ของระดับการรับรู้ในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ของผู้ดูแลคนพิการที่มี พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด -19 และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ส่วนที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ดูแลคนพิการ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (n=252)

	ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ดูแลคนพิการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	4	1.59
	หญิง	248	98.41
อายุ (ปี)	27-34	38	15.1
	35-42	79	31.3
	43-50	100	39.7

	51-56	35	13.9
	Min = 27, Max= 56, \bar{X} = 42.28, S.D = 6.52		
	รวม	252	100
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	234	92.9
	สูงกว่าอนุปริญญา/ปวส.	18	7.1
	รวม	252	100
รายได้	ต่ำกว่า 15,000 บาท	235	93.3
	สูงกว่า 15,000 บาท	17	6.7
	รวม	252	100
ภาวะสุขภาพ	ไม่มีโรคประจำตัว	235	93.3
	มีโรคประจำตัว	17	6.7
	รวม	252	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ดูแลคนพิการโดยการเรียงข้อมูลจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ประกอบด้วย เพศหญิง จำนวนมากที่สุดคือ 248 คน ร้อยละ 98.41 เพศชาย จำนวน 4 คน ร้อยละ 1.59 กลุ่มอายุที่มีจำนวนมาก อายุระหว่าง 43-50 ปี จำนวน 100 คน ร้อยละ 39.7 อายุระหว่าง 35-42 ปี จำนวน 79 คน ร้อยละ 31.3 อายุระหว่าง 27-34 ปี จำนวน 38 คน ร้อยละ 15.1 และที่น้อยที่สุดระหว่าง 51-56 ปี จำนวน 35 คน ร้อยละ 13.9 โดยอายุที่มีค่าพิสัยสูงสุด Max= 56, Min = 27, \bar{x} = 42.28, S.D = 6.52 ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดคือต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 234 คน ร้อยละ 92.9 การศึกษา สูงกว่าอนุปริญญา/ปวส.จำนวน 18 คน ร้อยละ 7.1 รายได้ส่วนใหญ่ของผู้ดูแลคนพิการที่ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 235 คน ร้อยละ 93.3 รายได้ สูงกว่า 15,000 บาท จำนวน 17 คน ร้อยละ 6.7

ส่วนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายด้านและรายข้อ (n=252)

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายด้านและรายข้อ	\bar{X}	S.D	ระดับ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค			
1 กลุ่มเด็กพิการ กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังเป็นกลุ่มเปราะบาง เสี่ยงต่อการติดเชื้อที่มีโรคโควิด-19	4.14	0.35	มาก
2 ผู้ที่ต้องติดต่อกับคนจำนวนมากและสัมผัสกับนักท่องเที่ยวบ่อยๆ เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.25	0.45	มากที่สุด
3 ผู้ที่กลับจากพื้นที่ระบาด คือ ผู้ที่เสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ	4.33	0.46	มากที่สุด

โรคโควิด-19				
4	ผู้ที่เดินทางไปยังสถานที่แออัด มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.31	0.47	มากที่สุด
5	การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ การเว้นระยะห่าง และการได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ทำให้ป้องกันและลดความรุนแรงของโรคโควิด-19 ได้	4.26	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมรายชื่อ		4.25	0.43	มากที่สุด
การรับรู้ความรุนแรงของโรค				
6	ผู้ติดเชื้อโรคโควิด-19 ถ้าได้รับการรักษาช้า อาจมีการล้มเหลวของระบบทางเดินหายใจ ทำให้เสียชีวิตได้	4.17	0.40	มาก
7	ผู้ติดเชื้อโรคโควิด-19 จะมีอาการคล้ายติดเชื้อไข้หวัดทั่วไป ตั้งแต่ มีไข้ ไอ เจ็บคอ เท่านั้น	3.83	0.53	มาก
8	ผู้ที่เป็นโรคปอดเรื้อรัง หากติดเชื้อโรคโควิด-19 อาจทำให้เกิดการติดเชื้ออย่างรวดเร็ว และรุนแรง จนถึงแก่ชีวิตได้	4.23	0.43	มากที่สุด
9	ผู้ติดเชื้อโรคโควิด-19 อาจส่งผลกระทบต่อระยะยาวต่อสุขภาพ หรือภาวะ Long COVID	4.28	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมรายชื่อ		4.12	0.45	มาก
การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค				
10	การล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่ หรือเจล แอลกอฮอล์ เป็นการลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.32	0.47	มากที่สุด
11	การใส่หน้ากากอนามัย ขณะปฏิบัติงานหรือต้องออกนอกบ้าน จะช่วยลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.30	0.47	มากที่สุด
12	การหลีกเลี่ยงไปในสถานที่แออัด และรักษาระยะห่าง 1-2 เมตร ช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.33	0.48	มากที่สุด
13	การงดกิจกรรมในแหล่งที่มีคนไปชุมนุมกัน เป็นการลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.34	0.49	มากที่สุด
14	การลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคโควิด-19 คือ การกักตัวผู้ที่เดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคโควิด-19	4.28	0.47	มากที่สุด
15	การติดตามข่าวสาร และการได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ทำให้รู้เท่าทันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	4.25	0.43	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมรายชื่อ		4.30	0.46	มากที่สุด
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค				
16	การรับประทานอาหารที่ร้อน หรือปรุงสุกใหม่ทุกมื้อเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก	4.06	0.66	มากที่สุด

17	การใส่หน้ากากอนามัย ทำให้หายใจลำบาก ไม่สะดวกในการทำงาน ทำให้สิ้นเปลืองและหายใจลำบาก	1.76	0.42	น้อยที่สุด
18	การระมัดระวังโดยไม่เอามือไปจับใบหน้า จมูก และปาก ทำได้ยาก เนื่องจากไม่เคยชิน	1.79	0.40	น้อยที่สุด
19	การตรวจหาเชื้อโรคโควิด-19 ในกลุ่มเสี่ยง ทำให้เสียเวลา และรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	1.77	0.41	น้อยที่สุด
เฉลี่ยรวมรายข้อ		2.34	0.47	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน		3.84	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ พบว่า ผู้ดูแลคนพิการมีการรับรู้มากที่สุด คือ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรคอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.46) ในข้อที่ 13 การงดกิจกรรมในแหล่งที่มีคนไปชุมนุมกัน เป็นการลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคโควิด-19 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.49) รองลงมาได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.43) การรับรู้ความรุนแรงของโรคในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.46) และน้อยที่สุดคือ การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรคอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34$, S.D = 0.47) โดยเฉพาะข้อที่ 17 การใส่หน้ากากอนามัย ทำให้หายใจลำบาก ไม่สะดวกในการทำงาน ทำให้สิ้นเปลืองและหายใจลำบาก มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.76$, S.D = 0.42) จากการวิเคราะห์การรับรู้ในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ดูแลคนพิการ สามารถแสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เฉลี่ยรวมรายด้านของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ดูแลคนพิการ (n = 252)

สรุปแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายด้าน	\bar{X}	S.D	ระดับการรับรู้
ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค	4.31	0.42	รับรู้มากที่สุด
ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค	4.26	0.33	รับรู้มากที่สุด
ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค	4.13	0.31	รับรู้มาก
ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค	2.35	0.24	รับรู้น้อย
รวม	3.85	0.22	รับรู้มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในภาพรวม ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญในการรับรู้มาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D = 0.22) แต่เมื่อพิจารณารายด้านผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญสูงสุดคือ ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรคมีระดับการรับรู้มาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.45) และให้

ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค อยู่ในระดับการรับรู้ น้อย (\bar{X} = 2.35, S.D. = 0.24)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค, การรับรู้ความรุนแรงของ การเกิดโรค, การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการเกิดโรคโควิด-19 (n= 252)

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายด้าน	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค		
ระดับสูง (20 คะแนนขึ้นไป)	247	98
ระดับปานกลาง (15-19 คะแนน)	5	2
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 15 คะแนน)	0	0
(Mean = 4.26, Median = 4.00, Min = 3.80, Max = 5)		
การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรค		
ระดับสูง (20 คะแนนขึ้นไป)	252	100
ระดับปานกลาง (15-19 คะแนน)	0	0
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 15 คะแนน)	0	0
(Mean = 4.13, Median = 4.00, Min = 3.50, Max = 5)		
การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค		
ระดับสูง (20 คะแนนขึ้นไป)	247	98
ระดับปานกลาง (15-19 คะแนน)	5	2
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 15 คะแนน)	0	0
(Mean = 4.30, Median = 4.00, Min = 3.50, Max = 5)		
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรคโควิด-19		
ระดับสูง (20 คะแนนขึ้นไป)	0	0
ระดับปานกลาง (15-19 คะแนน)	0	0
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 15 คะแนน)	252	100
(Mean = 2.43, Median = 2.5, Min = 1.50, Max = 2.70)		

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับความรู้ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค, การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรค, การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค และการรับรู้ อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรคโควิด-19 พบว่า รายด้านการรับรู้ของแบบแผนความเชื่อด้าน สุขภาพ ที่ผู้ดูแลคนพิการได้คะแนนมากที่สุด คือ การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรค (ร้อยละ 100) รองลงมา

คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (ร้อยละ 98) และข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรค (ร้อยละ 100)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เฉลี่ยรายชื่อของพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 (n= 252)

พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1.สวมถุงมือทุกครั้งเมื่อตักอาหาร และนำไปป้อนให้คนพิการ	2.65	0.60	ระดับสูง
2. นำอาหารที่สะอาด ประสุกใหม่ๆ ให้คนพิการรับประทาน	2.96	0.20	ระดับสูง
3. แยกภาชนะอาหาร เช่น จาน ชาม ช้อน แก้ว และของใช้ส่วนตัว ให้กับคนพิการ	2.96	0.20	ระดับสูง
4. ใช้เจลแอลกอฮอล์ถูมือ หรือล้างมือด้วยน้ำสะอาดทุกครั้งอย่างน้อย 20 วินาที หลังจากสัมผัสสิ่งของที่อาจปนเปื้อนเชื้อโรค หรือก่อนป้อนอาหารให้คนพิการ	2.95	0.21	ระดับสูง
5. ใ้หน้ากากอนามัย หรือหน้ากากผ้าทุกครั้งเมื่ออยู่ใกล้ชิดกับคนพิการ หรือเมื่อเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง เช่น ตลาดนัด ตลาดสด ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า	2.96	0.20	ระดับสูง
6. หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่มีฝูงชนมากๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ผับ ร้านอาหาร	2.94	0.24	ระดับสูง
7. เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร เมื่อพูดคุยกับผู้อื่น หรือบุคคลที่สงสัยว่าเป็นผู้ป่วยติดเชื้อโรคโควิด-19	2.96	0.20	ระดับสูง
8. ไม่สัมผัสมือกับคนแปลกหน้า หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิด	2.97	0.18	ระดับสูง
9. ใช้ผ้าปิดปากหรือจุกเมื่อไอหรือจามทุกครั้ง	2.98	0.14	ระดับสูง
10. หลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้ป่วย ไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยที่มีอาการไอ จาม หรือมีน้ำมูกไหล เหนื่อยหอบ เจ็บคอ	2.98	0.13	ระดับสูง
11. พักผ่อนอยู่ในบ้านและออกกำลังกายทุกวันอย่างสม่ำเสมอ	2.65	0.48	ระดับสูง
12. ท่านหรือสมาชิกในบ้านมีอาการเป็นไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจเหนื่อยหอบ จะหยุดปฏิบัติงาน และรีบไปพบแพทย์	2.99	0.89	ระดับสูง
13. ท่านสงสัยบุคคลชุมชน อาจได้รับเชื้อโรคโควิด-19 จึงรีบแจ้งบุคลากรทางการแพทย์ทราบ เพื่อให้การดูแลรักษาต่อไป	2.98	0.14	ระดับสูง
14. ท่านจัดเก็บหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว โดยการม้วนหรือห่อให้มีฉีกก่อนทิ้งลงถังขยะ	2.95	0.22	ระดับสูง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.92	0.78	ระดับสูง

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ที่มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 2.92, S.D = 0.78) เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญสูงสุด กับข้อ 12 ทานหรือสมาชิกในบ้านมีอาการเป็นไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจเหนื่อยหอบ จะหยุดปฏิบัติงาน และรีบไปพบแพทย์ เป็นพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 2.99, S.D = 0.89) รองลงมาได้แก่ ข้อ 9 การใช้ผ้าปิดปากหรือจามเมื่อไอหรือจามทุกครั้ง ซึ่งมีพฤติกรรมป้องกันในระดับสูง (\bar{X} = 2.98, S.D = 0.14) ข้อ 10. หลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้ป่วย ไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยที่มีอาการไอ จามการใช้ผ้าปิดปากหรือจามเมื่อไอหรือจามทุกครั้ง หรือมีน้ำมูกไหล เหนื่อยหอบ เจ็บคอซึ่งมีพฤติกรรมป้องกันในระดับสูง (\bar{X} = 2.98, S.D = 0.13) ข้อ 13 ทานสังสัยบุคคลชุมชน อาจได้รับเชื้อโรคโควิด-19 จึงรีบแจ้ง บุคลากรทางการแพทย์ทราบเพื่อให้การดูแลรักษาต่อไป ซึ่งมีพฤติกรรมป้องกันในระดับสูง (\bar{X} = 2.98, S.D = 0.14) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันโรคน้อยที่สุดคือ ข้อ 1 สวมถุงมือทุกครั้งเมื่อตักอาหาร และนำไปป้อนให้คนพิการ ซึ่งมีพฤติกรรมป้องกันในระดับสูง (\bar{X} = 2.65, S.D = 0.60) และข้อ 11 พักผ่อนอยู่บ้านและออกกำลังกายทุกวันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีพฤติกรรมป้องกันในระดับสูง (\bar{X} = 2.65, S.D = 0.48)

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล กับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลจำแนกตาม อายุ การศึกษาอาชีพ รายได้ ภาวะสุขภาพ

ความสัมพันธ์ ลักษณะปัจจัยส่วน บุคคล	(r)	P	(r)	P	(r)	P	(r)	P	(r)	P
	อายุ		การศึกษา		อาชีพ		รายได้		ภาวะสุขภาพ	
เพศ	-.097	.125	-.034	.593	-	.000	-.052	.409	.034	.589
					.291**					

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับเพศ คือ อาชีพของผู้ดูแลเด็กพิการ(29.1)**

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลจำแนกตาม การศึกษา อาชีพ รายได้ ภาวะสุขภาพ

ความสัมพันธ์ ลักษณะปัจจัยส่วน บุคคล	(r)	P	(r)	P	(r)	P	(r)	P
	การศึกษา		อาชีพ		รายได้		ภาวะสุขภาพ	
อายุ	-.093	.141	.049	.437	-.029	.651	.326**	.000

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับอายุ คือ ภาวะสุขภาพของผู้ดูแลเด็กพิการ (32.6)**

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ระหว่างการศึกษา อาชีพ กับ อาชีพ รายได้ ภาวะสุขภาพ

ความสัมพันธ์ ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล	(r)	P	(r)	P	(r)	P
	อาชีพ		รายได้		ภาวะสุขภาพ	
การศึกษา	-.093	.151	.753	.000	-.103	.104
	รายได้		ภาวะสุขภาพ			
อาชีพ	.053	.400	-.013	.834		

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับการศึกษาคือรายได้ของผู้ดูแลเด็กพิการ (75.3)**

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายข้อ

แบบแผนความเชื่อ ด้านสุขภาพ	(r)	P	(r)	P	(r)	P	(r)	P	(r)	P	(r)	P
	เพศ		อายุ		การศึกษา		อาชีพ		รายได้		ภาวะสุขภาพ	
การรับรู้โอกาส เสี่ยงของการเป็น โรค	.070	.240	-.051	.308	-.091	.125	.028	.640	.017	.770	-.054	.364
การรับรู้ความ รุนแรงของโรค	-.084	.131	.053	.254	.115	.037	.055	.316	.056	.313	-.084	.129
การรับรู้ประโยชน์ ของการรักษา	-.030	.609	.000	.352	.118*	.039	.052	.365	.127*	.027	-.111	.056
การรับรู้อุปสรรค ของการปฏิบัติ	-.063	.259	.013	.782	-.026	.642	.068	.222	-.017	.761	-.047	.401

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ คือ การศึกษา และรายได้ของผู้ดูแลเด็กพิการกับการรับรู้ประโยชน์ของการรักษา (11.8, 12.7)*

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายข้อ

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายข้อด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค	r	p
การรับรู้ความรุนแรงของโรค	.046	.382
การรับรู้ประโยชน์ของการรักษา	.101	.067
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ	-.056	.297

จากตารางที่ 10 พบว่า แบบแผนความเชื่อด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ของผู้ดูแลเด็กพิการ

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายข้อด้าน

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายข้อการรับรู้ประโยชน์ของการรักษา	r	p
การรับรู้ความรุนแรงของโรค	.101*	.049
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ	.000	.999

จากตารางที่ 11 พบว่า แบบแผนความเชื่อด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษา ที่สัมพันธ์กับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ คือการรับรู้ความรุนแรงของโรค ของผู้ดูแลเด็กพิการ (10.1)*

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19

พฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19	r	p
ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล		
เพศ	-.048	.440
อายุ	.037	.477
ระดับการศึกษา	-.096	.116
อาชีพ	.010	.867
รายได้	-.062	.314
ภาวะสุขภาพ	-.046	.452
แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ		
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค	.079	.176
การรับรู้ความรุนแรงของโรค	.024	.662
การรับรู้ประโยชน์ของการรักษา	.027	.629
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ	.051	.349

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลและแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพไม่พบนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19ของผู้ดูแลเด็กพิการ

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลและแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในภาพรวมซึ่งเป็นตัวแปรต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่เป็นพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลเด็กพิการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ จำนวนแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนไม่มากเพียงพอ จำนวนข้อมูลอาจน้อยหรือ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จัดเก็บมีการแจกแจงความถี่แตกต่างกันกับที่มีความผันผวนสูง ด้วยเหตุนี้จึงยังไม่เพียงพอที่จะระบุได้ว่า ทั้งสามปัจจัยได้แก่ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ดูแลเด็กพิการ(29.1)**ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลการแจกแจงความถี่จากแบบสอบถามที่มีเพศหญิงมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.41 จากการวิเคราะห์ อายุ มีความสัมพันธ์กับ ภาวะสุขภาพของผู้ดูแลเด็กพิการ(32.6)** จากการวิเคราะห์ อายุ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม 43-50 ปี คิดเป็น ร้อยละ 39.7 ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดคือต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็น ร้อยละ 92.9 การศึกษามีความสัมพันธ์กับ รายได้ของผู้ดูแลเด็กพิการ(75.3)** การศึกษา และรายได้ยังมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาโรค (11.8, 12.7)* ตามลำดับ การรับรู้ประโยชน์ของการรักษา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความรุนแรงของโรค ของผู้ดูแลเด็กพิการ (10.1)*

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลคนพิการเป็นเพศหญิง ที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.41 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุระหว่าง 43-50 ปี คิดเป็น ร้อยละ 39.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 92.9 รายได้ส่วนใหญ่ของผู้ดูแลคนพิการที่ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.3 ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.84, S.D = 0.45) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ(ปณิธาน กระสังข์และคณะ,2564:110) กล่าวคือ จากการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมปฏิบัติตนในการป้องกันโรคอยู่ในระดับปฏิบัติถูกต้องมาก สัมพันธ์กับ(อภาพร เผ่าวัฒนา และคณะ ,2554 : 35) ได้กล่าวว่า ประชาชนต่างหันมาให้ความสนใจแบบแผนด้านสุขภาพในแง่ของการส่งเสริมป้องกันโรคมมากขึ้น เมื่อพิจารณารายด้านผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญสูงสุดคือ ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรคมีระดับการรับรู้มาก (\bar{X} =3.84, S.D. = 0.45)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ พบว่า ผู้ดูแลคนพิการมีการรับรู้มากที่สุด คือ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรคอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.30, S.D = 0.46) ในข้อที่13 การงดกิจกรรมในแหล่งที่มีคนไปชุมนุมกัน เป็นการลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคโควิด-19 อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.30, S.D = 0.49) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยลักษณะ

ส่วนบุคคลในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพทั้งสี่ด้านต่อพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 พบว่า ผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการป้องกันโรคในภาพรวม อยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ (กิตติพร เนาวิสุวรรณและคณะ, 2563) ที่กล่าวว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่ม.อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสัมพันธ์กับ (วิญญูทัตญญา บุญทัน และคณะ, 2563) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้สูงอายุไทย มีพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) อยู่ในระดับดี โดยไปในทิศทางเดียวกับ (นกษา สิงห์วีระธรรม และคณะ, 2563) ที่ได้ศึกษาพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการปฏิบัติงานและการรับรู้ความรุนแรงของโรค COVID-19 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (อภาพร เผ่าวัฒนา และคณะ ,2554 : 35) ได้กล่าวว่า ประชาชนต่างหันมาให้ความสนใจแบบแผนด้านสุขภาพในแง่ของการส่งเสริมป้องกันโรคมามากขึ้น และไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาการรับรู้ความโดยเฉพาะหากมีอาการไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจเหนื่อยหอบ จะหยุดปฏิบัติงาน และรีบไปพบแพทย์ รongลงมาคือ การใช้ผ้าปิดปากหรือจมูกเมื่อไอหรือจามทุกครั้ง ถัดมาหลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้ป่วย ไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยที่มีอาการ ไอ จามการใช้ผ้าปิดปากหรือจมูกเมื่อไอหรือจามทุกครั้ง หรือมีน้ำมูกไหล เหนื่อยหอบ เจ็บคอ ข้อต่อมาเมื่อสงสัยบุคคลชุมชน อาจได้รับเชื้อโรคโควิด-19 จะรีบแจ้ง บุคลากรทางการแพทย์ทราบ เพื่อให้การดูแลรักษาตามลำดับ ซึ่งพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมายหลักในการควบคุมโรค คือการป้องกันไม่ให้ผู้ติดเชื้อแพร่กระจายเชื้อไปยังกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งเป็นการป้องกันตัวเองจากการติดเชื้อโควิด-19ด้วย ตลอดจนการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามมาตรการสำคัญในการป้องกันการติดเชื้อ และการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด-19 ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้ทุกคนปฏิบัติคือล้างมือ สวมหน้ากาก เว้นระยะห่าง ทำความสะอาด และไม่ไปในที่แออัด(ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค, 2565)

บทสรุป (Conclusion)

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้ดูแลคนพิการในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ดูแลเด็กพิการ(29.1)** อายุ มีความสัมพันธ์กับ ภาวะสุขภาพของผู้ดูแลเด็กพิการ(32.6)** การศึกษามีความสัมพันธ์กับ รายได้ของผู้ดูแลเด็กพิการ(75.3)** การศึกษา และรายได้ยังมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาโรค (11.8, 12.7)* ตามลำดับ การรับรู้ประโยชน์ของการรักษา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความรุนแรงของโรค ของผู้ดูแลเด็กพิการ (10.1)* ผู้ดูแลคนพิการส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับสูง (\bar{X} =2.92, S.D = 0.78) เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าผู้ดูแลคนพิการให้ความสำคัญสูงสุด กับข้อ12 ท่านหรือสมาชิกในบ้านมีอาการเป็นไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจเหนื่อยหอบ จะหยุดปฏิบัติงาน และรีบไปพบแพทย์ เป็นพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =2.99, S.D = 0.89)

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดผลการวิจัย และแก้ปัญหาสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ควรศึกษา สํารวจและวางแผนถึงแหล่งข้อมูลที่จะทำการศึกษาวิจัยและนำมาปรับแบบสอบถามเพื่อจัดหมวดหมู่ กลุ่มปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล หรือจำนวนของข้อคำถามในแบบสอบถามให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

2. เพื่อนำผลการวิเคราะห์ของตัวแปรต้นได้แก่ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับตัวแปรตามได้แก่ พฤติกรรมการป้องกัน โรคโควิด-19 ที่อาจมีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงกับพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ไปประยุกต์วิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้สถิติขั้นสูงเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์อย่างสูงที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ร่วมกับการนำแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมาปรับใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 อันจะนำความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งผู้ดูแลคนพิการและคนพิการในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จังหวัดนนทบุรีและเป็นต้นแบบให้พื้นที่ได้นำไปพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

กัญเกียรติ ก้อนแก้ว วุฒิวรดา สังเกต สุขยามล ภูพิศ (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ

ป้องกันโรคไวรัสซิกาในหญิงตั้งครรภ์ อำเภอไทรงาม จังหวัดกาแพงเพชร. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 28 (2), 255-262.

กิตติพร เนาวิสุวรรณ, และคณะ.(2563) .การรับรู้ความรุนแรงของโรค บทบาทการดำเนินงานควบคุม

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.วารสารสถาบันบำราศนรา, 14(2), 92-103

จิระศักดิ์ ทัพพา , และคณะ. (2564). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกัน

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. วารสารการประชุมและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ, 308-324.

จารุวรรณ แผลมไซสงและคณะ [ออนไลน์],(2562) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อในระบบ

ทางเดินหายใจ ของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก กรุงเทพมหานคร .เข้าถึงจาก http://thaiphn.org/journal/thai/2562/journal11_.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 7กรกฎาคม 2565

ปณิธาน กระสังข์,จิระศักดิ์ ทัพพา และจิรัชญา พลสิทธิ์ (2564:110) ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติตนใน

การป้องกันโรคโควิด-19 ของประชาชนเขตเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา.วารสารราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ (2022;4(3), 103-112.

- วิญญู์ทัญญู บญุทั้น และคณะ(2563) .ปัจฉัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรสร้างเสริมสุขภาพในการ
ป้องกันกรติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุ วารสารพยาบาลตำรวจ ปีที่ 12 ฉบับที่
2,323-337
- นภษา สิงห์วีรธรรม และคณะ (2563).กรรับรู้และพฤติกรรมกรป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019(COVID-19) ของทันตภิบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.วารสารสถาบันบำราศนราดูร ,14(2),
104-115
- นาริมะห์ แวปุเตะ , คันธมาทน์ กาญจนภูมิ และ กัลยา ต้นสกุล3(2564) .พฤติกรรมกรป้องกันโรค
ไวรัสโคโรนา 2019.วารสารสภากรสาธารณสุขชุมชน ปีที่ 3 ฉบับที่ 2,31-39
- ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค. (2563). “โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 coronavirus
Disease 2019(COVID-19)”. เอกสารประกอบการประชุมทางไกล Video conference ความรู้เรื่องโรคติด
เชื้อโคโรนา 2019. กระทรวงสาธารณสุข.
- ศูนย์ปฏิบัติการด้านข่าวโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.(2563). รายงานข่าวกรณีติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019วันที่ 15 มีนาคม 2563.กระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563
- อภิวัติ อินทเจริญและคณะ,(พฤษภาคม) – (สิงหาคม2564) ปัจฉัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรป้องกัน โรคติด
เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา.วารสารสภากร
สาธารณสุขชุมชน.วารสารสภากรสาธารณสุขชุมชน ปีที่ 3 ฉบับที่2, หน้า19.

The Social Welfare Policy for the Elderly of Wang Thonglang District Office

Waranthon Phetrkhuea¹, Thanaphak Bungchan² and Ruengrit Kaewyot³
¹Student of Master Degree, (Public Administration), Rajapark Institute
^{2,3}Lecturer, Master of Public Administration., Rajapark Institute

Abstract : This research aimed to study 1) the social welfare policy level of the Wang Thong Lang District Office. Bangkok 2) Relationship Policy for Elderly Social Welfare Management of Wang Thong Lang District Office Bangkok It is a survey research study by collecting data from a sample of 380 people in a specific way. The tool used for data collection is a questionnaire and then statistical data is analyzed with frequency values. (Frequencies) percentage value Mean (Standard Deviation) in the hypothesis testing of the relationship between independent and dependent variables. T-test, one-way ANOVA analysis, and multiple regression analyzes were used.

The research findings indicated:

1) The social welfare policy level for the elderly of Wang Thonglang District Office Bangkok Samples with different age, occupation and educational level Have an opinion level towards The policies for the provision of elderly social welfare were different, whereas the samples with different sexes and income had opinions on the policy of elderly social welfare. No different 2) Relationship, policy and social welfare management for the elderly of Wang Thong Lang District Office Bangkok is related in the same direction.

Keywords : Public Policy, Elderly Social Welfare, Local Government Organization

**นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
ของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร**

วันธร เพ็ชรเครือ¹, ธนภาค บุ่งจันทร์² และ เรืองฤทธิ์ แก้วยศ³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันรัชต์ภาคย์

^{2,3}อาจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 2) ความสัมพันธ์นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คนแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทดสอบด้วยการใช้สถิติค่า T - test, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่มี เพศ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน 2) ความสัมพันธ์นโยบายและการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ : นโยบายสาธารณะ, การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยอันเนื่องมาจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ทำให้สังคมไทยที่ทำให้สังคมขยายที่มี ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ และลูกหลานอยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น การดูแลผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นประมุขของครอบครัว และในฐานะเป็นศูนย์รวมยึด

เหนียวของลูกหลานที่เคยได้รับการเอาใจใส่ ดูแล และมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดนั้น ในสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการที่สมาชิกในครอบครัวต้องออกไปทำงาน การแยกตัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมีมากขึ้นคนหนุ่มสาวต้องไปทำงานต่างพื้นที่ทำให้ต้องปล่อยผู้สูงอายุอยู่ดูแลเด็กๆ หรือเฝ้าบ้านตามลำพังและผู้สูงอายุบางคนต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวขาดการเหลียวแลจากลูกหลานถูกทอดทิ้งให้ดูแลตนเองซึ่งสถานการณ์เช่นนี้นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข 2546 : 99)

ปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์และการพัฒนาระบบสาธารณสุขของไทยเพื่อการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของประชาชนมากขึ้นมีผลทำให้ประชากรมีอายุที่ยืนยาวขึ้น จำนวนผู้สูงอายุและคนชรามีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรในวัยทำงาน โครงการสร้างประชากรของประเทศไทยอยู่ในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปี หรือมากกว่า) มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 1.21 ล้านคนในปี พ.ศ. 2503 ไปเป็น 4.5 – 5.7 ล้านคนในปี พ.ศ. 2543 และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 6.8 – 7.6 และ 11 ล้านคนในปี พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2563 ตามลำดับ ประการสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงนี้กำลังนำประเทศไทยไปสู่ภาวะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรสูงอายุ” ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2503 สัดส่วนประชากรสูงอายุได้รับการคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึงระดับร้อยละ 11 และ 15 ตามลำดับ ตามเกณฑ์ของสหประชาชาติได้กำหนดว่าเป็นภาวะประชากรผู้สูงอายุเมื่อประชากรนั้นมีสัดส่วนของประชากรที่มีผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมดดังนั้นประชากรไทยจะเข้าสู่ระยะภาวะประชากรผู้สูงอายุในราวปี พ.ศ. 2547 – 2548

ภาวะประชากรผู้สูงอายุเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีการลดลงของอัตราการเกิดและอัตราการตายการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรแสดงให้เห็นโดยง่ายจากการเปลี่ยนแปลงของลักษณะปิรามิดของประชากร (Population pyramid) ในระยะเวลาต่างๆ อย่างชัดเจนโดยจากลักษณะโครงสร้างที่มีรูปร่างปิรามิดชัดเจนในปีพ.ศ. 2503 เป็นลักษณะระฆังคว่ำในปี พ.ศ. 2543 และรูปแจกันในปี พ.ศ. 2563 สำหรับอายุคาดเฉลี่ยชายและหญิงไทยมีการเพิ่มขึ้นโดยตลอดในปี พ.ศ. 2507 – 2508 อายุขัยเฉลี่ยของชาย และหญิงไทยเท่ากับ 55.2 และ 61.8 ตามลำดับ อีก 20 ปีต่อมา (พ.ศ.2528 – 2529) อายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 63.8 ปีในชายไทย และ 68.9 ปี ในหญิงไทยและคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2543 – 2548 อายุขัยในชายและหญิงไทยจะอยู่ระหว่าง 66.3 – 71.1 ปี และ 72.4 – 76.1 ปีตามลำดับ (ยุทธศาสตร์ 5 ปีสร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550 – 2554 : 12-13)

จากจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ส่งผลกระทบต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและสังคมโดยรวมเนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมลงทั้งทางร่างกายจิตใจ และสังคมการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายก่อให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่างๆ ตลอดจนเกิดภาวะทุพพลภาพด้านจิตใจผู้สูงอายุต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งสุขภาพที่เสื่อมลง นอนไม่หลับ

หุงคหิงค์ง่าย ซิมเคร้า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุเปลี่ยนไป (นุจรี เกตุจอน 2549 : 11) ซึ่งพบว่าผู้สูงอายุในชนบทจำนวนไม่น้อยที่มีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปตามเดิมจากการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายมาเป็นการใช้ชีวิตที่ต้องพึ่งพาเงินตราในการแลกเปลี่ยนปัจจัยเพื่อดำรงชีพประกอบกับการที่วัยแรงงานมีการย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น ทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้สูงอายุลดลงขาดการดูแลจากครอบครัวขาดรายได้ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ 2544 : 13) การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมและความไม่เท่าเทียมกันโดยเฉพาะการเข้าถึงบริการและสวัสดิการต่างๆ (ศิริวรรณ ศิริบุญ 2543 : 11) ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งผู้สูงอายุเผชิญอยู่ ประกอบด้วยทุกภาคส่วนของสังคมที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน หรือสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีความสุข และคุณภาพชีวิตที่ดีรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมหลักการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ กำหนดนโยบายระดับชาติของประเทศไทย เช่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2525 – 2544) ว่าด้วยผู้สูงอายุที่ต้องการให้หลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้สูงอายุโดยกำหนดนโยบายและมาตรการเน้นการจัดสวัสดิการและจัดตั้งศูนย์บริการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานสงเคราะห์ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ 2525) และจัดการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุครั้งที่ 2 ได้มีการจัดทำแผนผู้สูงอายุ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545- 2564) เพื่อเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้านได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ของประชาชนเพื่อวัยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ด้านระบบสมัชชาสังคมผู้สูงอายุ ด้านบริการจัดการเพื่อพัฒนางานผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรผู้สูงอายุ ด้านการประมวลพัฒนาองค์ความรู้ผู้สูงอายุและการประเมินผล การดำเนินงาน (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 2545) กฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กล่าวว่า “รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้” ปี พ.ศ. 2542 เป็นราชโองการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา ประกอบกับองค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศเป็นสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ รัฐบาลองค์กรเอกชน ประชาชน และสถาบันสังคมต่างๆ ได้ประกาศบัญญัติผู้สูงอายุไทยเป็นพันธกรณี เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการบัญญัติภารกิจตามกฎหมายและทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) กฎหมายประกอบด้วย 24 มาตรา มีสาระสำคัญ 4 เรื่อง คือ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ สิทธิผู้สูงอายุ การลดหย่อนภาษี (เงินได้ กองทุน

ผู้สูงอายุโดยมีนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย (การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ระบบหลักการแนวทางปฏิบัติ 2552 : 150)

การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้ตาม พรบ. ที่กำหนดไว้มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐที่หลากหลาย คือ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นต้น การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน แต่การดำเนินงานจัดสวัสดิการสังคมไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริม การสังคมสงเคราะห์ การคุ้มครอง การป้องกัน และการบำบัดฟื้นฟู รวมทั้งพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ และคนชราในภาครัฐ ยังมีไม่ชัดเจนและเพียงพอโดยการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุที่ภาครัฐได้ดำเนินการซึ่งอยู่ในรูปบริการของผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชราและสงเคราะห์ผู้สูงอายุโดยภาครัฐ (กรมประชาสงเคราะห์) พบว่า การให้บริการและการพัฒนาดังกล่าวยังไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมทุกปัญหา

การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุไม่ได้มีเพียงแค่การดำเนินงานหน่วยงานของรัฐเท่านั้นการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุยังมีองค์กรเอกชน ชุมชนรวมถึงองค์กรปกครองท้องถิ่นร่วมดำเนินการด้วยในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังมีส่วนสำคัญในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุโดยในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับได้กำหนดให้แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจและมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ คือ ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการนอกจากนั้นในกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส แต่การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเท่าที่ควร โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและมุ่งพัฒนาด้านโครงสร้าง และฐานมากกว่าการพัฒนาด้านอื่นๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของประชาชน และสุขภาพของชุมชน

การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยจัดสวัสดิการแทนภาครัฐจึงเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัด ชัยยิต โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2541 มี 30 แห่ง ใน 23 จังหวัด และในปี 2542 ขยายทั่วประเทศ 76 จังหวัด มี 200 แห่ง และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งก็มีความตระหนักถึงเรื่องการจัดสวัสดิการและการดูแลผู้สูงอายุโดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญ และใกล้ชิดกับ

ประชาชน และมีภารกิจและบทบาทที่สำคัญในการเข้ามาให้การดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในท้องถิ่น

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวภาครัฐเล็งเห็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุได้วางกรอบนโยบายการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ การสังคมสงเคราะห์ การคุ้มครองป้องกันการบำบัดฟื้นฟูในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษานโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลางกรุงเทพมหานครว่าภาครัฐสนับสนุนด้านใดให้เกิดรูปธรรมชัดเจนและสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลางกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์นโยบายและการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของสำนักงานเขตวังทองหลางกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

แนวทางการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับประชากรเป้าหมายสำนักงานเขตวังทองหลางกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างสำนักงานเขตวังทองหลางกรุงเทพมหานครโดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling) จำนวน 380 คน จากประชากร 7,473 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา
2. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ ประกอบด้วย นโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ ประกอบด้วย การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ของรัฐ การจัดระบบคุ้มครองดูแล

ผู้สูงอายุของรัฐ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ และการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. แบบสอบถามที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ประกอบด้วย บริการด้านสวัสดิการ และสังคม บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านสังคมสงเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกอธิบายลักษณะการใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยใช้สถิติ One Way Analysis of Variance : ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุภาพรวมอยู่ในระดับมากมีรายละเอียดคร่าวๆ ดังนี้

1.1 ด้านการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ ภาครัฐ พบว่า ความคิดเห็นมากที่สุดคือ ภาครัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสวัสดิการสำหรับคนชราได้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือ ภาครัฐมีการสร้างระบบการคุ้มครองผู้สูงอายุระยะยาวเช่น การรักษาพยาบาล ระบบการจ่ายเบี้ยเลี้ยง รองลงมาคือ ภาครัฐมีนโยบายเพิ่มบริการสถานสงเคราะห์หรือบ้านพักคนชราในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนผู้สูงอายุและภาครัฐไม่มีความจริงจังในการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการทางสังคมเท่าใดนัก และเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ภาครัฐจัดบริการระบบการติดตามโดยนิเทศให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

1.2 ด้านการจัดระบบคุ้มครองผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า ภาครัฐจัดสวัสดิการคุ้มครองแรงงานแก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของ พรบ.ประกันสังคม พ.ศ.2533 และน้อยที่สุดคือ ภาครัฐมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลของผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ในการเรียกค้น และการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า ภาครัฐจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ รองลงมาคือ ภาครัฐได้

จัดเตรียมความพร้อมของการบริการส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพ รองมาคือ ภาครัฐได้ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน การพัฒนาจิตใจ สร้างความมั่นคงเข้มแข็งทางจิตวิญญาณให้ผู้สูงอายุ

1.4 ด้านการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า ภาครัฐร่วมกับองค์กรส่วนท้องถิ่นจัดทำระบบฐานข้อมูล และการจำแนกกลุ่มผู้สูงอายุในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและจัดสวัสดิการที่เหมาะสมตามความต้องการ รองลงมาคือ ภาครัฐให้การสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ รองมาคือ ภาครัฐให้การสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นจัดโครงการพัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชนและมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ภาครัฐให้การสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมให้ครอบครัวชุมชน มีความเข้มแข็งเป็นกลไกหลักดูแลผู้สูงอายุ

2. ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดด้าน ดังนี้

2.1 การบริการด้านสวัสดิการและสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุดว่าสำนักงานเขตวังทองหลางจัดกิจกรรมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ เช่น รำมวยจีน แอโรบิค หรือการเดินลีลาศ รองลงมาคือสำนักงานเขตวังทองหลาง จัดให้มีสถานที่สำหรับนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้สูงอายุ เช่น สวนสาธารณะ) รองมาคือสำนักงานเขตวังทองหลาง จัดให้มีหน่วยงานที่ให้บริการแนะนำคำปรึกษาในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้สูงอายุ รองมาคือ สำนักงานเขตวังทองหลางจัดการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุในรูปของสาธารณูปโภค เช่น ทางสำหรับรถเข็นในอาคารสถานที่ราชการ และน้อยที่สุดคือ สำนักงานเขตวังทองหลางจัดให้มีหน่วยงานที่ให้บริการด้านกฎหมายแก่ผู้สูงอายุเป็นพิเศษจากประชาชนทั่วไป

2.2 การบริการด้านสุขภาพอนามัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุดว่าสำนักงานเขตวังทองหลาง จัดทำโครงการบริการผู้สูงอายุ การป้องกันและส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ อาสาสมัครแนะนำโรคสำหรับผู้สูงอายุ รองลงมาคือ สำนักงานเขตวังทองหลางจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมสาธารณสุขขั้นมูลฐาน เช่น การตั้งสถานอนามัย การจัดซื้อเครื่อง มือแพทย์ รถพยาบาลน้อยที่สุดคือ สำนักงานเขตวังทองหลางให้การสนับสนุนการฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการผู้สูงอายุ

2.3 การบริการด้านสังคมสงเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุดว่าสำนักงานเขตวังทองหลาง จัดทำและพัฒนาระบบการประกัน เช่น การประกันสุขภาพ ประกันการชราภาพ และประกันรายได้ รองลงมาคือสำนักงานเขตวังทองหลาง จัดทำโครงการให้การสงเคราะห์ในสถาน

สงเคราะห์แก่ครอบครัวที่ยากจน รองมาคือ สำนักงานเขตวังทองหลางส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาสังคม เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนชราภาพและเบี้ยยังชีพ และน้อยที่สุดคือ สำนักงานเขตวังทองหลางจัดทำและพัฒนาบริการด้านการศึกษาแก่ชุมชน

3. ความสัมพันธ์การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ และการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไม่ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ และการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 การกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์มีความสัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขณะที่ตัวแปรอิสระ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ ส่วนตัวแปรเพศ มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

อภิปรายผลการศึกษา

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยศึกษาเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายของรัฐในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ภาครัฐ การจัดระบบคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุของรัฐ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างก็มีความสำคัญและส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทุกด้าน

2. การบริการด้านสวัสดิการและสังคมสำนักงานเขตวังทองหลาง ควรจัดกิจกรรมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ เช่น รำมวยจีน แอโรบิก หรือการเดินลีลาศ จัดให้มีสถานที่สำหรับนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้สูงอายุ เช่น สวนสาธารณะจัดให้มีหน่วยงานที่ให้บริการแนะนำคำปรึกษาในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้สูงอายุ จัดการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุในรูปของสาธารณูปโภค เช่น ทางสำหรับรถเข็นในอาคารสถานที่ราชการ และควรจัดให้มีหน่วยงานที่ให้บริการด้านกฎหมายแก่ผู้สูงอายุเป็นพิเศษจากประชาชนทั่วไปสอดคล้องงานวิจัยของศิริวรรณ ศิริบุญ. (2543)

3. การบริการด้านสุขภาพอนามัยสำนักงานเขตวังทองหลาง ควรจัดทำโครงการบริการผู้สูงอายุ การป้องกันและส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ อาสาสมัครแนะนำโรคสำหรับผู้สูงอายุ โครงการเพื่อส่งเสริมสาธารณสุขขั้นมูลฐาน เช่น การตั้งสถานีอนามัย การจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ รถพยาบาล และควรให้การสนับสนุนการฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการผู้สูงอายุสอดคล้องงานวิจัยของคณะกรรมการส่งเสริมและการจัดการสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2552)

4. การบริการด้านสังคมสงเคราะห์สำนักงานเขตวังทองหลาง ควรจัดทำและพัฒนาระบบการประกัน เช่น การประกันสุขภาพ ประกันการชราภาพและประกันรายได้จัดทำโครงการให้การสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์แก่ครอบครัวที่ยากจน และควรส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาสังคม เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนชราภาพและเบี้ยยังชีพและจัดทำแผนพัฒนาบริการด้านการศึกษาแก่ชุมชนสอดคล้องงานวิจัยของศิริวรรณ ศิริบุญ. (2543)

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายภาครัฐและการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายภาครัฐและการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันสอดคล้องงานวิจัยของศิริวรรณ ศิริบุญ และมาลินี วงษ์สิทธิ์.(2541)

6. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ และการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

7. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

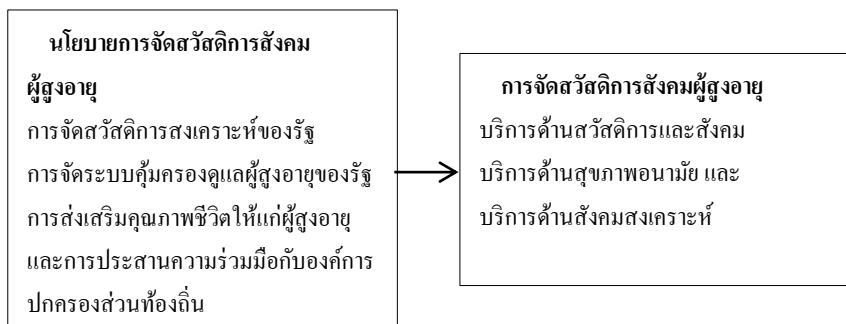
8. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

9. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดสวัสดิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกัน

10. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าการกำหนดนโยบายภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการบริการสวัสดิการและสังคม ด้านการบริการสุขภาพอนามัย และด้านการบริการด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้หากหน่วยงานภาครัฐ มุ่งให้ความสำคัญในการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ภาครัฐ การจัดระบบคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ผู้สูงอายุ และประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะทำให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุและการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. การบริการด้านสวัสดิการและสังคม ผู้สูงอายุมีความต้องการต่อการการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเกี่ยวกับ การจัดสถานที่ออกกำลัง สำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม การสนับสนุน อำนวยความสะดวกปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุในการเดินทางหรือใช้บริการสาธารณะ การจัดสถานที่พบปะพูดคุยสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน และ กิจกรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ เช่น การฝึกอาชีพ การถ่ายทอดภูมิปัญญา กิจกรรมอันสำคัญ ต่างๆหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่กระทรวงกีฬาและการท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะพูดคุยหรือทำกิจกรรมอื่นๆร่วมกันอีก ทั้งหน่วยงานต่างๆควรมีนโยบายอำนวยความสะดวกปลอดภัยอย่างชัดเจนให้กับผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการความปลอดภัยของมาสโลว์

2. การบริการด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการมากที่สุดเกี่ยวกับบริการผู้สูงอายุมีสิทธิรับการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล บริการ หน่วยสุขภาพเคลื่อนที่ บริการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน บริการส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ให้บริการด้านคำปรึกษาแก่ผู้ป่วยสูงอายุ และบริการการจัดคลินิกเฉพาะหรือช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุเมื่อมารักษาที่ รพ. หรือสถานีนอนามัย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น โรงพยาบาล สถานีนอนามัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงาน สำหรับประเด็น บริการสุขภาพที่บ้านสำหรับผู้สูงอายุ อาจมีการพิจารณาดำเนินการในระยะต่อไป ทั้งนี้เพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ

3. การบริการด้านสังคมสงเคราะห์ ผู้สูงอายุมีความต้องการการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านบริการประกันรายได้และที่อยู่อาศัยมาก เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพรายเดือน แก่ผู้สูงอายุทุกคน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริม การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ผู้สูงอายุในชุมชน และ การฝึกอาชีพและบริการจัดหางานสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุในชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน องค์กรบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาดำเนินการให้เกิดความเป็นธรรม ครอบคลุมและทั่วถึงโดยเฉพาะการจ่ายเบี้ยยังชีพรายเดือนเนื่องจากผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด อีกทั้งการส่งเสริมการสร้างหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุให้เกิดความมั่นคง หน่วยงานต่างๆ ควรบูรณาการการทำงานส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ และสำหรับการจัดบริการที่พักชั่วคราวหรือบ้านพักคนชราเมื่อผู้สูงอายุประสบปัญหาหรือถูกทอดทิ้งผู้สูงอายุไม่ให้ความสำคัญมากนัก

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการส่งเสริมและการจัดการสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. **แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554) และแผนปฏิบัติการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมไทยเพื่อชีวิตที่มั่นคง พ.ศ. 2550-2554 ตามแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2550-2554), 2552.** อัดสำเนา.
- คณะกรรมการสร้างวิจัยแห่งชาติ. **การเมืองการบริหารใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพฯ : มิเตอร์ก๊อปปี้, 2547.
- คณะสังคมศาสตร์. **ทิศทางและรูปแบบการจัดการสวัสดิการสังคมของประเทศไทย.** รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ. ม.ป.ท. : สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ และมาลินี วงษ์สิทธิ์. **การประเมินผลโครงการนำร่องการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ : ผลการศึกษาจากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์, 2541.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. **การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีตัวอย่างการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ.** กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

Holistic Health Promotion Program for Disease Severity Prevention in Patients with Type 2 Diabetes. Khok Sa-at Sub-district, Srithep District, Phetchabun Province.

Bupha Sankan¹, Chanya Saungsanao², Panitan Grasang³ and Jerasak Thappa⁴

¹Student of Master Degree, (Health System Management), Pathumthani University

^{2,3,4}Lecturer, Health System Management, Faculty of Allied Health Sciences., Pathumthani University

Abstract: The objectives of this quasi-experimental two-group pre-test-post-test design were to: 1) compare Diabetes Meletus knowledge in type 2 diabetic patients before and after a behavior modification holistic health promotion program for disease severity of their disease; 2) compare behavioral practices in type 2 diabetic patients. The population were two groups; the experimental group consisted of 377 patients with type 2 diabetes who were registered in the health promotion hospital, Khok Sa-at Sub-district, Si Thep District, Phetchabun Province and comparison group consisted 240 with type 2 diabetic patient who were registered in Si Thep Hospital. Determine the sample size using the G*Power 3.0 package. Purposive sampling was used to select the samples for the study, which included 36 type 2 diabetic patients and 36 patients for the control group. The holistic health promotion program served as a tool for research intervention. The questionnaires were used to data collecting and checked the content validity by 5 experts. The index of Item-Objective Congruence (IOC) of a questionnaire with power of discrimination and a reliability. The data were analyzed by frequencies, percentages, means, standard deviation and t-test

The research result found that 1) the experimental and comparison groups had mean scores on diabetes knowledge were not difference before the experiment and had a different mean score on diabetes knowledge with statistically significance level of .01, which the experimental group had a higher mean score on diabetes knowledge than the comparison group. The experimental group had a higher mean score on diabetes knowledge after than before the experiment. The comparison group had no difference in mean scores on diabetes knowledge before and after the experiment. 2) The experimental group and the comparison group had mean scores on self-care behaviors were not different before the experiment and had a different mean score on self-care behaviors with statistically significance level of .05 the experimental group had a higher in mean score on self-care behaviors than the comparison group. When comparing the mean score on self-care behaviors before and after the experiment found that the experimental group had a difference in mean scores on self-care behaviors with statistically significance level of .01 and the comparison group had no difference in mean scores on self-care behaviors.

Keyword: Knowledge, Attitude, Behavior, Stoke, Hypertension

โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ตำบลโลกสะอาด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

บุผา แสนคาน¹, จรรยา เสียงเสนาะ², ปณิธาน กระสังข์³, และ จีระศักดิ์ ทัพพา⁴

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (การจัดการระบบสุขภาพ) คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3,4}อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบวัดสองกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังทดลอง โปรแกรม 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังทดลอง โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโลกสะอาด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 377 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนเขตพื้นที่โรงพยาบาลศรีเทพอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 240 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power 3.0 ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 36 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม และแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ไม่แตกต่างกัน และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน 2) ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่างกัน หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติก่อนและหลังทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: โปรแกรม, การส่งเสริมสุขภาพ, การป้องกัน, โรคเบาหวาน

บทนำ

ปัญหาสาธารณสุขของประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่กำลังเผชิญอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ภายใต้กระแสของสังคมบริโภคนิยม คือ การเกิดภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคไร้เชื้อหรือไม่ติดต่อเรื้อรัง อันได้แก่ กลุ่มโรคหัวใจ และหลอดเลือด คือ โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจขาดเลือด ความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งในปี พ.ศ.2548 มีผู้เสียชีวิตจากโรคจากวิถีชีวิตประมาณ 35 ล้านคน หรือร้อยละ 60 ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด 58 ล้านคนทั่วโลก และหากไม่เร่งแก้ไขคาดว่าในปี 2558 จะมีผู้เสียชีวิตจากโรคดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 17 หรือประมาณ 41 ล้านคน ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ทั้งต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งผู้ที่ป่วยเป็นโรคลุ่มนี้อาจตายก่อนวัยอันควร หรือเกิดความพิการ ทำให้เป็นภาระและสูญเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาไปตลอดชีวิต ซึ่งในประเทศไทยโดยการรายงานของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2564) พบว่ามีอัตราผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลด้วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจขาดเลือด และโรคเบาหวาน ในรอบ 10 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก โดยในปี พ.ศ. 2554 อัตราป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงเท่ากับ 169.6 โรคหัวใจขาดเลือดเท่ากับ 59.9 และโรคเบาหวานเท่ากับ 175.7 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2564 เป็น 860.5, 276.83 และ 675.7 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่า 5 เท่า และจากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 5 พ.ศ. 2561-2562 โดยการตรวจร่างกายประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พบผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงถึงกว่า 10 ล้านคน โรคเบาหวาน 3.2 ล้านคน โรคหลอดเลือดสมอง 7.3 แสนคน โรคหลอดเลือดหัวใจ 6.9 แสนคน และโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง 2.7 แสนคน (วิชัย เอกพลากร, 2563)

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่พบบ่อยที่สุดโรคหนึ่ง จากรายงานของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2563) พบว่ามีอุบัติการณ์ และอัตราความชุกสูงชันอย่างมาก โดยทั่วโลกในปี ค.ศ. 1985 มีผู้ป่วยโรคเบาหวานประมาณ 30 ล้านคน และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปี ค.ศ. 2000 เป็น 177 ล้านคน และคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2025 จะมีผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวานอย่างน้อยประมาณ 300 ล้านคน ซึ่งทำให้มีการสูญเสียชีวิตจากโรคเบาหวานประมาณ 4 ล้านคนต่อปี สำหรับประเทศไทยพบความชุกของโรคเบาหวานในปี ค.ศ. 1995 ประมาณร้อยละ 2.4 ของประชากรไทย (King H Albert RE, Herman WH., 1998: 142 อ้างใน Sakuntala Anuruang (2007: 86-87) และพบว่าโรคเบาหวานเป็นสาเหตุการป่วยมากที่สุดอันดับแรกของคนไทย และยังมีประชากรที่เสี่ยงที่จะป่วยจากโรคนี้อีกประมาณ 10 ล้านคน ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2025 จะมีผู้ป่วยเบาหวานเพิ่มเป็นร้อยละ 3.7 ของประชากรไทย (สำนักกระบวนวิชา กระทรวงสาธารณสุข, 2563) และสถานการณ์โรคเบาหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2561 มีอัตราความชุกของโรคเบาหวานในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 8.4, 8.8 และ 8.7 ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงค่า NHES5 (ร้อยละ 8.9) อัตราผู้ป่วยโรคเบาหวานรายใหม่ ในระหว่างปี 2559-2561 เท่ากับ 530.77, 502.1 และ 487.0 ตามลำดับ ซึ่งพบว่ามีแนวโน้มลดลงทุกปี และในปี 2561 ภาพรวมของจังหวัดเพชรบูรณ์มีผู้ป่วยโรคเบาหวานที่สามารถควบคุมได้ คิดเป็นร้อยละ 32.83 เมื่อเทียบกับผู้ป่วยที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 40 แต่มีผลงานการควบคุมได้สูงกว่าระดับประเทศ (ระดับเขตสุขภาพที่ 2 ควบคุมได้ร้อยละ 35.52 และระดับประเทศ ควบคุมได้ร้อยละ 26.91) และผ่านเกณฑ์ 2 อำเภอ แต่เมื่อเทียบกับ

กลุ่มที่ตรวจ HbA1C พบว่าภาพจังหวัดคุมได้ร้อยละ 42.56 (ตรวจ HbA1C ร้อยละ 77.21) และคุมได้ผ่านเกณฑ์ที่ได้ 6 อำเภอ คือ ชนแดน หล่มสัก วิเชียรบุรีบึงสามพัน น้ำหนาว และวังโป่ง (สุประวีณ์ ปภาดากุล, 2562) อำเภอศรีเทพ เป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีผลการดำเนินงาน ในการควบคุมระดับน้ำตาลของผู้ป่วยเบาหวาน ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยในปี 2561 อำเภอศรีเทพ มีผู้ป่วยเบาหวานที่สามารถควบคุมได้เพียงร้อยละ 23.77 และมีผู้ป่วยเบาหวาน และความดันโลหิตสูง ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็น โรคไตเรื้อรังรายใหม่ถึงร้อยละ 20.67 อีกทั้งยังมีการคัดกรอง ภาวะแทรกซ้อนทางตา และเท้า ต่ำกว่าเป้าหมาย โดยสามารถคัดกรองได้ร้อยละ 28.29 และ 32.32 (เกณฑ์ร้อยละ 60) ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์, 2562) จากการรายงานข้อมูลผู้ป่วยโรคเบาหวานตำบลโลก สะอาดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอศรีเทพ ปี พ.ศ. 2563 มีผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 335 ราย ไม่สามารถควบคุม ระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้ จำนวน 182 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.32 ปี พ.ศ. 2564 มีผู้ป่วย โรคเบาหวาน จำนวน 354 ราย ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้ จำนวน 184 ราย คิด เป็นร้อยละ 51.97 และปี พ.ศ. 2565 มีผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 377 ราย ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้ จำนวน 185 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.01

โรคเบาหวานถ้าควบคุมได้ไม่ดีอาจจะส่งผลเสียทางด้านสุขภาพของผู้ป่วยได้ ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน ทางตา ทางเท้า และโรคไตวายเรื้อรังได้ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ.2549 พบว่าจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ ได้รับการรักษา ร้อยละ 44 จะเป็นโรคไตและมีภาวะแทรกซ้อนทางตา คิดเป็นร้อยละ 3 และร้อยละ 8 จะมี ภาวะแทรกซ้อนเป็นโรคหัวใจ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเบาหวาน (สำนัก ระบาดวิทยากรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข, 2555) แนวทางในการป้องกันหรือชะลอการเป็นโรคเบาหวาน ให้ช้าที่สุด คือ ผู้ที่มีระดับน้ำตาลในเลือดผิดปกติ เสี่ยงต่อโรคเบาหวาน (Pre-diabetes) ควรได้รับคำแนะนำให้ลด น้ำหนักลงร้อยละ 5-10 ของน้ำหนักตัว และเพิ่มกิจกรรมการออกกำลังกายระดับปานกลาง เช่น เดินเร็วๆ อย่างน้อย 150 นาที ต่อสัปดาห์ และติดตาม ประเมินผลระดับกลูโคสในพลาสมาขณะอดอาหาร หรือระดับกลูโคสในพลาสมา ที่ 2 ชั่วโมง ภายหลังการทดสอบการทนต่อกลูโคสทุกๆ ปี เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเกิดโรคเบาหวาน (ADA 2009 : S26) ปัจจุบันการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเพื่อป้องกันและควบคุมการเกิดโรคเบาหวาน ใน เขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโลกสะอาดเป็นไปตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข คือ การให้ความรู้ และมีกิจกรรมเชิงรุกในพื้นที่ ในการคัดกรองสุขภาพ และดำเนิน โครงการตามแผนงานประจำปี แต่ก็ยังพบว่ามี ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ด้วย เหตุนี้ให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรง ของโรคเบาหวาน โดยดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมกับผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตพื้นที่ตำบลโลกสะอาด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ จะทำให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมค่าน้ำตาล ในเลือดได้ เกิดความรู้ และมีทักษะในการส่งเสริมสุขภาพตนเอง สามารถที่จะควบคุมค่าน้ำตาลในเลือดให้อยู่ใน เกณฑ์ปกติได้ ทำให้ความรุนแรง และความเสียหายจากการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานลดลงได้ ส่งผลให้ ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีสุขภาพที่ดีขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental research) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ Two group pre-test – post-test Design (Tuckman 1999 : 162)

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด (HbA1c) ได้ มีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ป่วยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสะอาด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 377 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ได้รับการรักษาต่อเนื่อง ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ป่วยโรคเบาหวานของเขตพื้นที่โรงพยาบาลศรีเทพอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 240 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการประมาณสัดส่วน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปอำนาจการทดสอบ (Power of the test) G*Power 3.0 (Buchner, 2010) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 36 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 36 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 2 ชนิด ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน ค่าน้ำตาลในเลือด น้ำหนัก ส่วนสูง ส่วนที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเบาหวาน เป็นแบบเลือกตอบ ใช่ / ไม่ใช่ จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 3 พฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับคะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2 สถิติเชิงอนุมาน คือ t – test

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมความพร้อมของทีมวิจัย คัดเลือกและติดต่อกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย
2. ดำเนินการวิจัยตามโปรแกรมทำกิจกรรมกลุ่ม
3. ประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ประเมินระดับน้ำตาลในเลือด ชั่งน้ำหนักตามแพทย์นัด ประจำเดือน และประเมินพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพตนเอง
4. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n=36)

ปัจจัยส่วนบุคคล	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	7	20.60	7	20.60
หญิง	29	79.40	29	79.40
รวม	36	100.00	34	100.00
อายุ (ปี)				
ระหว่าง 40 - 50 ปี	3	8.30	3	8.30
ระหว่าง 51 - 60 ปี	6	16.70	6	16.70
ระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป	27	75.00	27	75.00
— X = 63.39, S.D = 8.03, Max= 73, Mi=43				
รวม	36	100.00	36	100.00
ระดับการศึกษา				
ประถมศึกษา	23	67.60	23	67.60
ระดับมัธยม/อาชีวศึกษา	8	23.50	8	23.50
อนุปริญญา/ปวส.	3	8.80	3	8.80
รวม	36	100.0	36	100.0

อาชีพ					
ไม่ได้ทำงาน/อยู่บ้าน	17	47.20	17	47.20	
รับจ้าง	10	27.80	10	27.80	
รับราชการ	5	13.90	5	13.90	
อื่นๆ	4	11.10	4	11.10	
รวม	36	100.00	36	100.00	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
น้อยกว่า 5,000 บาท	17	50.00	17	50.00	
ระหว่าง 5,001-10,000 บาท	13	38.20	13	38.20	
ระหว่าง 10,001-15,000 บาท	6	11.80	4	11.80	
รวม	36	100.00	36	100.00	
ระยะเวลาที่ท่านเป็นโรคเบาหวาน					
น้อยกว่า 1 ปี	8	23.50	8	23.50	
2 ปี – 3 ปี	23	67.60	23	67.60	
4 ปี – 5 ปี	5	8.80	3	8.80	
รวม	36	100.0	36	100.0	

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 79.40 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 61ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.60 มีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 67.60 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2 ปี – 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.60

ส่วนที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานก่อนการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ (n=36)

ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
Pre-test	36	7.17	1.73	1.819	35	0.420
Post-test	36	8.50	1.72			

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานก่อนการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลอง (n=36)

ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
Pre-test	36	7.17	1.60	-4.741	35	<0.000
Post-test	36	8.50	0.99			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า หลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานสูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มเปรียบเทียบ (n=36)

ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
Pre-test	36	7.91	1.73	1.809	35	0.425
Post-test	36	8.26	1.72			

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเบาหวานระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 (n=36)

ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
กลุ่มทดลอง	36	8.50	0.29	0.655	35	<.002**
กลุ่มควบคุม	36	6.26	1.62			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า หลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองก่อนการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (n=36)

พฤติกรรมการปฏิบัติ	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
กลุ่มทดลอง	36	118.03	4.80	2.328	35	0.123
กลุ่มเปรียบเทียบ	36	115.91	4.67			

จากตาราง 6 พบว่า ก่อนทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองก่อนและหลังทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลอง (n=36)

พฤติกรรมการปฏิบัติ	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
Pre-test	36	102.32	3.85	-11.290	35	<0.000
Post-test	36	138.03	5.80			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ก่อนและหลังทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มเปรียบเทียบ (n=36)

พฤติกรรมการปฏิบัติ	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
Pre-test	36	94.32	6.12	0.128	35	0.899
Post-test	36	100.91	5.86			

จากตาราง 8 พบว่า ก่อน และหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มเปรียบเทียบ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองหลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (n=36)

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติ	n	\bar{X}	S.D	t	df	p
กลุ่มทดลอง	36	138.03	5.80	2.328	66	<0.023
กลุ่มเปรียบเทียบ	36	100.91	5.80			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า หลังการทดลองโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =7.17, S.D = 1.60) หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =8.50, S.D = 0.99) เมื่อเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการทดลอง โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทดลองได้รับความรู้จากสหสาขาวิชาชีพ เกี่ยวกับสถานการณ์โรคเบาหวาน สาเหตุของการเกิดโรคเบาหวาน อาการแสดงออกที่เสี่ยงที่จะเป็นเบาหวาน การวินิจฉัย ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคเบาหวาน ภาวะแทรกซ้อนจากการเป็นโรคเบาหวาน การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจ และได้ฝึกควบคุมอารมณ์ ปล่อยวางจิตใจของตนเอง นำหลักการสวดมนต์ นั่งสมาธิ ไปปรับใช้ในกิจวัตรประจำวัน และพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งผลให้มีความเข้าใจและอ่านได้เข้าใจอย่างดี ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานสูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรม สอดคล้องตามแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพแบบองค์รวม จะเน้นถึงการมีสุขภาพะ (Well-Being) คือการมีสุขภาพดี มีความรู้สึกเป็นสุข ความสมดุล ความเป็นองค์รวมของ 4 มิติ คือ กาย จิต สังคม ปัญญาหรือจิตวิญญาณ ที่บูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคม เพื่อสร้าง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” (ดวงกมล สักดิ์เลิศสกุล,

2549: 45) สุขภาวะทางจิตใจ (Mental Health) หมายถึง จิตใจที่มีความสุข รื่นเริง คล่องแคล่ว ไม่มีความเครียด มีสติสัมปชัญญะ และความคิดอ่านตามควรแก่อายุ (ดวงกมล สักดิ์เลิศสกุล, 2549 อ้างถึงใน ประเวศ วัชสี, 2543 และ สันต์ หัตถิรัตน์, 2548) หรือกล่าวได้ว่าจิตใจเป็นตัวเชื่อมระหว่างภายในและภายนอกตัวอย่างเช่น การทำสมาธิ เทคนิคการ Deep Relaxations เพื่อเป็นการเพิ่มสมาธิและช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ การทำสมาธิและการใช้น้ำมันสมุนไพร Mass therapy และการกดจุด ซึ่งเป็นการทำให้มีการเคลื่อนไหวของพลังงานภายในสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ Good (1973) ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์และข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ และสอดคล้องกับ การศึกษาของ อารีย์ สงวนชื่อ ปณิธาน กระสังข์ (2559) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า หลังเข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และสอดคล้องกับการศึกษาของทรงเดช ยศจำรัส, ปาริชา นิพพานนท์ (2556) ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถของตนเองและการตั้งเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในโรงพยาบาลชุมชนแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้และเจตคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติตัวในการดูแลตนเอง การตั้งเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด การปฏิบัติตัวในการดูแลตนเองด้าน การรับประทานอาหาร, การออกกำลังกาย, การจัดการความเครียด, การดูแลสุขภาพอนามัยและเท้า, การรับประทานยารักษาโรคเบาหวานและการพบแพทย์ตามนัด สูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value<0.001) 95% CI=23.46–32.49 มีค่าระดับน้ำตาลในเลือด (FBS) อยู่ระหว่าง 141-180 mg% คิดเป็นร้อยละ 42.50 (เฉลี่ย 145.55 mg%, SD.=32.37) มีค่าน้ำตาลสะสม(HbA1C) ลดลงได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือไม่เกินร้อยละ 6.5 จำนวน 5 คน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังทดลอง โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยรวมด้านพฤติกรรมปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง อยู่ในระดับปฏิบัติ 1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ($\bar{X} = 102.32$, S.D = 3.85) หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยรวมด้านพฤติกรรมปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปฏิบัติ 3-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ($\bar{X} = 138.03$, S.D = 5.80) เมื่อเปรียบคะแนนเฉลี่ยรวมด้านพฤติกรรมปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่า หลังเข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อภิปรายได้ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพแบบองค์รวม จะเน้นถึงการมีสุขภาพ (Well-Being) คือการมีสุขภาพดี มีความรู้สึกเป็นสุข ความสมดุล ความเป็นองค์รวมของ 4 มิติ คือ กาย จิต สังคม ปัญญาหรือจิตวิญญาณ ที่บูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคม เพื่อสร้าง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” (ดวงกมล ศักดิ์เลิศสกุล, 2549: 45) ด้านร่างกาย (Physical Health) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน อาหาร โรคเบาหวาน การปฏิบัติ พฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันระดับน้ำตาลในเลือดสูง การดูแลเท้า จากประสบการณ์จริงของตนเอง กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น แล้วช่วยกันรวบรวมเป็นภาพรวมของกลุ่มในแต่ละ ประเด็น จากนั้นให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอ ความรู้สึกต่อความสามารถของตนเอง ในการปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนโรคเบาหวาน และเปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น ฝึกปฏิบัติในการป้องกันตนเองเพื่อลดความรุนแรงของโรคไม่ให้เกิด วิทยากรนำเสนอ ความสำคัญของการออกกำลังกาย ผลดี ผลเสียของการออกกำลังกาย และไม่ออกกำลังกาย การสนทนากลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการออกกำลังกายของผู้ป่วยเบาหวาน ปัญหาและอุปสรรคในการออกกำลังกาย สาธิตการฝึกปฏิบัติการออกกำลังกายที่เหมาะสมตามวัยและสภาพร่างกายของผู้ป่วยเบาหวาน บรรยายสรุปกิจกรรมอภิปราย/ซักถาม ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดชุดา จิตพิทักษ์ (อ้างถึงใน จูตินันท์ งามสงวน, 2549) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลทั้งที่เป็นการแสดงปรากฏออกมาภายนอก และสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เช่น ค่านิยมที่ยึดถือเป็นหลักในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ทักษะที่ดีที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ความคิดเห็น ความเชื่อ ทัศนคติที่เชื่อถือเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ อารีย์ สงวนชื่อ ปณิธาน กระสังข์ (2559) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า หลังเข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ระดับค่าน้ำตาลในเลือดหลังเข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน หลังเข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงเดช ยศจำรัส, ปาริชา นิพพานนท์ (2556) ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถของตนเองและการตั้งเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในโรงพยาบาลชุมชนแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้และเจตคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติตัวในการดูแลตนเอง การตั้งเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด การปฏิบัติตัวในการดูแลตนเองด้าน การรับประทานอาหาร

, การออกกำลังกาย, การจัดการความเครียด, การดูแลสุขอนามัยและเท้า, การรับประทานยารักษาโรคเบาหวานและการพบแพทย์ตามนัด สูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value}<0.001$) 95% $CI=23.46-32.49$ และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ สมคิด อ่อนปรางค์ (2552) ได้ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกเบาหวาน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยใช้รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การค้นพบสภาพการณ์จริง 2) การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) การตัดสินใจเลือกวิถีปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเองและ 4) การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ภายหลังการทดลอง พบว่า ผู้ป่วยโรคเบาหวานกลุ่มตัวอย่างการรับรู้การมีพลังอำนาจในตนเองด้านการรับรู้ความสามารถในการควบคุมและจัดการสถานการณ์การรับรู้ความพึงพอใจในความสามารถของตนเองการรับรู้ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองการรับรู้เป้าหมายและความหมายในชีวิตของตนเองการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในการดูแลตนเองพฤติกรรมในการดูแลตนเองด้านการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ด้านการรับประทานอาหารเช้า ด้านการออกกำลังกายด้านการพักผ่อนและด้านการจัดการความเครียดเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ไม่แตกต่างกัน และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง ไม่แตกต่างกัน หลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติก่อนและหลังทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

นำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นนโยบาย เป็นแนวปฏิบัติให้กับหน่วยงานภายในหน่วยบริการสุขภาพที่มีบริบทการดูแลผู้ป่วยที่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษา โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมในการป้องกันความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 สามารถนำไปปรับใช้กับผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ครอบคลุมเพื่อเกิดการปรับเปลี่ยนสุขภาพ และดูแลสุขภาพตนเองได้ และสามารถควบคุมค่าน้ำตาลในเลือด และค่า HbA1C ลดลงอยู่ในเกณฑ์ปกติ จะส่งผลให้ลดความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยโรคเบาหวานได้

3. การวิจัยครั้งต่อไป

วิจัยติดตามผลระยะยาว และศึกษากลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอื่นๆ

บรรณานุกรม

- ดวงกมล ศักดิ์เลิศสกุล. (2549). **สุขภาพแบบองค์รวม** .www.oknation.net/blog/print.php
- ทรงเดช ยศจำรัส, ปาริชา นิพนพานนท์. (2556). **ผลการพัฒนาความสามารถของตนเองและการตั้งเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในโรงพยาบาลชุมชนแพ อำเภอลำดวน จังหวัดขอนแก่น**. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2556
- วิชัย เอกพลากร. (2549). **การประเมินความเสี่ยงต่อเบาหวาน**. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. กรุงเทพฯ
- สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และหัวใจขาดเลือด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์
- อารีย์ สงวนชื่อ ปณิธาน กระสังข์. (2559). **ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนตำบลสวนพริกไทย อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี**. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 11(3) : 12-30

Part C

บทความวิชาการ

Active Learning Management Processes and Learning Techniques

Thasanapat Panprom

Lecturer, Environmental Education Program., Pathumthani Univesity.

Abstract: This article aims to present knowledge about the active learning management process by applying a variety of learning techniques that focus on the learner. and designing learning activities using appropriate learning management techniques. The results of the study found that active learning management has advantages and benefits to learners in many ways. Because it is an activity that focuses on student participation and role in learning. Active Learning encompasses a wide range of teaching methods such as discovery learning, problem -based learning, inquiry-based learning and activity-based learning), etc. In addition, active learning management based on the principles of creating a learning process that is suitable for the nature of the brain. Encouraging learners to be alert and enthusiastic about cognition more than listening to the teacher in the classroom and memorizing resulting in highly effective learning. The active learning management model not only encourages learning from the learners themselves. It is also developing learning skills of learners. causing continuous learning outside the classroom.

Keywords: Active Learning Management, Multiple Learning Techniques, Learners are Important.

กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเทคนิคการเรียนรู้ (Active Learning)

รัชชณพัฒน์ ปานพรม

อาจารย์, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ความเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) โดยนำเทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบมาใช้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีข้อดีและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในหลายด้าน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมและบทบาทในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครอบคลุมวิธีการเรียนการสอนหลากหลายวิธี เช่น การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) การเรียนรู้จากฐานปัญหา (Problem-Based Learning) การเรียนรู้จากการสืบค้น (Inquiry-Based Learning) และการเรียนรู้จากการทำกิจกรรม (Activity-Based Learning) เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อาศัยหลักการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติการทำงานของสมอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นด้านความรู้คิด (Cognitively Active) มากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียนและการท่องจำ ทำให้ได้การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลสูง โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) นอกจากกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเองแล้ว ยังเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียน (Life-Long Learning)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, เทคนิคการเรียนรู้หลายรูปแบบ, ผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกระบวนการเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553) และการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนโดยตรง โดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป โดยนำวิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน (สิริพร ปาณาวงษ์, 2554; มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2555) โดยการเรียนรู้แบบ

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถใช้เวลาภายใน 1 ชั่วโมงได้ มีคุณลักษณะ คือ เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียน อ่าน พุด ฟัง และคิดอย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning และหลักการใช้เทคนิคการสอน Active Learning

1) การเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)

การเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) คือ การเรียนรู้โดยผู้เรียนจะได้ศึกษาจากปัญหาที่เคยเกิดขึ้นและค้นหาวิธีหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยผู้สอนจะแนะนำกรณีปัญหาตัวอย่างที่เคยเกิดขึ้นมาสอน และชี้แนะแนวทางในการคิดและแก้ปัญหา (กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์, 2557; Karl A. Smith และคณะ, 2009) วิธีการนำไปใช้ (Nicholas Massa และ Judith Donnelly, 2009) ผู้สอนควรออกแบบแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้มีความยืดหยุ่น และคำตอบอาจมีมากกว่า 1 แนวทาง ไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูลสำหรับผู้เรียนในการแก้ไขปัญหาทั้งหมด ต้องเข้าถึงความสนใจของผู้เรียน และกระตุ้นผู้เรียนในการค้นหาและทำความเข้าใจลึกซึ้ง ควรยกกรณีปัญหาที่เป็นเรื่องจริง กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม เชื่อมโยงความรู้และปัญหาได้ และต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกสนานและผ่อนคลาย ส่วนการเรียนรู้ด้วยความเคร่งเครียดมักทำให้ผู้เรียนหยุดความสนใจได้

2) การใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning: RBL)

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้คำนิยามของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีวิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Research for Learning Development) ซึ่งเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ และทิสนา แจมมณี (2548) นิยามว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีกระบวนการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ (1)

ขั้นตอนการตั้งสมมติฐาน (2) ขั้นตอนพิสูจน์ ทดสอบสมมติฐาน (3) ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล (4) ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล และ(5) ขั้นตอนสรุปผล

3) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL)

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นวิธีหนึ่งในการเรียนสะเต็มศึกษา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยเป็นการจัดการสอนที่จัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เรียน เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงอย่างมีระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนได้พัฒนากระบวนการคิด และการประเมินตนเอง (ชัยรัช ปลิวมา, 2556; Diana Laboy-Rush, ม.ป.ป.) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) สามารถทำได้หลายวิธี โดยแยกเป็นประเภทของโครงงาน (ชัยรัช ปลิวมา, 2556) เช่น โครงงานประเภทสำรวจ โครงงานประเภทการทดลอง โครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ และโครงงานประเภททฤษฎี โดยมีขั้นตอน คือ คุยฎิ โยเหลาและคณะ (2557: 20-23) คือ ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ขั้นแสวงหาความรู้ ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และขั้นนำเสนอผลงาน

4) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL)

Community-Based Learning คือ การเรียนรู้จากชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคลและองค์กรในชุมชน เป็นต้น นอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน (วิทยากร เชียงกุล: 2550) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน การใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยด้วยตนเอง และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้เรียนจะได้ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของสิ่งต่างๆ ในชุมชน ที่อาจมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา อาคารสิ่งก่อสร้าง และสถาปัตยกรรม เป็นต้น ดังนั้น การนำชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน จึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ การเลือกชุมชนเพื่อเสริมการเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ และถือเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับผู้เรียน และยังเป็นส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในด้านวิชาการโดยมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนใน การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน มีหลักการและแนวทางการศึกษา (กล้า ทองขาว: ม.ป.ป.) ประกอบด้วย (1) หลักการกระจายอำนาจไปยังประชาชนและชุมชน (Empowering People = E) (2) หลักการมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชน (Participatory Learning = P) (3) หลักการเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Focused = A) (4) หลักการยึดชีวิตหรือยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง (Life,

Learners Centered = L) และ(5) หลักการจัดการศึกษาที่บูรณาการกันระหว่างการศึกษาระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Integrated Education Systems Approach = I)

5) กรณีศึกษา (Case Study)

กรณีศึกษา (Case Study) คือ เรื่องราวที่มีข้อความบรรยาย หรือเรื่องราวที่ใช้สำหรับศึกษา (Herried, 1997) สาขาแรกที่เริ่มใช้กรณีศึกษามาช่วยในการเรียนการสอนคือ กลุ่มสาขาธุรกิจ และสาขา การแพทย์ ทั้งนี้เพราะลักษณะของกรณีศึกษามีเนื้อหาที่เป็นปัญหาท้าทายให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาก่อนที่จะ ได้ลงมือปฏิบัติตนเอง (Sykes and Bird, 1992) การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการสอนที่ผู้สอน นำเสนอกรณีศึกษาหรือตัวอย่างหรือเรื่องราวที่เกิดจากสถานการณ์ใดๆ โดยนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันในการหาแนวทางแก้ปัญหา จะช่วยให้ ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานของปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งการสอนโดยใช้กรณีศึกษา นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ในบริบทของสิ่งต่างๆ หรือสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้ว ทำให้ง่าย ต่อการเชื่อมโยงแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่เป็นนามธรรมกับสิ่งต่างๆ ที่ผู้เรียนเคยรู้ เคยเห็น และเคยใช้ใน ชีวิตประจำวัน จึงเป็นที่ยอมรับว่ากรณีศึกษาทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Bransford et al., 1999) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกรณีศึกษานั้น สุกนธ์ และคณะ (2545) ได้ นำเสนอขั้นตอนไว้ คือ (1) ขั้นเตรียม ควรมีการแนะนำวิธีการศึกษกรณีให้ชัดเจนถึงจุดมุ่งหมายหรือปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องพิจารณาการตอบคำถามหลังการอ่าน และแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม กลุ่มละ 5-7 คน (2) ขั้นเสนอกรณีศึกษา ผู้สอนอาจมีการใช้สื่อประกอบ เช่น เอกสาร หรือรูปภาพ เพื่อให้ ผู้เรียนได้ทบทวนในขั้นวิเคราะห์ (3) ขั้นวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายระดมพลังสมอง รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาเพื่อตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหาและ สรุปผลการอภิปรายของสมาชิก กลุ่ม (อาจมีตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายต่อชั้นเรียน หรือเป็นการ อภิปรายทั้งชั้นเรียนก็ได้) (4) ขั้นสรุป ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกับผู้สอน อภิปรายหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของ ปัญหา และแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา และ(5) ขั้นประเมิน สามารถประเมินได้จาก การตอบปัญหา การสังเกตการร่วมสนทนา การรายงาน การตอบคำถาม และการทำงานกลุ่ม

6) การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry)

Carin (1993: 86) กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะเป็นกระบวนการเมื่อพบปัญหาแล้วมีการ ตั้งสมมติฐานหรือหาคำตอบที่เป็นไปได้ ทดสอบสมมติฐานนั้นด้วยข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วพยายามที่จะ ปรับประยุกต์ข้อสรุปนั้นมาเป็นความรู้ใหม่ โดยมีประเด็นหลักอยู่ที่กระบวนการมากกว่าผลผลิต และ Moore; & Quinn (1994: 212) กล่าวว่า การสอนแบบสืบสวนเป็นการเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งมั่นเพื่อจะแก้ปัญหา โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการหาคำตอบ กล่าวโดยสรุป เป็นกระบวนการเมื่อพบปัญหาแล้ว

มีการตั้งสมมติฐานเพื่อแสวงหาคำตอบ มุ่งมั่นเพื่อจะแก้ปัญหาโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E มีองค์ประกอบ 7 ขั้นตอน (Eisenkraft, 2003: 57-59) คือ (1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation Phase) (2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) (3) ขั้นสำรวจค้นหา (Exploration Phase) (4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) (5) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration Phase) (6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) และ (7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) การดำเนินการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ แล้วนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเองนั้น ผู้สอนจะช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน จะช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความจริงต่างๆ ด้วยตนเอง ให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ครูผู้สอนจึงต้องมีการเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ศึกษาโครงสร้างของกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดลำดับเนื้อหา โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย และนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้จัดวางแผนการเรียน นักเรียนเป็นผู้เริ่มต้นในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้โดยวิธีการเช่นเดียวกับการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ และเปลี่ยนแนวความคิดจากการที่เป็นผู้รับความรู้มาเป็นผู้แสวงหาความรู้และใช้ความรู้

7) การจัดการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Methods)

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่มีระเบียบ แบบแผน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบ มีการทดสอบข้อเท็จจริงใหญ่และข้อเท็จจริงย่อยมากกว่า การสมมุติให้เป็นความจริง เป็นวิธีการที่จอห์น ดิวอี้ พัฒนาจากวิธีการนิรนัยของอริสโตเติล และวิธีการอุปนัยของฟรานซิส เบคอน แล้วจัดบันทึกในหนังสือ “มนุษย์คิดอย่างไร(How We Think)” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (Kerlinger,1986: 11-13: Best and Khan,1998: 5) คือ (1) การกำหนดปัญหา เป็นการพิจารณาจากสถานการณ์และปรากฏการณ์ว่ามีปัญหา อุปสรรคอะไรที่เกิดขึ้น และมีความต้องการที่จะหาคำตอบที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหานั้นหรือพัฒนาให้ดีขึ้น (2) การกำหนดสมมติฐาน เป็นการนำเสนอข้อคาดคะเนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นตามสาเหตุที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือการศึกษาที่ผ่านมา และถ้าพบว่า กำหนดสมมติฐานไม่ถูกต้องจะต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีใหม่เพื่อกำหนดสมมติฐานใหม่ (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษาหาข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายหรือปรากฏการณ์นั้นๆ รวมทั้งการใช้ประสบการณ์ องค์ความรู้ และความเข้าใจ ที่อาจจะมีความสอดคล้อง

หรือไม่สอดคล้องกับการกำหนดสมมุติฐานไว้ล่วงหน้า (4) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการ ทางสถิติ หรือวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่กำหนดไว้ และ(5) การสรุปผล เป็นการสรุปผลตามข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์กับสมมุติฐานที่กำหนดขึ้นว่าจะยอมรับ หรือปฏิเสธสมมุติฐานหลัก

8) การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Laboratory Methods)

คูเนย์ (Cooney, 1975: 351-352) กล่าวว่า วิธีสอนแบบปฏิบัติการเป็นวิธีสอนที่จัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นรายบุคคล โดยมีใบคำสั่งขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นคู่มือให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตาม หลังจากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้สรุปความรู้ และกฎเกณฑ์ ต่างๆด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ในการสอนได้แก่ บทเรียนกิจกรรม (Activity lesson) และบทเรียนปฏิบัติการ (Laboratory lesson) พอสรุปได้ว่าเป็นวิธีการจัดให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนเล็กๆหรือเป็นรายบุคคล โดยมีใบคำสั่งขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม เป็นคู่มือให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามหรือสังเกตตามคำสั่งในกิจกรรม หลังจากนั้นให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ และกฎเกณฑ์ต่างๆที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ในการสอนปฏิบัติการ ได้แก่ บทเรียนกิจกรรม (activity card) และบทเรียนปฏิบัติการ (laboratory worksheet) ขั้นตอนของการดำเนินการสอนแบบปฏิบัติการ ยุพิน พิพิธกุล (2523: 82) ได้เสนอขั้นตอนไว้ดังนี้ คือ (1) ขั้นนำ (Introduction step) เป็นขั้นของการปฐมนิเทศเพื่อสร้างความสนใจให้ นักเรียนเห็นคุณค่าของการสอนแบบปฏิบัติการ โดยครูจะต้องเตรียมทุกอย่างให้พร้อม และให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร (2) ขั้นการปฏิบัติ (Work period) เป็นขั้นที่นักเรียนดำเนินการทดลอง อาจจะทดลองเดี่ยวหรือกลุ่มย่อยก็ได้ตามคำสั่ง โดยใช้สื่อที่ครูกำหนดให้มีการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้นักเรียนจะต้องสังเกตกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นด้วย และ(3) ขั้นสรุปผล (Culminating activity) โดยนำเสนอผลการปฏิบัติ เป็นการสรุป อภิปรายผลการทดลอง รายงาน ข้อมูล และแสดงวัสดุที่ใช้ในการทดลอง และการวัดและประเมินผล โดยวิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน การอภิปราย และการสรุปผลความพร้อมในการปฏิบัติงานกลุ่ม

9) การจัดการเรียนรู้แบบพี่เลี้ยง (Coaching Mentoring)

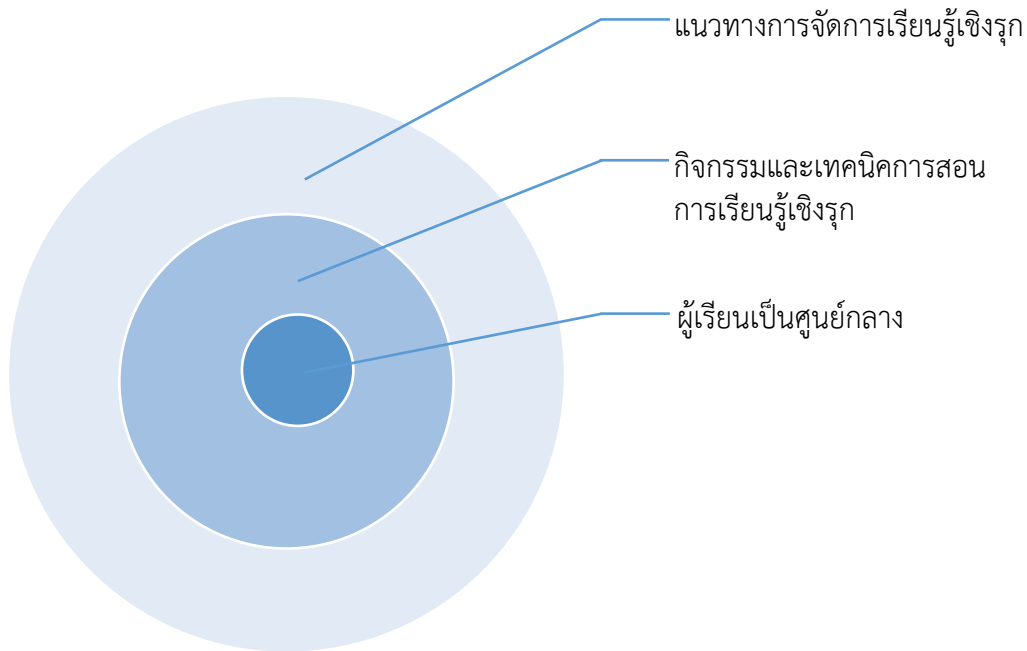
จากการศึกษาพบว่า การเป็นพี่เลี้ยง (mentoring) เป็นการพัฒนานุเคราะห์ที่เน้นความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (one-to-one relationship) หรือเป็นกลุ่มย่อย โดยมีผู้ที่มีประสบการณ์ เรียกว่า พี่เลี้ยง (mentor) ดำเนินการพัฒนาผู้ที่เข้ามาทำงานใหม่ หรือผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า เรียกว่า mentee (ผู้รับการฝึกจากพี่เลี้ยง) หรือ protege (ผู้รับการปกป้อง) โดยได้รับพัฒนาทั้งทางด้านวิชาชีพและเรื่องส่วนบุคคล ในวงการศึกษาก็ใช้การเป็นพี่เลี้ยงได้หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและผู้รับการฝึก เช่น

ผู้บริหารดูแล ช่วยเหลือผู้บริหาร ครูที่มีประสบการณ์กับครูที่เข้ามาใหม่ นักเรียนเก่งกับนักเรียนอ่อน เมื่อเน้นไปที่การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นหลัก ระบบที่เลี้ยงถือเป็นกิจกรรมการนิเทศแบบหนึ่ง ในปี ค.ศ.1970 สหรัฐอเมริกาได้นำระบบที่เลี้ยงมาใช้ในการสอนงานแก่บุคลากรในหน่วยงานของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และต่อมาได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยนำมาใช้ในการสอนงานทางธุรกิจ อุตสาหกรรม วิชาชีพทางการศึกษา และวิชาชีพทางการแพทย์ (Wunsch, 1994) ในปัจจุบันมีการใช้คำว่า mentor ในความหมายของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา หรือที่โดยทั่วไปใช้คำว่า advisor (ที่ปรึกษาหลัก) เป็นต้น Manning (2005) ได้เสนอยุทธวิธีระบบที่เลี้ยงต่างอายุ (cross-age mentoring strategy) เป็นการให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้ดูแลและเป็นพี่เลี้ยงนักเรียนทั่วไป เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของทั้งนักเรียนที่เป็นพี่เลี้ยงและผู้รับการดูแล ซึ่งมีกระบวนการดังนี้ คือ (1) การร่วมมือกันกับนักการศึกษาอื่นในระยะเริ่มแรก และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (2) การรับสมัครพี่เลี้ยงที่มีศักยภาพ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษในห้องเรียนต่างๆ ได้รับการเข้าร่วมโครงการ และ(3) การจับคู่พี่เลี้ยงกับผู้ที่ได้รับการดูแล ยุทธวิธีจะประสบความสำเร็จได้นั้น นักเรียนควรได้รับการรับเลือกด้วยความสมัครใจ และ(4) การจัดการอบรมและการทำความเข้าใจแผนการทำงาน ครูควรจัดประชุมพี่เลี้ยงที่ได้รับเลือกและอธิบายโครงการให้ทราบ โดยอาจอำนวยความสะดวกต่างๆ ในขณะที่ยอบรม

การจัดการเรียนรู้แบบพี่เลี้ยง (Coaching Mentoring) ควรเริ่มด้วยการพูดคุยกับคณะทำงาน อธิบายว่า ระบบพี่เลี้ยงจะมีประโยชน์อย่างไร และจะเริ่มต้นอย่างไร ขอให้ผู้เป็นอาสาสมัครที่จะเป็นพี่เลี้ยงครู และครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายหาประเด็นการพัฒนาการเรียนการสอนที่ต่างมีความมั่นใจพอที่จะร่วมกัน พัฒนาให้ดีขึ้น การสังเกตการสอนของครูแต่ละคน ควรเริ่มที่การสังเกตครูแต่ละคน ในชั้นเรียน โดยใช้เวลาน้อยเป็นเวลา 1 ชั่วโมง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ใดควรเป็นพี่เลี้ยงของครูคนนั้น และพี่เลี้ยงก็อย่าทักท้วงเอาว่าได้เข้าใจการสอนของครูผู้นั้นทั้งหมดแล้ว เพราะความเป็นจริงอาจต้องใช้เวลาอย่างน้อยร่วมเดือนที่จะเข้าใจสภาพการจัดการเรียนการสอน

องค์ความรู้จากการศึกษา

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning: AL) มีข้อค้นพบที่สำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้แนวทางการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคที่หลากหลายวิธี ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning: AL) มี 3 องค์ประกอบที่สำคัญๆ ดังนี้

1) แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการนำการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี โดยคอยดูแลให้คำแนะนำการทำกิจกรรมของผู้เรียน ผู้สอนอาจใช้การเรียนรู้จากสภาพการจริง โดยเสนอประเด็นหรือโจทย์ และผู้สอนอาจฝึกผู้เรียนในการใช้ทักษะการระดมสมอง โดยการนำเสนอประเด็นปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายและสรุปคำตอบร่วมกัน เป็นต้น

2) กิจกรรมและเทคนิคการสอนการเรียนรู้เชิงรุก บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ AL (ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ, 2550) ประกอบด้วย การจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมและการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ การจัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทายและให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย การวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่าง

ชัดเจนทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม และสุดท้ายคือครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออกและความคิดของผู้เรียน มีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการใช้เทคนิคการสอน ดังนี้

- 2.1 การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL)
- 2.2 การใช้วิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning: RBL)
- 2.3 การใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning: PBL)
- 2.4 การใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning: CBL)
- 2.5 กรณีศึกษา (Case Study)
- 2.6 การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry)
- 2.7 การจัดการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Methods)
- 2.8 การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Laboratory Methods)
- 2.9 การจัดการเรียนรู้แบบพี่เลี้ยง (Coaching Mentoring)

เทคนิคการสอนแบบ Active Learning: What, Why and How? คือ ครู-อาจารย์จะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นคุณอำนวย (Facilitator) ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และมีการวางแผนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์แต่อาจจะบอกเป้าหมายแล้วให้ผู้เรียนคิดวิธีที่จะทำให้นั้นสำเร็จ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า Active Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำผลการเรียนรู้ได้คงทน และนานกว่า Passive Learning และเทคนิคการสอนแบบ Active Learning มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง โดยการเรียนรู้มีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อม ผ่านการปฏิบัติ สามารถก่อให้เกิด Long Term Memory แก่ผู้เรียน

3) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนกิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน

บรรณานุกรม

กล้า ทองขาว. (ม.ป.ป). การจัดการศึกษารฐานชุมชน(Community-based Education Management = CBEM). วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ณชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของ Active Learning. สืบค้นจาก <http://www.itie.org> เมื่อ 25 กรกฎาคม 2560.

คุชฎี โยเหลา และ คณษ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของ

- โรงเรียนไทย.กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ.Landsberger, J. (2011). **Problem-based learning**. <http://www.studygs.net/pbl.htm>.
- ทศนา แคมมณี. (2548). การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- ทศนา แคมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 1. พระนครศรีอยุธยา: พิมพ์ที่โรงพิมพ์เทียนวัฒนาพรินทร์ตั้ง.
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2555). **การเรียนรู้เชิงลึก Active Learning**. [สืบค้นออนไลน์]. เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 จากเว็บไซต์ <http://wu.ac.th/backEnd/myfile/attNewsAL/Manual%20Active%20Learning.pdf>
- ยุพิน พิพิธกุล. (2523). **การเรียนการสอนคณิตศาสตร์**. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). **อธิบายศัพท์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สายธาร. 2550.
- สุคนธ์ สนิธพานนท์ และคณะ. 2545. **การจัดการกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์. 404 หน้า.
- สิริพร ปาณาวงษ์ (2554). **Active learning เทคนิคการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21**. บทความวิชาการ, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://edu.nsruc.ac.th/>.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1998). **Research in education** (8th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Bransford, J.D., A.L. Brown, and R.R. Cocking (Eds.). 1999. **How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School**. Washington, DC: National Academics Press.
- Carin, Arthur. (1993). **Teaching Science Through Discovery**. 7th ed. New York: Delma Publisher a Division of International Thomson Publishing Inc.
- Cooney, Thomas J. (1975). **Dynamic of Teaching Secondary School Mathematics**. Boston, Houghton Mifflin, Co.
- Eisenkraft, A. (2003). "Expanding the 5E Model: A Proposed 7E Model Emphasizes Trans of Learning and the Importance of Eliciting Prior Understanding. **The Science Teacher**. 70 (6): 56-59.
- Herried, C.F. 1997. What is a case? **Journal of College Science Teaching** 27, 92-94.

Kerlinger, F. N. (1986). **Foundations of behavioral reseemck.** (3rd ed.). New York: Holt, Rinehart, and Winston.

Manning, S. (2005). Young leader: Growing through mentoring. **Gifted Child Today.** Volume 28 Number 1(Winter): 15-20.

Moore, Kenneth D, & Quinn. Cheri. (1994). **Secondary Instructional Method.** Wm.C Brown: Communication.

Sykes, G., and Bird, T. 1992. Teacher education and the case idea. **Review of Research in Education 18,** 457521.

Wunsch, M.A. (1994). **A checklist for developing, implementing, and assessing mentoring programs.** In M.A. Wunsch (Ed.), *Mentoring revisited: Making an impact on individuals and institutions* (New Directions for Teaching and Lear